

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ชุดที่ ๒ ครั้งที่ ๕๕
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๙.๓๐ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกมาประชุมทั้งหมด ๒๓๔ คน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขณะนี้มีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติมาประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในวาระที่ ๒ ต่อไป ขณะนี้พิจารณาถึงมาตรา ๔๒ เชิญท่านรองเลขาธิการอ่านครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๔๒ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๔๓ มีการแก้ไข มาตรา ๔๔ มีการแก้ไข

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : ท่านประธาน มาตรา ๔๓ ....

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : โทน ๆ

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : มาตรา ๔๓ มีการแก้ไข กระผมจะขออภิปราย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : อ้อ เชิญ

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม สุวิทย์ ระวังวงศ์ครับ เกี่ยวกับมาตรา ๔๓ บรรทัดหนึ่งนั้นครับ ที่ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ องค์กร หรือบุคคลอื่น คำว่า "สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะอื่น" ที่คณะกรรมการธิการได้เพิ่มเติมขึ้น ผมอยากจะทำทราบว่าคำว่า "สหภาพ" นั้นจะกินความไปถึงสหภาพแรงงานด้วยหรือไม่ และคำว่า "สหพันธ์" ก็เช่นเดียวกันจะกินความไปถึงสหพันธ์

แรงงานด้วยหรือเปล่าครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมธิการ): ท่านผู้เป็นประธาน คำว่า "สหภาพ" นี้เป็นคำทั่วไป เช่นเดียวกับคำว่า "สมาคม" ก็รวมถึงสหภาพแรงงาน สหภาพนายจ้างอะไร ด้วยครับ ทั้งหมด

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์: ท่านประธานที่เคารพ สำหรับพรรคสองนั้น "การจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นว่านี้" ที่คณะกรรมการได้เพิ่มเติมนั้น กระผมมีความเห็นว่า ถ้าหากว่าเราจะใช้ตามร่างเดิมซึ่งรัฐบาลได้เสนอนั้น กระผมคิดว่าก็จะเป็นการดีกว่าที่เราจะมีการจำกัดสิทธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพรรคสอง ที่คณะกรรมการได้ร่างขึ้นใหม่นั้น กระผมมีความเห็นว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นว่านี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ คือเว้นแต่นี้ครับที่คณะกรรมการได้ว่าไว้ ๓ พรรค ๔ พรรคนี้ครับ เป็นการที่คุมหรือควบคุม เรียกว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของฝ่ายประชาชน และก็ฝ่ายคนงานด้วยครับ คือถ้าเราจะมองต่อนพรรคสุดท้ายนี้ครับ การจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ นะครับ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ สำหรับคำว่า "ผูกขาดตัดตอน" ในที่นี้ครับ กระผมมีความเป็นห่วงครับว่า ในกรณีเช่นนี้ หากว่าในอนาคตเรามีสหภาพแรงงาน เรามีสหพันธ์แรงงานแล้ว เกิดมีการนัดหยุดงานขึ้น ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลอาจจะออกพระราชกำหนด หรือพระราชกฤษฎีกาออกมาว่าการนัดหยุดงานของคนงานนั้นคือการตัดตอนในทางเศรษฐกิจ นี้กระผมมีความเป็นห่วงครับ ถ้าหากว่าสำหรับข้อความที่คณะกรรมการได้เพิ่มเติมนี้ครับ กระผมใคร่จะขอให้บรรดาสมาชิกได้ช่วยกรุณาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ก็เพราะว่าเหตุผลที่กระผมยกขึ้นมาี้ครับ กระผมมีความห่วงอย่างยิ่งว่า กฎหมายใดก็ตาม ถ้าออกไปแล้วประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทำตาม หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎหมายนั้นก็ไม่มีผล หรือไม่สามารถที่จะบังคับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว ถ้าหากว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถจะตามรัฐธรรมนูญได้หรือฝ่าฝืน อย่างที่เราเห็นกันอยู่ทุกวันนี้ครับว่า กฎหมายแรงงานที่ออกมาก็ดี ที่ห้ามมิให้มีการนัดหยุดงาน หรือว่าไม่ให้มีการนัดหยุดงานก่อนการเจรจานั้น ทำไมลูกจ้าง

คนงานถึงจะนัดหยุดงานก่อน ก็เพราะกฎหมายไม่ได้ให้สิทธิและไม่ได้ให้ประโยชน์ กระผม มีความหวังใยเช่นเดียวกันว่า ถ้าหากเราไปจำกัดสิทธิในข้อนี้ละครับ ข้อที่ว่า การตัดทอนใน ทางเศรษฐกิจนี้ กระผมมีความเป็นห่วงว่า ถ้าต่อไปคนงาน ลูกจ้างอาจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อาจจะมีการนัดหยุดงานกันก่อนเจรจายอย่างที่ เป็นอยู่ทุกวันนี้ละครับ ทั้ง ๆ ที่ผิด เขาก็รู้ว่า ผิด นี่ครับ กระผมอยากจะให้พวกท่านสมาชิกได้ช่วยกรุณาพิจารณาอันนี้ให้ถ่องแท้ ขอ ขอบคุณครับ

นายใหญ่ ศวิตชาติ (กรรมธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ที่กรรมธิการไปเขียน มาในนั้นก็มิเหตุผลอยู่ ๒ ประการ ประการที่ ๑ ตามร่างเดิมนั้นมีสิทธิกว้างขวางเกินกว่าที่ จะรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีหรือเพื่อทางเศรษฐกิจ แต่ว่าจะออกกฎหมาย ได้ในเสรีภาพในการรวมกันนั้นละ กรรมธิการเห็นด้วยในหลักการ แต่ว่าเสรีภาพอย่างนั้น ต้องถูกจำกัด และสิ่งจำกัดที่เพิ่มกันไป และที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติข้อใจนั้นก็คือว่า การ รวมกัน การรวมกันเพื่อรักษาความสงบ หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทาง เศรษฐกิจ ประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญ ถ้าไม่เขียนไว้ให้เสรีภาพแล้ว ปัญหาในทางเศรษฐกิจ ที่รวมกันอย่างแบบเป็นคาร์เทล (cartel) หรือ ทรัสต์ (trust) นั้นจะทำได้ จะตรากฎหมายออก ก็ไม่ได้ ท่านสมาชิกคงจะทราบว่ามีคราวที่ผมกับเพื่อนสมาชิกอีกท่านหนึ่งเสนอแก้ไข ภาวะเศรษฐกิจในภาวะคับขัน ก็มีหลักการในเรื่องคาร์เทลและทรัสต์ที่รวมกันเป็นการทำลาย เศรษฐกิจของประเทศ ถ้าไปเขียนรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เขียนข้อนี้ไว้แล้ว กฎหมายที่รัฐบาลร่าง ไปจะกลับเข้ามาหลังจากประกาศรัฐธรรมนูญไม่ได้เลย เมื่อการรวมกันเพื่อกำหนดราคานั้น ก็มีความเสียหายอย่างไร ผมคิดว่าท่านสมาชิกทราบ เราเสียเงิน ๔ พันล้านไปบำรุงการเกษตร เมื่อผลิตผลทางเกษตรเกิดขึ้นได้ เราก็มารวมกันส่งออกที่กรุงเทพฯ ผลที่เราส่งเสริมไปถึง ประชาชน ไม่ถึงประชาชน แต่มาถึงคนที่รวมหัวกันผูกขาดราคาซื้อและราคาขาย ประเด็น ตรงนี้ ผมคิดว่ากรรมธิการก็มีเหตุผลอย่างที่ผมได้เรียนมานี้ จึงเขียนมา ทั้งนี้ก็แล้วแต่ สมาชิกนั้นจะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เราควรจะมีความหมายได้หรือไม่ ผมกราบเรียนท่านนี้ครับ

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมมีความเห็นว่าถ้าหากว่าเรา จะคงไว้ในร่างเดิม ก็ว่าในร่างเดิมที่วางไว้ละครับ การจัดตั้งและวัตถุประสงค์ให้ดำเนินกิจการ

ของสมาคมนั้นให้เป็นไปโดยไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และกระผมก็คิดว่าจะเหมาะสมกว่า ถ้าหากว่าเราจะมาพิจารณาดูในมาตรา ๔๔ เกี่ยวกับเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองก็เช่นเดียวกัน การจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นก็ให้ดำเนินไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กระผมมีความเห็นว่า ถ้าหากว่าในมาตรา ๔๓ ที่ว่าสิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมสหภาพสหพันธ์นั้น ถ้าหากว่าเราจะตัดข้อความที่คณะกรรมการได้เพิ่มเติมนั้นออกไป และเราใช้ข้อความเดิมซึ่งเหมือนกับมาตรา ๔๔ ที่ว่าเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองนั้น กระผมคิดว่าถ้าหากว่าเราจะใช้วิธีการเหมือนกัน อันนั้นะครับ อยากจะทราบความเห็นของบรรดาสมาชิกและท่านกรรมการด้วย

นายนิคม จันทรวิฑูร : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นิคม จันทรวิฑูร กระผมได้ศึกษาร่างมาตรา ๔๓ อย่างรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง เห็นว่าร่างเดิมของรัฐบาลนั้นเหมาะสมกว่า และจะสามารถป้องกันปัญหาอย่างที่ท่านกรรมการผู้มีเกียรติผู้หนึ่งได้ชี้แจงได้ ขอประธานท่านครับ วรคสองเขียนไว้ว่า “การจัดตั้ง วัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมของสมาคม” อันนี้ก็ต้อแกก็เป็นสหภาพสหพันธ์อะไรนะ “ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย” หมายความว่าให้สิทธิ แต่ขณะเดียวกันการจะก่อตั้งนั้นก็ย่อมเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดขึ้น ยกตัวอย่างถ้าเป็นเรื่องสหภาพ สหพันธ์ ก็มีกฎหมายแรงงานวางเงื่อนไขไว้ให้สิทธิ แต่ขณะเดียวกันรักษาผลประโยชน์ของบ้านเมือง อะไรซึ่งเป็นเรื่องร้ายแรงซึ่งจะกระทบกระเทือนประโยชน์ส่วนรวม เราก็ห้ามมิให้มีการนัดหยุดงาน อันนี้ก็ทำอยู่ในปัจจุบันและก็ควรจะทำในอนาคตต่างประเทศก็ทำเช่นเดียวกัน เพราะว่ากระผมเห็นใจคร่ำที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งเป็นห่วงเรื่องนี้ เพราะเกรงว่าพรรคใหม่หรือพรรคสอง ที่คณะกรรมการได้ร่างขึ้นนี้มีข้อความยืดยาว แล้วเกรงว่าถ้าเขียนไว้แบบนี้แล้วจะไม่สามารถทำอะไรต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิทธิมูลฐานสิทธิมนุษยชนได้ อันนี้กระผมว่าเป็นเรื่องสำคัญ เราไม่สนับสนุนการผูกขาดตัดตอน เราไม่สนับสนุนการรวมกำลังซึ่งจะเป็นปฏิปักษ์ต่อบ้านเมือง อันนี้ไม่มีใครสนับสนุน กระผมเป็นคนหนึ่งซึ่งจะยอมให้มิได้ แต่ขณะเดียวกันนั้นมองในด้านการรวมกลุ่มซึ่งจะพิทักษ์รักษาผลประโยชน์โดยมีขอบเขตมีเหตุมีผลมีสติ อันนี้เราต้องรับรองเขา ค้ำครองเขา ยกตัวอย่างตามกฎหมายแรงงานปัจจุบัน การที่ลูกจ้างจะเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ นั้นทำได้ แต่ต้องทำตาม

กรอบตามกติกา เช่นเดียวกันกฎหมายปัจจุบันให้สิทธิคนงานที่จะหยุดงานได้ แต่ไม่ใช่อยู่ ๆ ก็หยุด ก็จะต้องทำตามขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการที่จะเป็นภัยต่อบ้านเมือง อันนี้เวท้าม ฉะนั้นกระผมว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทใหญ่ก็น่าจะมีแนวทางอย่างเดียวกัน และไม่ควรจะเขียนอะไรกำกวมครับ กระผมเกรงเหลือเกินว่า ร่างที่คณะกรรมการเขียนไว้ นี้การตีความก็จะลำบาก ร่างของรัฐบาลนั้นชัดเจน มีสิทธิ แต่ว่าสิทธินั้นต้องเป็นไปตามกฎหมาย เป็นไปตามกฎหมายจะเขียนอย่างไรก็ได้ เห็นว่าเป็นมติส่วนรวม มติส่วนรวมในขณะนี้ กฎหมายแรงงานจะต้องเข้มแข็งหน่อย อันนี้ก็เป็นที่มาของสภานิติบัญญัติหรือสภาแห่งชาติจะดำเนินการครับ ขอขอบคุณครับ

นายเจริญ คันธวงศ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายเจริญ คันธวงศ์ ที่จริงนั้น กระผมเห็นด้วยกับสมาชิกผู้มีเกียรติ ๒ ท่านที่เสนอไป แต่ว่าวิธีการแปลงกฎหมาย กระผมคิดว่ากระผมไม่เหมือนกับท่านสมาชิกทั้ง ๒ ฝ่าย คือว่ากระผมเข้าใจเจตนาร่างของคณะกรรมการธิการ ที่จริงนั้นสมาชิกทั้ง ๒ ท่านนั้นไม่ได้เห็นแตกต่างจากคณะกรรมการ แต่ประการใด คือว่ากระผมเข้าใจว่าต้องการให้ประชาชนมีสิทธิที่จะตั้งสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะได้ ต้องการให้รัฐธรรมนูญรับรองสิทธิขั้นมูลฐานอันนี้ และการที่จะจำกัดเสรีภาพที่ว่านี้ ถ้าตามร่างเดิมของรัฐบาลนั้น จะจำกัดได้แทบทุกกรณีไป แทบทุกกรณีไปไม่ว่าจะออกเป็นพระราชกฤษฎีกาหรืออะไรต่าง ๆ ก็ย่อมจะกระทำได้ ถ้าหากว่าเป็นไปตามร่างคณะกรรมการนั้น การจำกัดเสรีภาพนั้นจะกระทำได้เพียงแต่ ๓ กรณีเท่านั้นเอง คือว่าไม่ได้ทำเปะปะเรื่อยเปื่อยไป ๓ กรณีนั้นก็ถือว่าจำกัดได้ในกรณีที่ว่าเฉพาะเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน ประการที่หนึ่ง และประการสุดท้ายนั้นก็เพื่อป้องกันไม่ให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นการที่รัฐธรรมนูญจะกำหนดว่าการจำกัดเสรีภาพนั้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่ว่าเหตุ ๓ ประการเท่านั้นเองจึงเป็นการเหมาะสม ถ้าเป็นไปตามร่างเดิมของรัฐบาลนั้น กระผมคิดว่าจะกว้างขวางเกินไป ให้สิทธิแก่รัฐบาลมากเกินไป เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นสนับสนุนตามร่างของคณะกรรมการครับ ท่านประธาน

นายชวีช มกรพงศ์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม ชวีช มกรพงศ์ ขอสนับสนุน

ให้มีการตัดในวรรคสอง ที่ว่า "การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ" ที่กระผมสนับสนุนอย่างนี้ เพราะว่ากฎหมายได้ก็ตาม โดยเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นหลักการค้ำประกันเสรีภาพ ถ้าเสรีภาพที่มีการค้ำประกันนั้นมิเสื่อมเสียแล้วว่าจะต้องเว้นแต่บ้าง ทั้งนี้บางนั้นคือไม่ได้ประกันอะไรเลย ไม่ได้เป็นหลักประกันอะไรทั้งสิ้น ยกตัวอย่างเช่น ว่าให้ท่านมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ที่จะวิพากษ์วิจารณ์ตีพิมพ์ซ้ำเจ้าได้ แต่ทั้งนี้ต้องให้ข้าพเจ้าชอบใจ ถ้ามีคำว่า "แต่" เพิ่มเติมหรือ "ทั้งนี้" อะไรมันเป็นการทำลายความหมายของการค้ำประกันหมดทั้งสิ้น ที่บอกว่ามีท่านสมาชิกผู้มีการตีพิมพ์หนึ่งบอกว่า แหมการใส่ไว้แบบนี้ระบุเฉพาะ ๓ อย่าง คือว่าห้ามได้ ๓ อย่าง คือห้ามเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมก็ดี การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ดี ตลอดจนการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจก็ดี การพูดอย่างนี้จะตีความอย่างไรก็ได้ คือผู้มีอำนาจจะตีความอย่างไรก็ได้ อะไรคือประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ถ้าให้ผู้มีอำนาจตีความ คือประโยชน์นั้นต้องไม่ขัดกับประโยชน์ของข้าพเจ้า อันนี้เป็นหลัก อะไรคือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ถ้าผู้มีอำนาจจะตีความ คือต้องไม่ขัดต่อศีลธรรมของข้าพเจ้า ต้องไม่ขัดต่อตัวข้าพเจ้า อันนี้อีกอันหนึ่ง การผูกขาดตัดตอนทางเศรษฐกิจ กับผู้มีอำนาจเข้าข้างผู้มีเงินเข้าข้างนายจ้าง ก็คือว่าทำลายเศรษฐกิจของนายทุนหรือนายจ้าง จะตีความอย่างไรก็ได้แล้วแต่จะตีความ ฉะนั้นกระผมใคร่ขอกราบเรียนว่า การที่เราจะให้เสรีภาพ ค้ำประกันเสรีภาพคนนั้น คุ้มครองเสรีภาพของคนนั้น ทั่วโลกเขาก็พูดอย่างเด็ดขาดไปเลยว่า อันนี้ให้ความคุ้มครองอย่างเด็ดขาด จะไม่มีคำว่า "ทั้งนี้" ก็ตาม หรือว่ามีคำว่า "แต่" เพิ่มเติมไม่ได้ กระผมสังเกตดูเท่าที่ผ่านมานี้แต่ละตอนเกือบจะไม่มีเสรีภาพอะไรเลยครับ ที่ผ่านมามาตรานี้ใครที่จะกราบเรียนข้อร้องอย่างเหลือเกินว่า ถ้าเราผ่านไปแล้ว หมายถึงว่า ประชาชนผู้หาเช้ากินค่ำ คนงานทั้งหลายนี้ซึ่งไม่มีผู้คุ้มครองอะไรเลยนี้จะต้องได้รับความเสียหายอย่างมากมาย มาตรานี้มีควมหมายมากสำหรับบรรดาลูกจ้างแรงงานที่เกิดปัญหาว่านวยกันอยู่ในบ้านเมืองขณะนี้ ถ้าเราละเลยเสีย มาใช้บอกว่าให้มีการตั้งเงื่อนไขไว้ สุดแต่การตีความของเจ้าหน้าที่ ผลสุดท้ายก็จะลงเอย

ไปว่า เจ้าหน้าที่ส่วนมากก็จะตีความเข้าข้างบรรดานายจ้าง เข้าข้างบรรดาผู้มีอำนาจ มีเงิน มีอำนาจ ก็จะลงเอยอย่างนั้น มาตรานี้ขัดแย้งอย่างที่สุด เขาไม่ได้ระบุอะไร ระบุว่าให้มีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะหนึ่ง บอกเพียงว่าเพื่อให้รวมเท่านั้น ไม่ได้พูดถึงอย่างอื่น เพียงมารวมกันเป็นสมาคม รวมกันเป็นสหภาพ ก็ไม่เห็นที่จะต้องไปตั้งเงื่อนไขว่ารวมไป ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่ออะไร ถ้าการรวมกันดังกล่าวรวมกันมาเป็นสมาคมกลายเป็นสมาคมชองโจร ไม่ต้องไปเขียนไว้ กฎหมายอาญาลงโทษได้อยู่แล้ว ไม่ต้องไปเขียนไว้แบบนี้ มันไม่มีใครหรือใครบอกไปรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ เพื่อทำการปล้นสดมภ์ รวมกันเป็นสหพันธ์เพื่อทำการค้าฝิ่นเถื่อน มันไม่มีใครหรือใครบอกไม่ต้องไปใส่ไว้ ถ้าเมื่อไรที่การรวมตัวกันดังกล่าวนั้นเป็นการขัดต่อกฎหมาย กฎหมายอาญามีอยู่แล้วที่จะดำเนินการเต็มที่ แต่การใส่ไว้เช่นนี้เป็นการกระทำเพื่อเอาไว้ออกย่นงานบรรดาสหพันธ์หรือสหภาพต่าง ๆ ที่จะทำการเด็ดขาดต่อผลประโยชน์ของบรรดา สมมติว่าผู้มีอำนาจเข้าข้างนายทุนนี้ อาจจะใช้มาตรานี้หรือข้อเงื่อนไขข้อยกเว้นอันนี้เล่นงานสังยุบลเล็กสมาคมหรือสหภาพนั้นได้ ฉะนั้นกระผมใคร่ขอกราบเรียนย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า มาตราใดของกฎหมายใดที่จะคำประกันเสรีภาพ ถ้าหากว่ามีคำว่า “แต่” ก็ดี หรือว่า “ทั้งนี้” ก็ดี นี่เป็นมาตราที่ไร้ความหมาย ไม่ต้องเขียนไว้เสียดีกว่า ขอขอบพระคุณครับ

นายมานะ พิทยาภรณ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม มานะ พิทยาภรณ์ กระผมขอกราบเรียนอภิปรายมาตรา ๔๓ ดังต่อไปนี้ ปัญหาเกี่ยวกับมาตรา ๔๓ นี้มีอยู่ ๒ อย่าง คือ ประการแรกเราจะถือตามร่างเดิมหรือเราจะถือตามร่างซึ่งกรรมาธิการได้เปลี่ยนแปลงไว้สำหรับประการแรกกระผมมีความเห็นพ้องกับเพื่อนสมาชิกทั้งหลายที่เห็นว่าร่างเดิมนี้ไม่ดีแน่ ถ้ามว่าไม่ดีอย่างไร กระผมเห็นว่าไม่ดีอย่างน้อย ๒ ประการ

ประการที่ ๑ ไม่ดีตอนที่เขียนรัฐธรรมนูญให้ต่ำกว่ากฎหมายทั่วไป ทำไมกระผมจึงพูดว่าเขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญให้ต่ำกว่ากฎหมายทั่วไป เพราะว่าตามร่างเดิมบอกว่า การจัดตั้ง วัตถุประสงค์และการดำเนินกิจการของสมาคมต้องไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ก็หมายความว่า ถ้ากฎหมายอย่างอื่นเขียนไว้อย่างไร ก็ต้องไปบังคับตามกฎหมายนั้น ซึ่งหมายความว่าวรรคแรกแห่งมาตรา ๔๓ แห่งรัฐธรรมนูญใช้บังคับไม่ได้ เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าเป็นการ

ไม่ดีแน่ และไม่เป็นการถูกต้องกับหลักการในการร่างรัฐธรรมนูญ

ประการที่ ๒ กระทบเห็นว่าร่างเดิมไม่ดี เพราะเหตุว่าเป็นการตั้งหลักขึ้นมา และมีข้อยกเว้นอย่างมหาศาล ฝ่ายบริหารจะออกกฎหมายยกเว้นจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างไรก็ได้ โดยไม่มีการจำกัดจำเขี่ยแต่ประการใด เพราะฉะนั้นจึงเป็นการที่ไม่ดีอย่างยิ่ง ต่อไปกระทบขอทราบเรียนว่าเหตุใดกระทบจึงสนับสนุนร่างซึ่งกรรมาธิการได้เปลี่ยนแปลงไป ด้วยความเคารพต่อท่านผู้ซึ่งอภิปรายเมื่อคืนนี้ กระทบมีความเห็นว่าตามร่างของคณะกรรมาธิการนี้ ถึงจะมีคำว่า “แต่” ถึงจะมีบทยกเว้นก็มีบทยกเว้นอยู่เพียง ๓ ประการ และบทยกเว้นนี้ล้วนแต่มีประโยชน์ทั้งสิ้น สมมติว่าเราจะไม่มีบทยกเว้นว่าการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้วันแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สมมติว่าเราไม่มีข้อยกเว้นเลย เรามีแต่มาตรา ๔๓ วรรคแรก ก็จะต้องตีความว่า เวลานี้ใครจะตั้งสมาคมเพื่อส่งเสริมคอมมิวนิสต์ย่อมทำได้ เพราะว่ากฎหมายที่ออกมาเพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์ก็ดี กฎหมายอาญาก็ดี ในการที่ว่าห้ามไม่ให้ตั้งสมาคมอันยี่ ช้องโจรผู้ร้ายต่างๆ นี้ขัดกันกับมาตรา ๔๓ วรรคแรก ถ้าหากว่าเราจะเอามาตรา ๔๓ ทั้งไว้เฉพาะวรรคแรก ไม่มีข้อจำกัดแม้แต่น้อยนะครับ กฎหมายต่างๆ ซึ่งเรามีอยู่เวลานี้จะเป็นหมั่นไปหมด เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียกเว้นดังกล่าวนี้ และหลังจากที่พิจารณาข้อยกเว้นทั้ง ๓ ประการโดยละเอียดแล้ว กระทบก็เห็นว่าล้วนแต่เป็นข้อยกเว้นที่จำเป็น เพื่อนสมาชิกทั้งหลาย ข้อยกเว้นที่ว่า เพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ท่านไม่ต้องการหรือ กระทบเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ว่าเรามีความจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ข้อยกเว้นประการที่ ๒ เกี่ยวกับเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ถ้าหากว่าคุณไม่มีข้อยกเว้นนี้ก็อาจจะมีการตั้งสมาคมอาบแดดขึ้นที่พัฒนาพงศ์ นะครับ เพราะว่าคุณจะไปห้ามเขาได้อย่างไร ในเมื่อกฎหมายมาตรา ๔๓ บัญญัติบอกว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม คุณออกกฎหมายอะไรก็ไม่ได้ ขัดกับมาตรา ๔๓ ทั้งนี้ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจนี้ กระทบเองก็มีความเห็นว่าอาจจะต้องมีความจำเป็นที่จะมีข้อยกเว้นนี้อยู่บ้าง ด้วยเหตุผลดังที่กระทบได้กราบเรียน

มานี้ จึงใคร่วิงวอนเพื่อนสมาชิกทั้งหลายได้โปรดเห็นด้วยและลงคะแนนให้ผ่านร่างมาตรา ๕๓ นี้ตามที่คณะกรรมการธิการเสนอครับ ขอขอบคุณ

นายสุกิจ จุลละนันท์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมไม่เห็นด้วยกับร่างของคณะกรรมการโดยเหตุผลที่จะขอประทานอภิปรายดังต่อไปนี้ ในประการแรกมาตรา ๕๓ นี้ มุ่งหมายที่จะให้เสรีภาพในการรวมกันว่าการจัดตั้งสมาคม แล้วก็เรื่องการจัดตั้งสมาคมนี้ก็มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ สำหรับในเรื่องสหภาพ สหพันธ์อะไรนั้นก็ไม่น่าจะแปลกปลอมมาได้อย่างไร อันนี้ก็ยังไม่สงสัยอยู่ที่ว่า ขอบข่าย คือคำพวกนี้มันก็ไม่ทราบว่าบัญญัติศัพท์ไว้ที่ไหน นอกจากไปลอกคีย์ภาษาฝรั่งมา อาจจะเป็นยูเนียน (union) บ้าง เป็นเฟดเดอเรชัน (federation) เป็นอะไรต่ออะไรทำนองนั้น ขอภัยครับ คำว่า "สมาคม" หรือแม้แต่คำว่า "สหกรณ์" นี้ก็เป็นสมาคมรูปหนึ่งเหมือนกัน แล้วก็กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องสหกรณ์อย่างนี้เป็นต้น และเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือว่าการที่จะบัญญัติข้อความลงในมาตราใดมาตราหนึ่งในรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าหากว่าบัญญัติไว้ละเลยดปลิกย่อยจนเกินไป ก็รู้สึกว่าจะไม่ค่อยชอบด้วยหลักการที่จะบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญ แล้วก็ยากแก่การปฏิบัติ กระผมจึงใคร่ให้เหตุผลว่าตามร่างเดิมก็ติดอยู่แล้ว ที่ร่างใหม่แปลกปลอมมานั้น มันมีนั้นๆ อย่างไรก็ไม่ทราบครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติครับ เพื่อสงวนเวลา ผมเห็นว่าเราได้อภิปรายกันพอแล้ว ผมจะขอประทานมติ ก่อนอื่นจะต้องเข้าใจ ผมเข้าใจอย่างนี้ถูกไหมครับ ถ้าหากว่าสภามีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล จำเป็นที่จะต้องแก้ไข ถ้อยคำหรือเพิ่มเติมถ้อยคำหรือไม่ต้อง ไม่ต้องนะครับ

(นายนิคม จันทรวีฑูร ได้ยกมือขึ้น)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณนิคม ขอเถาะครับ

นายนิคม จันทรวีฑูร : นิดเดียวครับ คือกระผมอยากจะกราบเรียนว่า ที่ว่าร่างเดิมของรัฐบาลนั้นกระผมหมายถึงวรรคสองครับ วรรคหนึ่งนั้นขอให้เป็นไปตามที่กรรมการเสนอครับ เป็นพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมจะขอประทานเมตตารับ

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : อย่างนั้นไม่ได้หรือครับ เพราะว่าวรรคสองของรัฐบาลนะพูดเฉพาะสมาคม วรรคหนึ่งนี่เพิ่ม สหพันธ์ สหภาพ เข้าไป มันไม่ได้ครับ มันขัดกัน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมถึงได้ถามว่าในวรรคสองนี้ ถ้าเผื่อว่าจะเอาตามร่างของรัฐบาลควรจะเติม สหภาพ สหพันธ์

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : ท่านประธานครับ กระผมเห็นว่าท่านประธานไม่ควรที่จะรวบรัดกันนี้ เพราะเป็นปัญหาใหญ่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของกรรมกรของคนงาน กระผมว่าควรจะให้พูดกันเคลียร์สักหน่อยครับ เพราะว่ากรรมวิธีการนี้บรรจุหลักการใหม่เข้ามา นอกเหนือจากร่างของรัฐบาลนะครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ก็ได้ ผมไม่ขัดข้องหรือครับ

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : ผมขออนุญาตท่านประธานครับ ท่านประธานที่เคารพ ท่านประธานอนุญาต ผมก็ขอขอบคุณท่านประธาน เพราะว่ามาตรา ๔๓ ผมดูแล้ว กรรมวิธีการได้บัญญัติหลักการเพิ่มเติมเข้าไปจากร่างรัฐบาล ร่างรัฐบาลซึ่งท่านประธานก็เป็นกรรมการร่างอยู่ เติมนิติบัญญัติมาตรา ๔๓ ว่าด้วยเสรีภาพในการจัดตั้งสมาคมเท่านั้น ในวรรคหนึ่ง ส่วนวรรคสองกำหนดเงื่อนไขในการออกกฎหมายให้สมาคมดำเนินการ โดยเขียนไว้กว้างมากกว่าการจัดตั้ง วัตถุประสงค์และการดำเนินกิจการของสมาคมต้องไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหมายความว่าให้อำนาจรัฐบาล คือว่าวรรคหนึ่งให้อำนาจประชาชนจัดตั้งสมาคม วรรคสองให้อำนาจรัฐบาลที่จะออกกฎหมายมา กำหนดอย่างไรก็ได้ ในการจัดตั้งสมาคม โดยไม่มีเงื่อนไขนี้คือร่างเดิมของรัฐบาลซึ่งท่านประธานก็เป็นกรรมการร่างมอบให้รัฐบาลมา แต่เมื่อเข้ากรรมวิธีการ กรรมวิธีการได้เพิ่มวรรคหนึ่งเข้าไปว่ามีสหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะอื่นเพิ่มเข้าไปถึง ๓-๔-๕ ประเภท คำว่า “หมู่คณะอื่น” นี้อาจจะจะเป็นชมรมนักข่าว ชมรมผู้พิทักษ์ผู้บริโภคอะไรหลายอย่าง หมู่คณะอื่น เมื่อเป็นอย่างนี้ผมเห็นว่าเป็นหลักการใหม่ที่กรรมวิธีการเพิ่มเข้าไปกว้างขวาง ถ้าเกิดรวบรัดให้ลงมติ ถ้าเกิดลงมติว่าเอาตามร่างเดิมของรัฐบาลก็ตัดสิทธิ์สหพันธ์ สหภาพ สหบาล สหกรณ์ และหมู่คณะอื่น ๆ ไป ผมเห็นว่าเป็นการ

มิชอบ จริงอยู่ มีสมาชิกท่านหนึ่งซึ่งทักท้วงบอกว่า พรรคหนึ่ง ให้เอาตามกรรมวิธีการ พรรคสองให้เอาตามของรัฐบาล ผมมาดูข้อความตามร่างของรัฐบาลในพรรคสองแล้ว กำหนดไว้เพียงเฉพาะการตั้งสมาคมเท่านั้น สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ และหมู่คณะอื่น จริงอยู่เราอนุโลมให้เข้าไปได้ว่าเป็นสมาคม แต่ชื่อทั่วโลกเขาเรียกผิดกันก็จำเป็นจะต้องมีกฎหมายกำหนดท่านประธานที่เคารพ ผมเองมีความเห็นที่กรรมการบัญญัติไว้ที่ผมเห็นด้วย เหตุผลที่เห็นด้วยเราก็ดูอยู่ว่าการเกี่ยวกับแรงงานนี้ ขณะนี้ที่วุ่นวายอยู่นี้เพราะอะไร เพราะว่าประเทศไทยเคยมีกฎหมายแรงงาน และถูกคณะปฏิวัติยกเลิกไป คนงานไม่มีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ เพื่อที่จะปรับปรุงตัวเองในด้านแรงงาน ด้านบริหาร หมู่คณะตัวแทนของพวกเขา ถูกคณะปฏิวัติขยับยัดกฎหมายให้ไป แล้วกฎหมายกันนี้เขาก็ไม่ชอบ เมื่อไม่ชอบ พลตคนหลังนี้พลมีเสรีภาพมากขึ้น เขาก็ใช้เสรีภาพตามมาตรฐานประชาธิปไตยทำผิดกฎหมาย สี่ไตร์คี่ผิดกฎหมาย เพราะอะไร เพราะเขามีกฎหมายที่ไม่ชอบ ดังนั้นการที่รัฐกรรมอนุญ กรรมวิธีการบัญญัติให้มีสหภาพ สหพันธ์แรงงานเข้าไปนี้ ผมเห็นด้วย เพราะจะได้เริ่มทางที่ถูกต้อง จะได้ปรองดองระหว่างนายทุนกับกรรมกรกันเสียที ประเทศเราก็จะได้พัฒนาไปในด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านการปกครอง การศึกษาการเมืองอะไรก็ตามแต่ เมื่อเห็นด้วยในพรรคหนึ่งแล้ว ผมก็ต้องเห็นด้วยในพรรคสอง เพราะพรรคสองก็เอาตามร่างเดิมพูดไว้กว้าง ๆ อย่างนี้ ผมไม่เห็นด้วย และพูดกว้างไว้เฉพาะสมาคมเสียด้วย ส่วนสหภาพสหพันธ์นี้เขาจะออกกฎหมายอย่างไรก็ได้ เมื่อเป็นอย่างนี้ ที่กระผมเห็นด้วยกับร่างของกรรมวิธีการในพรรคสอง เพราะร่างกรรมวิธีการพรรคสองเขียนไว้ชัดว่า การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ คือการจำกัดเสรีภาพในการตั้งสมาคมสหบาลสหพันธ์นี้ จะกระทำมิได้ รัฐจะออกกฎหมายมาที่หลังมาจำกัดก็ไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งกฎหมายก็บัญญัติได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมประชาชน เพื่อไปลงกันการผูกขาดตัดตอนทางด้านเศรษฐกิจ พูดถึงเฉพาะสหพันธ์สหภาพแรงงานนี้ ผมคิดว่าเขาห้ามไว้เพียง ๒ เรื่อง คือเรื่องประโยชน์ของส่วนรวมกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ส่วนข้อที่ ๓ นั้น ผมฟังเจตนาของกรรมวิธีการแล้วต้องการป้องกันสมาคมนายทุนที่จะรวมหัวกันกักตุนสินค้า กำหนดราคาตนเอง ทำให้ประชาชนเดือดร้อนดังที่เป็นมาแล้ว จนถึงกับมีสมาชิกเสนอกฎหมายเข้ามา แล้วรัฐบาลนี้ก็รับไปแล้วว่าจะไปร่างมาเพื่อ

ป้องกันเรื่องนี้ ดังนั้นผู้ที่เป็นห่วงกับกรรมกรนี้ ผมคิดว่าเป็นห่วงเพียง ๒ ข้อ ๒ ข้อนี้ก็ควรจะกำหนด ท่านประธานที่เคารพ เมื่อมีรัฐธรรมนูญอย่างนี้ ไม่ใช่อย่างท่านสมาชิกท่านหนึ่งบอกว่า การกำหนดไว้อย่างนี้ เขาจะมาทำอะไรก็ได้ ตีความเขาก็ได้ มั่นตีความไม่ได้ครับ เพราะรัฐธรรมนูญออก รัฐบาลจะต้องออกกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ การออกกฎหมายสมาชิกเป็นผู้ออก สมาชิกผู้ออกเขาก็ต้องดูในรัฐธรรมนูญว่า ออกจำกัดเสรีภาพกำหนดอย่างไร ผมคิดว่าที่เขียนไว้นี้เป็นช่องทาง แนวทางให้สภาต่อไปเขาได้มาออกกฎหมายว่าด้วยการนี้ ถ้าเขียนไว้ลอย ๆ อย่างที่รัฐบาลเขียนไว้ว่าให้เป็นไปตามกฎหมาย ท่านประธาน ถ้าบางตอนบางสมัยสภานี้เกิดมีเสียงข้างมากที่ไม่หวังดีต่อประเทศชาติขึ้นมา หรือว่าผมพูดตรง ๆ ว่า ถ้าเกิดมีเสียงข้างมากต้องการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นมาจะเขียนกฎหมายไว้อย่างไรก็ได้ เพื่อให้โอกาสแก่สหภาพ สหพันธ์แรงงาน ใครจะไปคัดค้านได้ เพราะเสียงข้างมากในสภา แต่ถ้าเราเขียนมีบรรทัดฐานไว้อย่างนี้ กำหนดไว้ว่าคุณได้ออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพไม่ได้ แต่จะต้องมีข้อแม้ไว้ว่า การจำกัดเสรีภาพเพื่อความสงบเรียบร้อย เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของประชาชน สภาก็จะต้องทำตามบรรทัดฐานของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นผมจึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีไว้กว้างว่าเป็นไปตามกฎหมาย ถ้าสภาดี รัฐบาลดี จริงอยู่รัฐบาลนั้นกฎหมายนั้นออกมาดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชน แต่ในบางยุค บางสมัย ถ้าสภาเปลี่ยนแปลงไป รัฐธรรมนูญที่เราออกมาคุ้มครองได้ไหม ว่าให้เขาออกกฎหมายได้อย่างไร นี่คืออันตรายในอนาคต ผมจึงขอความกรุณาท่านประธานยับยั้งว่า อย่าเพิ่งรวบรัดมติออกมาอย่างไรแล้วจะเห็นการเสียหายในอนาคตก็ได้ อันนี้ผมขอขอบคุณท่านประธานที่ให้โอกาสแก่ผม ขอขอบคุณครับ

นายชิต นิลพานิช : ท่านประธานสภาที่เคารพ สำหรับมาตรา ๔๓ นี้ กระผมมีข้อสงสัยอยู่บางประการซึ่งใครจะขอทราบเรียนถามท่านกรรมาธิการตามร่างที่ร่างขึ้นใหม่ เมื่อกฎหมายนี้ถ้าสมมติว่ามีการรับของคณะกรรมาธิการแล้ว พ.ร.บ. สมาคม พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ร.บ. แรงงานต่าง ๆ เหล่านี้จะมีต้องถูกยกเลิกหรือ ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่ากฎหมายเหล่านี้เป็นการกันทอนเสรีภาพในการก่อตั้งสมาคมก่อสร้าง เพราะเหตุว่าสหกรณ์ก็เหมือนกันเขาอาจจะเรียกว่า โคออปเปอเรทีฟ โซไซเอตตี (cooperative society) หรือว่าเครดิต ยูเนียน (credit union) อะไรก็แล้วแต่มันก็เป็นรูปอย่างนี้ ต่อไปใครทุกคนก็สามารถใช้คำว่าสหกรณ์ได้

สมาคมได้ อะไรได้ มีเสรีภาพโดยไม่จำกัดขอบเขต เพราะเหตุว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำลายประโยชน์ของส่วนรวมแต่อย่างใด แต่เพื่อประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น ประการที่สอง ที่กระผมอยากกราบเรียนก็คือว่า ถ้าในเมืองไทยนี้จะมีสมาคมกู้ชาติไทยขึ้นมากี่ดี ซึ่งมีหน่วยคอมมานโดจะไปจับใครต่อใครเพื่อส่งให้ตำรวจนะครับ ไม่ได้ผิดกฎหมาย นี่จะทำได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นก็อาจจะตั้งสมาคมกู้ชาติแขก กู้ชาติญวน อย่างเดียวกับต่างประเทศซึ่งได้เคยทำกับเมืองไทยนั้น ปัญหาเหล่านี้จะเกิดอุปสรรคข้อขัดข้องขึ้นมาในทางปฏิบัติ ซึ่งกระผมเป็นห่วงถึงเรื่องเสรีภาพซึ่งอาจจะเกินขอบเขต กระผมใคร่จะขอกราบเรียนถามกรรมการเสียก่อนครับ ก่อนที่ลงมติ ขอขอบคุณครับ

นายเฉลิมชัย วสินนท์ (กรรมการ): ท่านประธานที่เคารพ ก่อนอื่นผมขอพูดประเด็นในร่างของรัฐบาลเสียก่อน ร่างของรัฐบาลก็เขียนไว้อย่างในมาตรา ๔๓ นั้น ทางคณะกรรมการเห็นว่าเกือบจะไม่มี ความจำเป็นต้องมาบัญญัติในรัฐธรรมนูญเลย เพราะถ้าเราพูดถึงว่าการสมาคมตามกฎหมาย คืออำนาจรวมหนึ่งกับพรรคสองรวมกันนะครับ คือว่าสมาคมตามกฎหมายก็คือสมาคมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบอกว่าการจัดตั้งสมาคมนั้นจะต้องไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรืออะไรทำนองนั้น คือถ้าเขาสมาคมอย่างเดียวลแล้วไม่มีความจำเป็นต้องเขียนมาตรา ๔๓ กรรมการเราได้พิจารณาว่ามาตรา ๔๓ นี้เนื้อหาคืออะไร เนื้อหาของมาตรา ๔๓ คือเสรีภาพในการรวมกันที่จะมาเกินสมาคมหรือพูดกันอย่างภาษาชาวบ้านก็รวมกันมาที่จะมาหารือในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน การตั้งเป็นสมาคมก็ดี สหภาพก็ดี สหพันธ์ก็ดี มีอยู่ ๒ ขั้นตอน ขั้นแรกคือว่าเรามีวัตถุประสงค์อะไร ผมยกตัวอย่าง อย่างเช่นชมรมพิทักษ์ผู้บริโภคนั้น อันนี้ก็เป็นที่หมู่คณะอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ในการที่จะคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม อันนี้ก็เรียกว่าวัตถุประสงค์ที่นั่นส่วนในเรื่องฐานะหรือเรียกว่าสเตตัส (status) ของสมาคมนั้น จะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ นั่นเป็นอีกประเด็นหนึ่ง ฉะนั้นคณะกรรมการจึงเขียนไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะอื่น” อันนี้ก็เป็นการให้สิทธิว่าบุคคลในรัฐนี้ชอบที่จะรวมกันเป็นกลุ่มก้อนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน อันนี้เป็นหลักที่นั่นในวรรคสอง ทำไมเราจึงต้องเขียนไว้อย่างนั้น เพราะว่าในการตั้งเป็นสมาคมก็ดี สหภาพ

กิติ นี่ผมกราบเรียนแล้วว่าเราตั้งมาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ฉะนั้นปัญหาว่าเราควรจะมีข้อจำกัดหรือไม่ว่าวัตถุประสงค์ที่จะรวมกันเช่นนั้น เราก็มาคิดว่าควรจะมีข้อจำกัด ที่นี้ถ้าเราเอาข้อจำกัดของรัฐบาลที่บอกข้อจำกัดว่าไม่เป็นฝ่าฝืนกฎหมาย ก็หมายความว่าทางรัฐบาลกิติหรือทางพรรคการเมืองซึ่งได้เสียงข้างมากต่อไปในอนาคตกิติ จะจำกัดเสรีภาพในเรื่องอะไรก็ได้ ถ้าเราเขียนกฎหมายในลักษณะเช่นนั้นก็จะขัดกับมาตราหนึ่งซึ่งให้เสรีภาพแล้วก็เขียนว่าให้กฎหมายจำกัด อย่างที่เมื่อกี้ที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ คุณมานะบอกว่าเอากฎหมายเล็กมาสำคัญกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉะนั้นระบอบการก้าวจัดก็ได้แต่เฉพาะใน ๓ กรณีเท่านั้น คือสรุปแล้วร่างของคณะกรรมการนี้เป็นร่างที่ให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะรวมกันเป็นหมู่คณะได้กว้างขวางมากกว่าของรัฐบาล แต่ก็ไม่ได้ปล่อยให้การรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนนั้นจะกระทบกระเทือนถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนหรือความสงบเรียบร้อย หรือมีลักษณะในการผูกขาดตัดตอน ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอเรียนชี้แจงในข้อกำหนดใน ๓ ประการที่มีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติว่าการตีความนั้นจะตีความอย่างไรก็ได้ กระผมด้วยความเคารพในความเห็นของท่าน แต่กระผมขอแย้งไว้บัดว่าการตีความในกฎหมายมันเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งในทางนิติศาสตร์นะครับ ไม่ใช่ตีความอย่างไรก็ได้ เราจะตีความว่าปลาคือกบ มันคงตีกันไม่ได้ครับ

นายชัช มกรพงศ์ : ขอบพระคุณครับท่านประธานที่กรุณาให้โอกาสแก่กระผมได้มาพูดเป็นครั้งที่สอง กระผมใคร่ที่จะขอกราบเรียนในประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งขณะนี้ยังได้กัณอยู่ เพราะว่าสมาชิกที่สนับสนุนให้มีการใส่พรรคสองเข้าไป สรุปแล้วบอกว่าการตีความนั้นจะต้องตีอยู่ในกรอบ เราบอกว่าการที่ใส่พรรคสองเข้าไปเช่นนี้ เป็นการสกัดกั้นที่มีให้ผู้ใดที่จะมาตั้งสมาคมกิติ หรือสหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กิติ นอกเหนือไปจากขอบเขตที่ว่านี้ เช่นบางคนกล่าวอ้าง กระผมก็เคารพในความเห็นของท่านเหล่านี้ เช่นท่านได้กล่าวอ้างว่าอาจจะมีบางคนตั้งสมาคมอาบแดด สมาคมส่งเสริมการทำผิดกฎหมายต่างๆ นานา อย่างนี้เป็นต้น เช่นนี้ นี่กระผมขอกราบเรียนว่า มันไม่มีที่ไหนในโลกเขาจะมาทำกันอย่างนี้ ถ้าเราตัดพรรคสองออกไปแล้ว เกิดจะมีใครบอกว่ามาตั้งสมาคมเพื่อส่งเสริมอาชีพโสเภณี ตั้งสมาคมเพื่อส่งเสริมอาชีพการวิ่งราว ปล้นสดมภ์ มันขัดอยู่ในตัวของมันแล้วว่า การใช้

เสรีภาพดังกล่าวนั้นเป็นการขัดต่อเสรีภาพคนอื่นก็ต้องมีความผิดตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะคุ้มครองไม่ได้ คำว่า "เสรีภาพ" นั้นหมายถึงว่าการจะทำอะไรก็ได้เมื่อการกระทำดังกล่าวนั้นไม่ไปขัดต่อประโยชน์หรือเสรีภาพของคนอื่น ถึงจะเอาไปใส่วรรคสองมันก็ตีความได้อีกว่า ใครก็ตามแต่ที่กระทำการอันขัดแย้งขัดต่อประโยชน์ส่วนรวม ขัดต่อกฎหมาย กฎหมายเล่นงานได้อยู่แล้ว จะไปบอกว่าขัดรัฐธรรมนูญไม่ได้ ที่กระผมได้มีความห่วงเกรงว่า ถ้าเราไปใส่วรรคสองนี้เข้าไว้แล้วมันจะเปิดช่อง เปิดช่องให้การตีความไปในแง่เป็นประโยชน์ต่อการกดขี่คนงาน เอาที่สำคัญคือ ไม่ให้โอกาสคนงานที่จะมีโอกาสต่อรองกับนายจ้างได้ ยกตัวอย่างเช่นว่าอย่างนี้ว่า ถ้ามีกรรมการของโรงงาน หรือว่ากิจการสาธารณูปโภคอย่างหนึ่งเกิดสไตรค์หยุดงาน ผู้มีอำนาจตีความไปว่าการกระทำดังกล่าวนั้นขัดต่อประโยชน์ส่วนรวม ก็ยุบได้ อย่างนี้เป็นต้น ในต่างประเทศทั่วไปนั้นอำนาจของกรรมการคือการรวมตัวกันเพื่อจะต่อรองกับนายจ้าง มีอำนาจแค่นั้นครับ การต่อรองนั้นที่จะทำอย่างได้ผลที่สุดก็คือการหยุดงาน การหยุดงานนั้นก็ต้องเป็นการขัดต่อประโยชน์ส่วนรวมไม่มากก็น้อย เช่นกรรมการรถไฟหลาย ๆ ประเทศหยุดงานกันหมด กรรมการท่าเรือหยุดงานกันหมด ก็ต้องตีความว่าขัดต่อประโยชน์ส่วนรวม ถ้าเป็นเช่นนั้นกรรมการจะเอาอะไรเป็นหลักประกันครับ กระผมจะถาม กรรมการเอาอะไรเป็นหลักประกันที่ในต่างประเทศ เมื่อเป็นอย่างนี้ที่กระผมห่วงเกรงอย่างยิ่งว่าการไปใช้เฉพาะเพื่อคุ้มครองต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนนั้นนะ จะตีความอย่างไรก็ได้ครับ คือตีความอย่างนั้นมันต้องขัดประโยชน์แน่ การที่เราเอาประโยคนี้ออกเอาวรรคสองออกนี้ จะเปิดโอกาสให้กรรมการนั้นมีหลักประกันจะต่อรองกับนายจ้าง ที่กระผมห่วง ห่วงตอนหนึ่งที่บอกว่า การรักษาความสงบเรียบร้อยแทบไม่ต้องไปเขียน จะมีไหมครับ สมาคมไหนตั้งขึ้นมาบอกว่า เพื่อการทำลายความสงบเรียบร้อย มีไหม ถ้าสมาคมไหนตั้งมา ถึงวัตถุประสงค์ไม่บอกว่าทำลายความสงบเรียบร้อย แต่การกระทำมันทำลายอยู่แล้ว กระผมว่าจับเข้าตะรางได้เลยครับ ให้รู้ไปว่า กรรมการหรือกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญอะไรที่วันนี้จะตีความไปในทางว่าขัดรัฐธรรมนูญให้มันรู้ไป ฉะนั้นอันนี้ที่เป็นความห่วงเกรงของสมาชิกว่า ถ้าไปตั้งไม่มีข้อจำกัดไว้อย่างนี้แล้วนี่จะมีสมาคมอาบแดดบ้าง สมาคมส่งเสริมการทำผิดกฎหมายบ้าง เป็นการกลัวที่เกินกว่าเหตุ ท่านก็เป็นนักกฎหมายอยู่แล้วครับ กระผมก็นับถือท่านอยู่แล้ว ยังไม่ใส่มกแล้วก็ได้ตีความได้ แต่ที่ไปบอกว่าเพื่อป้องกันไม่

ให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ อันนี้ก็ออกกฎหมายธรรมดาได้ ออกกฎหมาย แอนตี้ทรัสต์ลอว์ (anti trust law) ได้ คือป้องกันการรวมตัวของนายจ้างได้ ไม่จำเป็นจะต้องมานั่งเขียนเข้าไปไว้ในมาตรา ๔๓ เป็นอีกวรรคหนึ่งต่างหาก ที่กระผมพว้นเกรงแค่นี้ครับ ว่า การที่ความนั้นถึงจะไม่มีวรรคสองของมาตรา ๔๓ ถ้าสมาคมใดก็ดี สหภาพใดก็ดี สหพันธ์ใดก็ดี จะตั้งมาเพื่อวัตถุประสงค์ซึ่งขัดต่อกฎหมายอย่างชัดเจน เราก็สามารถจะใช้กฎหมายธรรมดาเล่นงานได้อยู่แล้ว เพราะการใช้เสรีภาพนั้นต้องมีขอบเขตจำกัดโดยไม่ต้องไประบุไว้ว่า จำกัดอย่างไร ขอบเขตจำกัด คือว่าจะต้องไม่ทำลายเสรีภาพคนอื่น และจะต้องไม่ทำลายประโยชน์ส่วนรวม กระผมขอกราบเรียนไว้แค่นี้ครับ

นายต๋นย บุนนาค : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมขอขอบพระคุณที่ได้ให้โอกาสสมาชิกร่วมให้ความคิดเห็นในโอกาสนี้ ในมาตรา ๔๓ นั้น ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติก็มีความห่วงใย ในกรณีที่ว่าลูกของชนชั้นกรรมกรจะไม่สามารถจะนำมาใช้ เพราะเหตุว่าขัดกับข้อเสนอของคณะกรรมการนี้ กระผมขอเสนอให้ท่านทั้งหลายในที่นี้ได้พยายามพิจารณาว่า ในด้านที่จะจำกัดเสรีภาพก็ตาม หรือว่าสิทธิในการที่จะรวมตัวกันเป็นสหภาพ สหพันธ์หรือสหกรณ์ หรือหมู่คณะก็ตามนั้น ในวรรคต้นก็ได้ให้โอกาส และให้สิทธิอย่างสมบูรณ์แบบอยู่แล้ว แต่ในการจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้นั้นก็ได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน หรือว่าความสงบเรียบร้อย และนอกจากนี้ก็คือการผูกขาดตัดตอนทางเศรษฐกิจที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเมื่อสักครู่นี้ได้ชี้แจงให้เห็นว่ากรรมกรก็อาจจะผูกตัดสิทธิ กระผมคิดว่าในด้านสถานการณ์ปัจจุบันที่เรามองเห็นกันอยู่ในขณะนี้ ก็จะได้เห็นว่า เราจำเป็นจะต้องมีกฎหมายระงับข้อพิพาทแรงงาน ซึ่งถ้าหากฝ่ายชนชั้นกรรมกรก็ตาม หรือผู้ที่รวบรวมกันเป็นสหภาพ สหพันธ์ก็ตาม มิได้ปฏิบัติตามที่มีกฎหมายข้อพิพาทแรงงาน ซึ่งก็มีสิทธิที่จะนัดหยุดงานได้อยู่แล้วนะครับ ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามนั้น เรายังสามารถที่จะระบุได้ว่า ในมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ เป็นการกระทำให้เกิดการผูกขาดตัดตอน หรือทำลายเศรษฐกิจได้ กระผมจึงอยากขออย่าให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติให้เห็นว่า อย่างน้อยที่สุดเราก็จะต้องมีกฎหมายเล็ก ซึ่งเกี่ยวกับกฎหมายการระงับข้อพิพาทแรงงานอยู่แล้ว ซึ่งหากตกลงกันไม่ได้ก็มีสิทธิที่จะนัดหยุดงานได้ แต่หากว่าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเล็กแล้ว อย่างน้อยเรายังมีมาตรา ๔๓ ยืนหยัด

ปะทะได้ว่า จะเกิดการเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง หรือเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมของส่วนรวม กระผมขอกราบเรียนท่านนี้ครับผม

นายประทีป เสียงหวาน : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม นายประทีป เสียงหวาน ได้ฟังเหตุผลทั้งหลายด้านแล้ว เห็นว่าร่างของคณะกรรมการนี้เป็ร่างที่ถูกต้อง คือการตั้งสมาคม หรือว่าสหพันธ์หรือสหภาพก็ตาม ถ้าจะถูกจำกัดสิทธิเช่นว่านี้แล้ว ก็มีเพียง ๒-๓ อย่างเท่านั้นเอง ถ้าจะเอาตามร่างของรัฐบาล หมายความว่าต่อไปกรรมกรของเราก็คงจะหมดโอกาสที่จะมีข้อต่อรองกับนายทุน ส่วนถ้าจะไม่มีเสียเลย อย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งได้วางเอาไว้ กระผมก็เห็นว่ามันไม่มีภูมิเกณฑ์ คือเราจะต้องมีหลักมีเกณฑ์ในการจะก่อตั้งอะไรสักอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ว่าจะปล่อยกันจนเลยเถิดไป ก็ไม่ถูกต้องด้วยเหตุนี้กระผมจึงเห็นว่าร่างของคณะกรรมการเป็นร่างที่ถูกต้อง และขอให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายจงช่วยกันสนับสนุนด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

นายชนะ รุ่งแสง : ท่านประธานที่เคารพ ผมเห็นว่าท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติและผู้ทรงวิทยาคุณก็ได้อภิปรายกันมามากแล้ว ผมขอเสนอให้ปิดการอภิปราย ใครเห็นด้วยในการเสนอปิด กรุณารับรองให้ผมด้วย

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเสนอให้ปิดการอภิปราย มีผู้รับรองครบถ้วนแล้ว คุณสุวิทย์จะขอเปิดหรือครับ

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : คือในการลงมตินะครับ ผมอยากจะขอให้ใช้ข้อบังคับตามข้อบังคับที่ ๕๘ (๓) ครับ เกี่ยวกับการลงมติ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ให้เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ตามวิธีที่ประธานกำหนด จะเสนอเป็นญัตติหรือครับ

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : ขอเสนอเป็นญัตติครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีผู้ได้รับรองร่าง

(ไม่มีสมาชิกรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มีคนรับรอง ญัตติก็น่าตกไปครับ ผมเห็นว่าในการที่จะลงมติใน มาตรา ๔๓ นี้มีอยู่ ๒ พรรค อยากจะขอมติต่อที่ประชุมในที่ละพรรคว่าจะเอาตามร่างเดิมของรัฐบาล หรือจะเอาตามร่างของคณะกรรมการ คุณใหญ่ว่าอย่างไรครับ จะได้ไหม หรือว่าไม่จำเป็น

นายใหญ่ ศวิตชาติ (กรรมการ) : ผมคิดว่าตามข้อบังคับเห็นจะต้องทำทั้งที่แก้ไขทั้งหมดกับร่างเดิมทั้งหมด เพราะไม่เปิดโอกาสให้เราทำอย่างอื่น

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ครับ ได้ครับ ตกลงในมาตรา ๔๓ ผมขอประธานมติของที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นควรใช้ร่างคณะของกรรมการ ขอให้ไปรตยกมือขึ้น (มีสมาชิกยกมือ ๑๕๓ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรคงไว้ตามร่างของรัฐบาลขอให้ไปรตยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เห็นแล้วว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ใช้ร่างของคณะกรรมการ ต่อไปเป็นมาตรา ๔๔ ขอให้รองเลขาธิการรัฐสภาอ่านต่อไป

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๔๔ มีการแก้ไข มีผู้ขอสงวน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผู้ที่สงวนไว้คือคุณสมคิด ศรีสังคม คุณเสน่ห์ จามริก และคุณประคอง เทวารุท ขอบปรุญัตติตัดความในวรรคสองออก คุณประคอง เทวารุท ได้มีหนังสือถึงผมบอกว่า ตามที่ได้สงวนไว้เพื่อให้การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้ผ่านไประวดเร็วเรียบร้อย จึงขอลงที่สงวนไว้ คงเหลือแต่คุณสมคิด ศรีสังคม และคุณเสน่ห์ จามริก ส่วนนอกนั้นมีคุณวิกรม เมลาพันธ์ และคุณธานินทร์ ภัรีวิเชียร กรรมการขอสงวนความเห็น โดยให้คงความในวรรคสามไว้ตามร่างเดิม เชิญคุณสมคิดก่อนครับ

พันเอก สมคิด ศรีสังคม : ท่านประธานที่เคารพ การที่กระผมได้ขอสงวนการ

อภิปรายไว้สำหรับมาตรา ๔๔ นี้ มิได้หมายความว่ากระผมต้องการที่จะทำให้สภานี้เสียเวลา แต่ว่าเนื่องจากมาตรานี้มันเป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพมูลฐานของประชาชน เพราะฉะนั้นกระผม ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมากราบเรียนชี้แจงต่อสภานี้ มาตรา ๔๔ นี้เป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพ ของประชาชนในการที่จะรวมกันเป็นพรรคการเมือง อันนี้ก็หมายความว่าสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนในการที่จะเข้ามามีสิทธิมีส่วนร่วมเสี่ยงในการปกครองบ้านเมืองโดยสมบูรณ์นั่นเอง กระผมเคยกราบเรียนต่อสภานี้แล้วว่า สิทธิที่จะมีส่วนร่วมเสี่ยงในการปกครองบ้านเมืองนี้ เป็นสิทธิมูลฐานอันสำคัญที่สุด และมีลักษณะแตกต่างจากสิทธิเสรีภาพอย่างอื่น สิทธิในการมี สิทธิเสี่ยงในการปกครองบ้านเมืองนี้ จะมีกฎหมายมาตัดทอนลดทอนด้วยประการใด ๆ มิได้ ถ้าหากว่ามีกฎหมายมาตัดทอนลดทอนแล้ว มันก็เป็นการเปิดช่องทางให้ระบอบการปกครอง ประชาธิปไตยนั้นจะหมดความสำคัญลงทุกที แล้วลัทธิเผด็จการหรือระบอบการปกครอง ผู้กดขี่สำหรับคนส่วนน้อยนั้นมันก็จะืบคลานเข้ามา แล้วก็ในมาตรา ๔๔ นี้ มันเป็นสิทธิเสรีภาพ ในการตั้งพรรคการเมืองอย่างที่กระผมได้กราบเรียนมาแล้ว แต่วรรคสองนั้น กลับมีบทบัญญัติ ตัดทอนลดทอนสิทธิเสรีภาพอันนี้ เพราะฉะนั้นกระผมจึงขอตัดออก วรรคสองนั้นบัญญัติ ไว้ว่า "การจัดตั้งและดำเนินกิจการของพรรคการเมืองย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยพรรคการเมือง" อันนี้แหละที่กระผมไม่เห็นด้วย คือว่ามันเป็นการที่วางบทบัญญัติ ขัดต่อสิทธิมูลฐานในการมีส่วนร่วมเสี่ยงในการปกครองบ้านเมืองของประชาชน การจัดตั้ง พรรคการเมืองที่ดี การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ดี อันนี้เราจะต้องปล่อยให้มัน เจริญงอกงามไปตามวิถีทางหรือไปตามธรรมชาติของการเมือง ถ้าหากว่าเราออกกฎหมายมา ตัดทอนลดทอนแล้ว มันก็เท่ากับว่าเป็นการบั่นทอน หรือว่าเป็นการสร้างอุปสรรคมาไม่ให้ พรรคการเมืองนี้ได้เจริญงอกงามไปตามธรรมชาติของการเมือง อันนี้มันเป็นบทบัญญัติ ทำนองนี้เคยมีอยู่แล้วในรัฐธรรมนูญฉบับเก่า ๆ รัฐธรรมนูญฉบับเก่า ๆ นั้นเป็นแนวความคิด ตั้งเดิมของผู้มีอำนาจในสมัยนั้น ที่จะไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนนี้ได้มีสิทธิในการปกครอง ตนเองอย่างเต็มภาคภูมิ เพราะฉะนั้นจึงได้ออกกฎหมายพรรคการเมืองมาจำกัดไว้ แล้วจะ เห็นว่าในกฎหมายพรรคการเมืองเก่า ๆ นั้นนะ ได้ให้อำนาจฝ่ายบริหารที่จะห้ามที่จะสั่งเลิก หรือล้มพรรคการเมืองได้เป็นอันมาก ในร่างกฎหมายพรรคการเมืองฉบับที่ผ่านสภาไปแล้วนี้ ก็เข้าอยู่ในลักษณะเดียวกัน ยังคงเอาแนวความคิดเก่า ๆ ในสมัยก่อนนั้นมาบรรจุเข้าไว้โดย

ให้อำนาจ ยกตัวอย่างว่าการตั้งพรรคการเมืองนี้จะต้องไปขออนุญาตต่อนายทะเบียนใน
กระทรวงมหาดไทย นายทะเบียนก็คือปลัดกระทรวง แต่ว่าในทางปฏิบัตินั้นอาจจะเป็น
หัวหน้าแผนก หรือหัวหน้ากองก็ได้ ผู้ที่จะตั้งพรรคการเมืองนี้ บุคคลที่เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่ง
ถ้าหากว่าได้เสียงข้างมากมาในสภาแล้ว จะต้องเป็นนายกรัฐมนตรีตามวิถีทางของการเมือง
แต่คนที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีนี่ละครับ จะต้องไปขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ในกระทรวงมหาดไทย
ซึ่งตนเองจะต้องมาเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือต่อไป แล้วเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย
นี้ ตามร่างซึ่งค้างอยู่ในกรรมาธิการ แม้ว่าจะมีการแก้ไขก็ตามแต่ อันนี้ก็ยังไม่เป็นที่สิ้นสุด อาจ
จะมาแก้ไขเปลี่ยนแปลงในสภานี้ก็ได้ ผู้ที่เป็นนายกรัฐมนตรีนี่ละครับ ไปขออนุญาตตั้ง
พรรคการเมืองต่อเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย ซึ่งต่อไปจะต้องเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
ของตน แล้วเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยนี้แหละยังมีอำนาจพอที่จะไม่ให้ตั้งก็ได้ ให้ตั้งก็ได้
มีอำนาจที่จะสั่งเลิก สั่งไม่ให้พรรคการเมืองดำเนินกิจการต่อไปก็ได้ อย่างนี้เป็นต้น มันเห็น
ได้ชัดว่า เป็นการตัดทอนสิทธิเสรีภาพอันสมบูรณ์และเป็นมูลฐานของประชาชนนี้
เป็นอย่างมาก นี่เป็นข้อความเห็นของกระผมที่จะเสนอให้สภาที่ทรงเกียรตินี้พิจารณา การที่เรา
จะควบคุมพรรคการเมืองนี้ เราจะไปควบคุมว่าจะต้องมาขออนุญาตต่อกระทรวงมหาดไทย
หรือต่อเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยนี้ มันทำอย่างนี้มันไม่ได้ มันขัดต่อบทบัญญัติใน
รัฐธรรมนูญนี้ในตัว แล้วก็ขัดต่อวิธีการของระบอบประชาธิปไตย เราจะควบคุมในส่วนที่
ไม่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เราควบคุมได้ครับ ควบคุมเกี่ยวกับเป็นต้นว่าห้ามมิ
ให้คนต่างด้าวมีส่วนเกี่ยวข้อง อันนั้นเราบัญญัติไว้ในกฎหมายได้ครับ กฎหมายพรรคการเมือง
ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายพิเศษ หรือว่าเกี่ยวกับการใช้จ่ายของพรรคการเมือง อย่างจะควบคุม
พรรคการเมืองห้ามไม่ให้เอกชนให้เงินแก่พรรคการเมือง หรือว่าไม่ให้เงินทุนมาให้เงินแก่
พรรคการเมืองหรืออะไรก็แล้วแต่ ควบคุมในทางการเงินอย่างนี้เป็นต้น ทำได้ แต่ว่าเกี่ยวกับการ
การจัดตั้งหรือว่าเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองนี้มันต้องยอมให้เป็นสิทธิเสรีภาพ
ของผู้ที่จะมาก่อตั้งนั้นโดยสมบูรณ์ ที่นี้ท่านอาจจะคัดค้านว่า ถ้าหากว่าเปิดโอกาสอย่างนั้น
ใคร ๆ มันก็ตั้งขึ้นมา พรรคที่ผิดกฎหมายก็ตั้งขึ้นมา พรรคคอมมิวนิสต์มันก็ตั้งขึ้นมา หรือ
อะไรเรื่อยแปดอย่างนี้ก็ไม่มีขอบเขตอะไร ท่านอาจจะคัดค้านอย่างนั้น แต่กระผมขอกราเรียน
ต่อสภาเป็นอย่างนี้ในรัฐธรรมนูญนั่นเอง ประการแรกนั้นนะ ในมาตรา ๒๘ อันนี้กระผมขอ

ย้อนกลับไปนิดหนึ่ง มาตรา ๒๘ นั้นนะ ให้สิทธิเสรีภาพไว้อย่างสมบูรณ์แล้วนะครับ! แล้วก็ส่วนที่จะจำกัดว่าให้พรรคการเมืองที่จะมาก่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนก็ดี ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ดี หรือว่าทำผิดกฎหมายใด ๆ ก็ดี มีมาตรา ๕๑ ทวิ ซึ่งคณะกรรมการได้เสนอเอาไว้ บัญญัติไว้อย่างเข้มงวดกวดขันไว้เลยว่า การจะใช้สิทธิใด ๆ นั้นนะ มันจะกระทำไม่ได้ ถ้าหากขัดบทบัญญัติอันนี้ กระผมขออ่านให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทราบดังนี้ “มาตรา ๕๑ ทวิ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญมิได้” อันนี้ครบจักรวาลเลยครับ สิ่งที่เราต้องการที่จะเตือน คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ สถาบัน ๔ ประการนี้ เราต้องการเตือนไว้ และก็รัฐธรรมนูญนี้ก็บัญญัติให้ความคุ้มครองไว้โดยพร้อมเพรียงบริบูรณ์แล้ว เราต้องการอะไรอีกล่ะครับ ที่จะให้คุ้มครอง ให้ตั้งพรรคการเมืองได้โดยไม่ต้องไปขออนุญาต แล้วก็ถ้าหากว่าพรรคการเมืองนั้นใช้สิทธิขัดต่อมาตรา ๕๑ มันก็ใช้ไม่ได้ อย่างนี้เป็นต้น อีกประการหนึ่ง ถ้าหากว่าพรรคการเมืองนั้นดำเนินการผิดกฎหมาย กฎหมายบ้านเมืองของเราก็มี กฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ก็มีพร้อมอยู่หมด ครอบไว้หมดแล้ว ส่วนใครทำผิดประมวลกฎหมายอาญานั้น ก็มีโทษตามกฎหมาย อันนี้มันก็ชัดอยู่แล้ว แล้วก็อีกประการหนึ่ง ถ้าหากท่านกลัวว่า พรรคคอมมิวนิสต์ จะโผล่ขึ้นมา ซึ่งเรื่องนี้มันก็เป็นปัญหาว่าควรจะอนุญาตให้เขาโผล่จากใต้ดินขึ้นมาหรือไม่ ซึ่งบางท่านก็เห็นว่าควรที่จะให้เขาโผล่ขึ้นมาสิ ให้เขาไปอยู่ใต้ดินทำไม จะได้เห็นหน้ากันว่าใครเป็นใคร แล้วไม่ต้องมาประกาศกันว่า ในสถานี่นะมีสมาชิกสถานีบัญญัติ ๔ คนว่าเป็นคอมมิวนิสต์ แล้วก็ไม่ทราบว่าเป็นใคร ก็ให้เขาโผล่ขึ้นมา เขาตั้งพรรคการเมืองได้ นั่นเป็นความเห็นหนึ่ง แต่ว่าความเห็นที่คัดค้านกันว่า กลัวว่าพวกนี้จะมาใช้เพื่อขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง ในระยะนี้ในขณะนี้เรามีกฎหมายว่าด้วยการกระทำอันที่เป็นคอมมิวนิสต์ ถ้าเราไม่ยอมเลิกกฎหมายฉบับนี้ กฎหมายฉบับนี้ก็ห้ามอยู่แล้ว ถ้าหากว่าเรากลัวว่าพรรคคอมมิวนิสต์ จะขึ้นมาตั้งพรรคการเมือง ถ้าหากว่าไม่มีการจดทะเบียน อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าการที่จะบัญญัติพรรคสองวันี่ เป็นการตัดสิทธิ เป็นการลิดรอนสิทธิในการที่จะมีส่วนมีเสียงในการปกครองบ้านเมืองของประชาชน กระผมจึงขอตัดออก ส่วนว่าเมื่อตัดออกแล้ว ผลร้ายจะมีอย่างไรนั้น กระผมก็ได้ทราบเรียนชี้แจงแล้วว่า รัฐธรรมนูญนี้ได้

บัญญัติทับบัญญัติป้องกันไว้แล้ว กฎหมายของบ้านเมืองฉบับอื่น ๆ ก็มีบัญญัติที่ป้องกันไว้แล้ว จึงไม่น่าที่จะกลัวว่า จะเกิดอะไรขึ้น ขอขอบคุณครับ

นายเสน่ห์ จามริก : ท่านประธานสภาอันทรงเกียรติ เหตุผลที่ผมได้เสนอแปรญัติในมาตรา ๔๔ วรรคสอง โดยสาระสำคัญก็เป็นในทำนองเดียวกันที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้แถลงมาเมื่อตะกี้ ในที่นี้ผมเพียงใครจะเน้นประเด็น ๓ ประเด็นที่อยากจะเรียนเพื่อประกอบการพิจารณาของสภาอันทรงเกียรติ คือในประการแรก ผมคิดว่าหลักการนั้นคงเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า หลักการในเรื่องเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองนั้น เป็นที่ยอมรับรองกันในฐานะการณปัจจุบันมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่งนั้นก็ให้การรับรองต่อหลักการอันนี้ แต่ทว่าบทบัญญัติในวรรคสองเป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้มีการออกกฎหมายในลักษณะที่เป็นการลบล้างเสรีภาพลบล้างหลักการที่ว่าไว้ในวรรคหนึ่ง เพราะฉะนั้นอันนี้ก็ เป็นเรื่องที่ว่า เป็นปัญหาที่สภาจะต้องพิจารณาว่าจะบัญญัติรัฐธรรมนูญในลักษณะที่เปิดช่องให้ออกกฎหมายธรรมดาเพื่อลบล้างหลักการสำคัญที่ปรากฏหรือรับรองในกฎหมายรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของบ้านเมืองหรือไม่ ในประการที่สอง ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่ผมอยากจะเรียนฝากไว้ในที่นี้ ก็คือว่า ถ้าเปิดช่องให้เป็นไปในที่ปรากฏในวรรคสองแล้วก็จะทำให้ขาดหลักเกณฑ์ในการที่จะมีกฎหมายออกมาในเรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมืองประเด็นที่ผมอยากจะเรียนก็คือว่า สิทธิเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองนั้น ไม่ได้หมายความว่า จะไม่อนุญาตให้มีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองได้ กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองมีได้ แต่กฎหมายเองนั้นก็ต้องมีกฎเกณฑ์ในทำนองเดียวกันที่เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองก็ต้องมีกฎเกณฑ์ หรือจุดประสงค์ ซึ่งจุดประสงค์ในที่นี้ในเรื่องเสรีภาพของการรวมกันเป็นพรรคการเมืองก็ได้มีประจักษ์อยู่แล้วในมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ที่ว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ อันนี้เป็นการมีขอบข่ายอยู่แล้วสำหรับเสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง เพราะฉะนั้นเสรีภาพในที่นี้นอกเหนือไปจากมาตราอื่น ๆ ที่คุณสมคิด ศรีสังคมได้พูดมา โดยเฉพาะในมาตรา ๕๑ ก็แสดงว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ตีขอบข่ายในการใช้สิทธิเสรีภาพรวมทั้งเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองอย่างเคร่งครัด เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าจะไม่

มีพรรคสองพรรคมาเป็นข้อจำกัด ซึ่งเป็นการเปิดช่องว่างจนกว้างมากเกินไปแล้ว นี่ก็มีหลักประกัน อยู่แล้วในเรื่องของขอบเขตในการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมเป็นพรรคการเมือง ทั้งนี้ ใน ประเด็นสุดท้ายที่ผมอยากจะเรียนถึงผลในทางปฏิบัติซึ่งก็เป็นผลที่ปรากฏขึ้นแล้วในขณะนี้ จากปัญหาในเรื่องการแปรรูปคดีเกี่ยวกับร่างกฎหมายพรรคการเมืองที่ได้ผ่านสภาชุดนี้ไป ถ้าหากว่าเรามีบทบัญญัติกว้างขวางไม่มีขอบเขตอย่างในพรรคสอง จะออกกฎหมายอะไรมาก็ ได้ที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมันก็จะทำให้เป้าหมายในการที่จะบัญญัติกฎหมายนั้นไม่มีหลักเกณฑ์ ไม่มีกฎหมายอะไรที่จะพูดถึง อย่างเช่นว่า ถ้าเราตั้งคำถามว่าทำไมในร่างกฎหมายพรรค การเมืองนี้จึงจะต้องกำหนดเอาจำนวนสมาชิกถึง ๑,๐๐๐ คนอย่างนี้เป็นต้น ซึ่งจากประสา- การณ์ที่ผมเข้าไปแปรรูปคดีในคณะกรรมการมาธิการ คณะกรรมาธิการก็ไม่สามารถจะให้คำตอบ อะไรให้เป็นที่น่าพอใจได้ เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าปัญหาในเรื่องมาตรา ๔๔ นี้ก็เป็นปัญหา เหมือน ๆ กับปัญหาหลักการในมาตรา ๔๓ คือ เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม ผมก็แปร ญัตติในพรรคสองของมาตรา ๔๔ แต่เมื่อคณะกรรมการได้แก้ไขตีกรอบในเรื่องการที่จะ ออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพในเรื่องการรวมสมาคม ผมก็พอใจ ผมเห็นว่ากฎหมาย อย่างนั้นอย่างน้อยที่สุดก็เปิดช่องให้มีวงกรอบ มีกฎหมายที่แน่นอนในการที่จะบัญญัติ กฎหมายต่อไปในอนาคต แต่ครั้งกลับมาพูดถึงมาตรา ๔๔ ในเรื่องหลักการเดียวกัน ปัญหา เดียวกัน แต่คณะกรรมการก็ยังพยายามที่จะคงบทบัญญัติในมาตรา ๒ เอาไว้ ขอโทษ ในพรรคสองเอาไว้ ซึ่งผมเห็นว่าผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าเหตุไฉนจึงมองปัญหาไปคนละแง่ แต่เมื่อมองปัญหาไปคนละแง่อย่างนี้แล้วมันก็เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งผมได้กราบเรียน ให้สภาทราบถึงในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับร่างกฎหมายพรรคการเมืองที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ใน ปัจจุบัน เพราะฉะนั้นผมจึงใคร่ที่จะเรียนว่าเหตุผลต่างๆ ที่ผมได้เรียนมาข้างต้นนั้น ก็เห็น ได้ว่าสมควรอย่างยิ่งที่จะตัดข้อความในพรรคสองออกไปเสีย และถึงแม้ว่าจะตัดไปก็ไม่ได้ เป็นการเสียหายต่อการที่จะทำให้การใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองเป็น สิทธิเสรีภาพที่ไม่มีขอบเขต และผลที่สุดแล้วในมาตรา ๔๔ พรรคหนึ่งเองก็ได้ดีขอบเขตเอา ไว้แล้ว ประกอบกับมาตราอื่นๆ ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้า จะปล่อยมาตรา ๔๔ ไว้แบบนี้ ไว้แค่พรรคหนึ่งนั้นก็จะเป็นอันตรายอะไรต่อปัญหาในเรื่อง ขอบเขตของการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เชิญคุณหยุดคร่ำ

นายหยุด แสงอุทัย (กรรมาธิการ) : ประธานที่เคารพ กรรมาธิการเห็นว่าร่างที่เสนอมานี้ดีแล้ว คือเมื่อตะกั้นท่านสมาชิกไปพูดถึงร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ที่จริงร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองนั้นเป็นเรื่องของสภา ผมเห็นว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่อภิปรายเมื่อตะกั้นไปปนเรื่องการอนุญาตกับการจดทะเบียน ที่จริงการจะออกกฎหมายแค่ไหนที่จะให้ก่อตั้งพรรคการเมืองนั้นนะ เราอาจจะออกกฎหมายโดยแต่เพียงให้พรรคการเมืองมาจดทะเบียนก็ได้ คือจดทะเบียนว่าใครเป็นประธาน ใครเป็นเลขาธิการ ใครเป็นกรรมการ ไม่จำเป็นจะต้องมาขออนุญาต ในเรื่องนี้เมื่อพระราชบัญญัติพรรคการเมืองผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกาเมื่อ ๔-๕ ปีก่อน คณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้แก้ไขแล้ว คือว่าให้แก้ไขว่าถ้าถูกต้องก็ให้ถือว่าเท่ากับจดทะเบียน เหมือนอย่างที่เราเอาหนังสือนี้ไปจดทะเบียน เมื่อเขาตรวจดูถูกต้องเขาก็ต้องให้จดทะเบียนเพื่อให้มีเสรีภาพ ทีนี้ถ้าหากว่าสภานี้อยากจะยอมให้รัฐบาลเป็นฝ่ายอนุญาตเองก็เป็นกรรมของราษฎร ช่วยไม่ได้ ทีนี้จะเอาพรรคการเมืองไปเทียบกับสมาคม ซึ่งร่างกรรมาธิการนี้ให้เสรีภาพอย่างมาก อย่างนี้ไม่ได้ พรรคการเมืองนั้นทั่วทั้งบ้านทั่วเมือง เราก็หวังว่าแทบทุกคนจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหมด ไม่เป็นโดยในทางที่เป็นแบบพิธีคือสมัครเข้าเป็นสมาชิกก็เป็นผู้ฝึกฝน เพราะฉะนั้นพรรคการเมืองนี้ก็มีความจำเป็น เพราะฉะนั้นมาตรฐานที่เอามานี้ก็ทั้ง ๓ พรรคนั้นนะครับ ก็ได้ลอกมาจากรัฐธรรมนูญเยอรมนี เพราะว่าเมื่อคนหลายคนเข้ามารวมอยู่ในที่เดียวกันก็อาจจะทำผลร้ายแรงให้เกิดขึ้นมาก เพราะฉะนั้นก็ต้องรู้ว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อพรรคการเมือง ใครเป็นประธานพรรค ใครเป็นเลขาธิการ ใครเป็นกรรมการ ถ้าเราปล่อยเสรีอย่างสมาคมเล็กๆ ซึ่งเราปล่อยไปแล้วเมื่อตะกั้นใครจะรับผิดชอบ ที่ประเทศเยอรมนีได้ลำบากในเรื่องนี้ก็เพราะได้ให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองมาแล้ว เราจึงเห็นว่าสำหรับพรรคการเมืองนี้จะให้เหมือนกับสมาคมธรรมดา นั้นทำไม่ได้ อย่างน้อยต้องรู้ว่า ตั้งอยู่ที่ไหน ใครเป็นผู้รับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์อย่างไร และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่ท่านประธานจะเห็นก็คือว่าไม่ใช่การจัดตั้งอย่างเดียว คือพรรคการเมืองนั้น จะต้องดำเนินกิจการตามแบบประชาธิปไตย คือถ้าพรรคการเมืองได้มีการจัดสรรภายในเป็นเผด็จการ พรรคการเมืองนั้นก็ตั้งไม่ได้ เพราะว่าถ้าพรรคการเมืองมีการจัดสรรเผด็จการอย่าง พรรคนาซีเมื่อได้อำนาจขึ้นมาเมื่อไร ก็จะเอาการเผด็จการนั้นไปใช้แก่รัฐบาลที่ตนจัดตั้งขึ้น

เพราะฉะนั้นสำหรับพรรคการเมืองนี้ พรรคการเมืองใดที่ขอชี้แจงว่ามันมีความสำคัญมากกว่าสมาคมมากมาย เพราะฉะนั้นก็อยู่ที่กฎหมาย และกฎหมาย สถานีเองที่จะเป็นผู้ออกกฎหมายว่าจะเอาอย่างไร ถ้าสภาไปยอมก็แล้ว ถ้าหากว่ากระทรวงมหาดไทยร่าง กระทรวงมหาดไทยอาจจะเอาอำนาจมาก เราก็อย่ายอม เราก็ดูพอสมควรเพราะมันมีตัวอย่างกฎหมายอยู่ เช่นเวลานี้ก็มีกฎหมายเตอร์ก็ กฎหมายเยอรมนีที่ว่าถึงเรื่องพรรคการเมืองเป็นตัวอยู่ เราก็เอากฎหมายนั้นมาดูว่าควรจะให้เสรีภาพแค่ไหน แต่ว่าถ้าไม่มีการควบคุมเลย กระผมเห็นว่าไม่ได้ เพราะเหตุว่าจำนวนมันมากมายเหลือเกิน เราคิดว่ามีการชุมนุมพรรคการเมืองครั้งหนึ่งมีคนมาประชุมตั้งหมื่นตั้งแสนจะอย่างไร แล้วก็ถ้าเราไม่พูดถึงการจัดตั้งเราจะรู้ได้อย่างไรว่าพรรคนี้เป็นพรรคนั้นอย่างแน่นอน อาจจะมีคนแปลกปลอมขึ้นมา อาจจะซื้อพรรคก็ อาจจะเป็นอย่างอื่นต่าง ๆ แต่ถ้าอย่างตั้งพรรค มีประธานแน่นอน มีเลขาธิการแน่นอน เราก็รู้ว่าพรรคนั้นอยู่ที่ไหน อะไร มีเงินมีทองเท่าไรในการที่จะสอดส่อง มันก็พอจะได้ ฉะนั้นกระผมขอความกรุณาท่านสมาชิกผู้มีเกียรติว่า เพื่อชาติบ้านเมืองของเรา และก็ในรัฐธรรมนูญนี้เราให้เกียรติพรรคการเมืองมาก เราให้เกียรติแก่หัวหน้าพรรคฝ่ายค้านที่จะมีเงินเดือน และก็จะได้รับเกียรติยศหลังรองลงมาจากนายกรัฐมนตรี ถ้าเราไม่ให้พรรคการเมืองมาลงทะเลเบียนเสียอะไรเสีย เราจะทราบได้อย่างไรว่าเป็นพรรคเถื่อนหรือเป็นพรรคไม่เถื่อน แล้วเราจะทราบได้อย่างไร เพียงแต่คนมาบอกในสภาว่าพรรคนี้มีสมาชิกเท่านี้คน จะทราบได้อย่างไร มันไม่มีลายลักษณ์อักษร ไม่มีอะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้นกระผมขอให้ท่านคิดดูให้ดี อย่าไปคิดแต่เพียงเสรีภาพ ให้เสรีภาพไปนะให้ได้ แต่ว่าถ้าผลร้ายจะเกิดขึ้นในประเทศของเราเนี่ยมันยาก และสิ่งใดถ้าเราให้ไปแล้วนี้ ตอนหลังเราเอาคืนยาก ประเทศเยอรมนีซึ่งแพ้สงครามแล้วก็เพราะเรื่องนี้ เขาก็มีกฎหมายทำนองเดียวกับเรา เราก็ลอกเขามา อย่างพรรคแรกนี่ลอกเขามาตรง ๆ ที่เดียว ฉะนั้นกระผมขอความกรุณาท่านประธานแค่นี้

นายปราโมทย์ นาครทรรพ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ปราโมทย์ นาครทรรพ ก่อนอื่นกระผมใคร่ที่จะแสดงความเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับข้อปรารภของท่านกรรมาธิการที่เพิ่งพูดไปเมื่อตะกี้เนี่ยว่าเรามีหน้าที่ที่จะต้องพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ แต่ว่ากระผมจะต้องคัดค้านอย่างแข็งขันในการที่ท่านบ่งอาจพูดว่า ถ้าหากอะไรเกิดขึ้นมันก็ช่วยไม่

ได้ เป็นกรรมของราษฎร กระผมคิดว่าเราจะต้องช่วยให้ได้ ยอย่าให้ราษฎรมีกรรม แล้ววิธีการช่วยนั้นเราต้องมีวิธี เราไม่น่าจะจนความคิด แต่วิธีของกระผมอาจจะไม่เหมือนกับวิถีของท่านกรมการ การกระทำของผมเห็นและตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่า ระเบียบพรรคการเมืองที่เข้มแข็งนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุด และเป็นหัวใจของความสำเร็จของระบบประชาธิปไตย เราจะขาดเสียมิได้ แต่ในขณะที่เดียวกันกระผมก็เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อแปรญัตติของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ทั้ง ๒ ท่านที่กล่าวมาข้างต้น กระผมไม่เห็นด้วยโดยสิ้นเชิงกับวิธีการของคณะกรรมการ เหตุผลที่เกี่ยวกับเสรีภาพเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่กระผมเห็นด้วยกับท่านผู้แปรญัตตินั้น ซึ่งกระผมจะไม่อภิปรายซ้ำ แต่ว่ายังมีเหตุผลสำคัญอย่างยิ่งอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง เหตุผลที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองหรือความรู้สึกร้อยใจของกระผมว่า เราทุกคนมีส่วนที่จะร่วมกันรับผิดชอบให้เมืองไทยเกิดพรรคการเมืองที่มีอุดมคติอย่างแท้จริง มีความเข้มแข็ง มีการวิวัฒนาการ และมีเวลาเป็นของสำคัญยิ่ง กระผมจะขอสรุปเหตุผลนั้นเป็นข้อ ๆ เพื่อให้ประหยัดเวลาและฟังง่าย ๆ เป็น ๒-๓ ประการจากบทเรียนทางประวัติศาสตร์ที่เห็นได้ชัดประการที่หนึ่ง ไม่มีประเทศไหนที่เขามีพรรคการเมืองที่เจริญพัฒนามาเป็นเวลาร้อยปีโดยอาศัยกฎหมายพรรคการเมือง แต่ที่เราไม่จำเป็นจะต้องไปตามกันฝรั่ง ไม่ใช่เหตุผลที่ว่าเขาไม่มีแล้ว เราจะมีไม่ได้ เราจะมีก็ได้ แต่ว่าในทางวิวัฒนาการนั้นไม่มีประเทศไหนที่เจริญเพราะระบบพรรคการเมือง เจริญเพราะมีกฎหมายพรรคการเมือง แต่ในทางตรงกันข้าม เราจะเห็นว่ามีส่วนอย่างมากมาจากการมีกฎหมายพรรคการเมืองนั้นเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาระบบพรรคการเมือง ถ้ากระผมจะยกตัวอย่างที่ร้ายแรงไปกว่านั้น ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายก็คงจะเห็นด้วยว่า แม้แต่รัฐธรรมนูญถ้าทำกันไม่ดีก็เป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยเป็นอันมาก ฉะนั้นได้ก็ฉะนั้น กฎหมายพรรคการเมืองหรือการบัญญัติบับคั้นเสรีภาพไม่ปล่อยให้พรรคการเมืองวิวัฒนาการได้ก็จะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาการเมือง ข้อสังเกตประการที่สอง ถ้าหากรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แบบนี้ เป็นการชี้พร่งให้กระรอก เป็นการให้อำนาจที่ไม่พึงให้ที่จะทำให้ฝ่ายบริหารหรือแม้แต่แต่เผด็จการทางรัฐสภา ใช้ออกาสสร้างพรรคการเมืองที่ไม่ถูกหลักถูกเกณฑ์ กระผมขอยกตัวอย่าง พรรคการเมืองจะต้องรวบรวมกันอยู่ด้วยอุดมคติและผลประโยชน์ที่ต่างกัน ไม่มีพรรคการเมือง ๑๐ พรรคที่จะมีนโยบายเหมือนกัน การจัดตั้งองค์กรเหมือนกัน มีประธานเหมือนกัน มีเลขาธิการเหมือนกัน

กัน มีเหรียญเหมือนกัน ถ้าเราออกกฎหมายโดยเจตนาธรรมณ์และโดยความชำนาญและโดยฝีมือของกระทรวงมหาดไทย หรือเท่าที่เรามีอยู่ เราจะได้กฎหมายพรรคการเมืองที่บังคับให้พรรคการเมืองทุกพรรคเหมือนกันทั้งสิ้น ซึ่งมีขัดกับหลักขรรษชาติ ขัดกับหลักวิถีการดำเนินงานของพรรคการเมือง การสร้างพรรคการเมืองนั้นรัฐธรรมนูญจะทำได้น้อยมาก กฎหมายพรรคการเมืองจะทำได้น้อยมาก เราอาจจะสร้างพรรคการเมืองได้ด้วยการจัดวิธีการเลือกตั้งที่ถูกต้อง มีกฎหมายเลือกตั้งที่ถูกต้อง เราอาจจะสร้างพรรคการเมืองได้ด้วยวิถีดำเนินการและขบวนการที่ถูกต้องของการจัดระบบรัฐสภา เป็นต้นว่าการแบ่งระบบกรรมสิทธิ์ในสภา การจัดวิธีอภิปราย การแบ่งรางวัลให้พรรคการเมืองต่างๆ ในสภา เราอาจจะจัดระบบพรรคการเมืองให้เข้มแข็งได้โดยการตั้งองค์ประกอบที่ถูกต้องและขบวนการของการจัดตั้งรัฐบาลที่ถูกต้อง แต่เราไม่มีวันจะตั้งพรรคการเมืองได้โดยการมาเขียนบังคับไว้ในรัฐธรรมนูญว่า พรรคการเมืองจะตั้งเป็นแบบนั้นแบบนี้ แล้วก็ออกกฎหมายพรรคการเมืองซึ่งขัดต่อเจตนาธรรมณ์ของรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายที่ชี้บังคับ เราจะยอมรับได้อย่างเดียว กระผมเห็นด้วยกับท่านกรรมาธิการว่า ถ้าจะมีพรรคการเมืองก็ให้เขาพัฒนาขึ้นมา ให้เขาไปบอกกล่าวว่าเขาไปจดทะเบียนเขาอยู่ที่นั่น เท่านั้นเป็นเงื่อนไขที่เพียงพอแล้ว แล้วเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนา ขอให้ผู้ที่อยู่ในสภานี้เลิกพูดคำว่าถ้ามันจะเป็นอย่างนั้นถ้ามันจะเป็นอย่างนี้ ก็เป็นกรรมของประชาชน ถ้าเราไม่หวังพึ่งกฎหมายหลักคือกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว เราไปหวังพึ่งกฎหมายรองคือกฎหมายเลือกตั้งแล้ว ยังคิดว่าจะเป็นกรรมของประชาชนก็ช่างมัน เราก็อย่าอยู่ในสภานี้ดีกว่าครับ ขอขอบคุณครับ

นายวิกรม เมฆานนท์ (กรรมาธิการ): ท่านประธานที่เคารพ ผมวิกรม เมฆานนท์ ขอความกรุณากราบเรียนที่แจ้งแทนคณะกรรมาธิการ ตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ๒ ท่าน กับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติอีกบางท่าน ท่านได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องที่ว่า การที่จะมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองแล้วจะทำให้พรรคการเมืองไม่มีอิสระหรือว่าพัฒนาไม่ได้ แล้วก็ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติบางท่านก็บอกว่าเราจะไปปล่อยไว้ได้อย่างไร ให้คนที่กำลังจะเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปภายหน้าต้องไปยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่จังหวัดหรืออำเภออะไร อันนี้ผมขอกราบเรียนอย่างนี้ครับ ผมว่าเรามองอะไรถ้าเรามอง ๒ แง่ไว้ก็เข้าใจว่าจะเกิดผลที่เป็นทางรอบคอบมาก

กว่าก่อนอื่นที่สุด คือเรื่องข้อเป็นห่วงที่ว่า พรรคการเมืองที่ได้เสียงข้างมากในสภา แล้วก็หัวหน้าพรรคจะได้เป็นนายกรัฐมนตรี คนที่จะได้เป็นนายกรัฐมนตรีแท้ ๆ ในอนาคตอันใกล้กลับจะต้องไปยื่นคำร้องอะไรต่อเจ้าหน้าที่ชั้นรอง ๆ ผมว่าเลิกคิดเรื่องอย่างนั้นครับ ทัศนคติอันนั้นผมว่าเลิกคิดดีกว่า ผมจำได้ ขอกราบเรียนยกตัวอย่างของจริงให้แก่เพื่อนสมาชิกได้ทราบ เมื่อท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทยนี้ ขอประทานโทษ เอ๋ยนาม คุณชลอ วนะภูติ นี่เป็นเจ้าเมืองพระนครนี้ ท่านจอมพล ปิบูลสงครามสมัครรับเลือกตั้งก็ต้องไปหาท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ก็กฎหมายเขาบอกให้เป็นอย่างนั้นและก็ต้องไปข้างหน้าจะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือจะเป็นใครก็ตาม ตัวมีหน้าที่ตามกฎหมายอย่างไรก็ต้องไปทำอย่างนั้น แล้วทำไมเราถึงคิดว่าต่อไปคนข้างหน้าจะเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงเวลาอีกไม่กี่วัน เพราะได้เสียงข้างมากในสภา เพราะฉะนั้นเลยลดตัวลงไปหาเจ้าหน้าที่อะไรไม่ได้ ผมว่าเลิกคิดอย่างนั้นครับ เราคิดในทางที่ว่าทุกคนนี้มีหน้าที่ตามกฎหมายจะปฏิบัติอย่างไรก็ปฏิบัติกันไปอย่างนั้นดีกว่า ผมว่าอย่างนั้นนะครับ อีกอันหนึ่งนะครับ ที่ท่านสมาชิกท่านบอกว่าถ้าหากว่ามีกฎหมายอย่าง ที่พรรคสองของมาตรา ๔๔ บอกว่า การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ประทานโทษ ทำไมเราถึงคิดว่า กระทรวงมหาดไทยจะออกกฎหมายมุ่งแต่ในทางที่จะรวบอำนาจในทางที่จะกัดกันอะไรต่าง ๆ ไม่ให้พรรคการเมืองพัฒนาได้ ผมกราบเรียนอย่างนี้ครับ ผมเห็นว่าเรื่องพรรคการเมืองนี้ นะครับ โดยส่วนตัวผมยอมรับว่าเป็นของใหม่สำหรับประเทศชาติเรา เรายังไม่เคยมีประสบการณ์อย่างแท้จริงในเรื่องพรรคการเมืองเลย แล้วขณะนี้ก็มีคนเป็นอันมากที่ยังสงสัยว่า เวลาที่มีพรรคการเมืองขึ้นมาแล้วจะมีความยุ่งเหยิงอย่างไร แต่เอาเถิด เราตัดสินใจกันแน่แล้วว่าเราจะเดินทางตามระบอบประชาธิปไตยแล้วพรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญที่เราทิ้งไม่ได้ เรายอมรับอันนี้แล้ว แต่อย่างไรก็ดี ผมเห็นว่าเราเขียนรัฐธรรมนูญไว้อย่างมาตรา ๒ นี้ ผมเห็นว่าปลอดภัยแก่ประเทศไทยเรามากกว่าที่จะไม่เขียนไว้ และผมขอกราบเรียนว่าอย่างนี้ ผมเห็นด้วยกับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเพื่อนสมาชิกคือท่านอาจารย์ปราโมทย์อยู่ในข้อหนึ่งว่า ในเรื่องกฎหมายพรรคการเมืองที่จะตัดอำนาจหรืออะไรต่ออะไรต่าง ๆ นานาของพรรคนี้ถ้ามีต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงกับนิรันดรไม่มีจบสิ้นละก็ อันนั้นไม่ดีแน่ ผมนึกว่าเมื่อเราเริ่มต้นระบบการเมืองแบบพรรคอย่างนี้ เปรียบเสมือนเรายังเยาว์วัยอยู่ แต่ก่อนที่เราจะสอนเดินได้

เราคิดจะวิ่ง ผมว่าเราสอนเดินตั้งแต่หลานขึ้นมา สอนเดินแล้วก็เราวิ่งทีหลัง ผมว่ามีระยะเวลาอันพอควร ถ้ารัฐธรรมนูญนี้ยังยืนยงต่อไป ถ้าหากว่าเรามีพรรคสองของรัฐธรรมนูญมาตราบนี้ไว้ และก็ใช้ได้ใช้ในเบื้องต้นเพื่อที่จะป้องกันตัวเรา ผมคิดว่าอย่างนั้นนะครับ เพราะเหตุว่าขณะนี้ผมไม่ทราบว่ที่เราเรียกกันว่ากลุ่มนั้นพรรคนี้ละ ที่ผมได้ยินก็คนที่รู้จักหน้ากัน ก็เชื่อกันว่าจะเป็นผู้ที่หวังดีต่อประเทศชาติด้วยกันทั้งนั้น กลุ่มต่าง ๆ อะไรที่อยู่ในนามกลุ่มขณะนี้ แต่พอเวลารัฐธรรมนูญนี้ออกไป เวลาคนเข้ามาจะตั้งพรรคการเมืองขึ้นจริง ๆ ผมยังไม่ค่อยแน่ใจว่าจะมีเฉพาะกลุ่มที่ผมไว้ใจเหล่านี้มีอยู่ ๔-๕ กลุ่ม ขณะนี้ผมก็ไว้ใจทั้งนั้นนะ หรือจะมีคณะอะไรขึ้นมาอีก มีความมุ่งหมายแต่เฉพาะในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ หรือจะมีความมุ่งหมายอย่างอื่นที่ลึกซึ้งกว่านั้น อันนี้ในฐานะที่ผมก็เป็นประชาชนคนหนึ่งของประเทศนี้ ผมก็อดเป็นห่วงไม่ได้ เพราะฉะนั้นอย่างนี้ดีไหมครับ ท่านสมาชิก ท่านประธานครับ ผมขอทราบเรียนว่าในเบื้องต้นนี้เรามีพรรคสองของมาตราบนี้ไปก่อน แล้วในการพัฒนาการของเรา ผมเชื่อว่าถ้าหากว่าประสบการณ์ในเรื่องการดำเนินการระบบพรรคนี้เป็นในช่วงเวลาอันสมควร อาจจะ ๕ ปี ๖ ปี ๗ ปี ๘ ปี อะไร มันอาจจะถึงเวลาที่เหมาะและความคิดของพวกเราที่หวังดีต่อประเทศชาติโดยตั้งระบบพรรคนี้ อยู่ในพรรคกันนี้อาจจะเกิดขึ้นเอง นี่มันเป็นการพัฒนาอยู่ในตัวที่จะเลิกหรือหาทางแก้อันนี้เสีย เพราะตอนนั้นอยู่ตัวแล้ว ไม่ต้องมีกฎหมายอันนี้แล้ว ไม่มีพรรคสองนี้แล้วก็ใช้ได้ ผมคิดว่าอย่างนั้น ผมจึงใคร่ทราบเรียนท่านเพื่อนสมาชิกว่าที่คณะกรรมการการคงยี่นพรรคสองนี้ไว้ก็ด้วยเหตุผลบางประการอย่างที่ท่านอาจารย์หยุดท่านได้พูดไว้นั้น ผมเชื่อว่าท่านคงจะตัดสินใจได้ดีในเรื่องนี้ ผมกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง

นายอดุล วิเชียรเจริญ: ท่านประธานที่เคารพ กระผมเชื่อว่า กรรมการการกับสมาชิกผู้แปรญัตติก็มีเจตนารมณ์ความมุ่งหมายต้องตรงกันใน ๒ ประการ ในประการแรกก็คือ ประสงค์จะให้มีความเสรีภาพในการที่จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง และประการที่สอง ก็เห็นต้องตรงกันในการที่จะให้มีขอบเขตอยู่ตามสมควร แต่ความแตกต่างก็มาอยู่ในที่ว่าการที่เราจะให้มีความขอบเขตตามสมควรนั้นควรจะเป็นอย่างไร ทางคณะกรรมการนั้นเห็นว่าจะมีพรรคสองไว้ ส่วนผู้แปรญัตติเห็นว่าน่าจะต้องตัด กระผมเองก็เห็นด้วยกับผู้

แปรญัตติว่า ควรที่จะต้องตัดวรรคสองออกไป เพราะว่าขอบเขตถ้าเราจะอาศัยบทบัญญัติใน รัฐธรรมนูญนี้เป็นเครื่องช่วยกำหนดก็มีอยู่แล้วในมาตรา ๕๑ ดังที่คุณสมคิดก็ได้กล่าวไว้ แล้ว ถ้าหากว่ามาตรา ๔๔ ในวรรคแรกจะบัญญัติให้ประกันสิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็น พรรคการเมืองแล้วก็วรรคสองมาเขียนว่า การจัดตั้งและดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตาม กฎหมายของพรรคการเมือง คือหมายความว่าที่พูดไว้ในวรรคแรกนั้นนะ ความสำคัญมันมา อยู่ที่กฎหมายพรรคการเมืองที่จะออกมา ถ้าเป็นดังนี้แล้วก็รวมกับ ถ้าหากว่าอย่างที่คณะ กรรมการธิการได้เสนอไว้ที่จะตัดในวรรคที่สามออก กล่าวคือการที่จะให้พรรคการเมืองมา แสดงรายได้รายจ่ายของตนโดยเปิดเผย ถ้าจะให้ตัดอันนี้ออกด้วย กระผมก็มีความรู้สึกว่าไม่ มีความจำเป็นแม้แต่น้อยที่จะเขียนมาตรา ๔๔ ไว้ เพราะเหตุว่าเสรีภาพดังกล่าวจะเขียนไว้ก็ เขียนไว้โรยหน้า เพราะอย่างไรก็ต้องเดินไปตามกฎหมายพรรคการเมือง กระผมจึงเห็น ว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเขียนมาตรา ๔๔ ถ้าจะเอาวรรคสองไว้ นอกไปจากนั้นแล้ว กระผม ขอประทานเสนอความคิดดังนี้ว่า ในการที่เราจะชี้ดวงว่า พรรคการเมืองควรจะดำเนินการ อยู่ภายในกรอบอันสมคตินั้น ความมุ่งหมายของคณะกรรมการอยู่ในข้อที่ว่า ให้มีกฎหมาย ขึ้นมาฉบับหนึ่งมีพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมือง แล้วก็เอาบทบัญญัติในกฎหมายนั้น มาชี้ดวงมาเขียนแนวทางเอาไว้ว่าให้ปฏิบัติอย่างนั้น กล่าวคือว่าจะอาศัยกฎหมายนั้นมาเป็น กลไกกำหนดการดำเนินงานของพรรคการเมืองและการจัดตั้งพรรคการเมือง กระผมเห็นว่า การที่กระทำดังนี้ไม่ถูกต้องและไม่น่าจะชอบด้วยหลักเหตุผล กระผมจะไม่ขออ้างไปถึงว่าใน ต่างประเทศ อย่างในประเทศซึ่งมีรากฐานทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แล้วมีระบบพรรค การเมืองค้ำจุนระบบประชาธิปไตยของเขาว่าไม่มีกฎหมายพรรคการเมือง กระผมจะไม่กล่าว อ้างในข้อนั้น แต่จะขอกกล่าวอ้างในเหตุผลว่า ถ้าหากว่าเราจะมีประชาธิปไตยกันขึ้นมา แล้วก็ ให้มีเสรีภาพในการก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้น เราไม่น่าจะไปคิดไว้ล่วงหน้าว่า ระบบพรรคการ เมืองกลไกต่าง ๆ จะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วก็ออกมาเป็นรูปกฎหมาย เพราะเหตุว่า ประสบการณ์ในเรื่องนี้เรายังไม่มี ถ้าเราไปเขียนไว้เราก็ไปบีบบังคับทำให้การที่จะมีวิวัฒนาการ ของระบบพรรคการเมืองนี้มันเป็นไปได้ กระผมเห็นว่าเราน่าที่จะปล่อยเอาไว้ อย่าไปพูด ถึง รับรองแต่ว่าเสรีภาพในการก่อตั้งพรรคการเมืองมีอย่างไรก็รับรองและก็เขียนในบทสำคัญ ซึ่งกระผมเห็นด้วยว่าควรจะมีในวรรคสามดังที่มีผู้ขอแปรญัตติขอให้มีเอาไว้ที่จะให้มีการ

แสดงรายรับรายจ่าย อันนี้กระผมเห็นว่าสำคัญควรจะมี แต่ว่าที่จะมีจะต้องดำเนินการจัดตั้ง
 อย่างไร ให้มีกฎหมายนั้น กระผมเห็นว่าไม่จำเป็นและไม่สมควร เพราะเหตุว่าถ้าเราปล่อยให้
 พรรคการเมืองก่อตั้งกันขึ้นมาได้เองประสบการณ์ในทางการเมืองของเรานั้นแหละ ในอนาคต
 นี้แหละจะเป็นกลไกที่จะกำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการอยู่ในกรอบ ในระยะต้นนี้
 อาจจะมีพรรคการเมืองเกิดขึ้นจำนวนมากมาย และก็ดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ แต่ในที่สุด
 ความเป็นจริงของระบบพรรคการเมืองจะกำจัดพรรคเล็กพรรคน้อยเหล่านั้นออกไปเสีย
 หรือพรรคผีหรือกลวิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไกในทางการเมืองที่จะหาเสียงออกไป ในที่สุดก็จะมีแต่
 พรรคซึ่งจะเป็นพรรคซึ่งดำเนินการและอุดมการณ์จริง ๆ กระผมเห็นว่า การออกกฎหมายไป
 กำหนดคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องเป็นอย่างไรนั้น ธรรมดาว่าเราไม่สามารถ ความรู้ของเราใน
 เรื่องทางสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ ยังไม่เพียงพอที่จะให้เราก้าวเข้าไปมองดูรูปร่างได้ว่า พรรค
 การเมืองควรจะเป็นอย่างไรและจะต้องเป็นอย่างไร เราน่าที่จะปล่อยให้มีการไปด้วย
 ตนเอง แล้วนั้นแหละเป็นขอบเขตเป็นกรอบที่จะมากำหนดพรรคการเมืองคงโดยอัตโนมัติ
 กระผมเห็นว่าวิธีการกำหนดโดยอัตโนมัติก็มีอยู่แล้ว อย่าไปเร่งรีบกำหนดโดยกฎหมายซึ่งจะ
 เป็นผลเสียและเป็นภัย กระผมขอขอบพระคุณครับ

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ท่านประธานที่เคารพ ผมรู้สึกเห็นด้วยกับร่างของคณะ-
 กรรมการครับ แล้วก็เห็นด้วยกับหลาย ๆ คนที่พูดกันในนี้ ความจริงพรรคหนึ่งกับพรรค
 สองนั้นไม่ขัดกันหรอก เพราะว่าพรรคหนึ่งบอกว่าบุคคลมีเสรีภาพที่จะตั้งพรรคการเมือง
 พรรคสองบอกว่าตั้งพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามกฎหมาย ก็คล้าย ๆ เขาบอกว่าบุคคลมี
 เสรีภาพที่จะหัดดนตรี ใคร ๆ ก็หัดดนตรีได้ แต่พรรคสองบอกว่าการหัดดนตรีต้องเป็นตาม
 ข้อบังคับของครูและโรงเรียนที่ไปหัด ก็ต้องเป็นอย่างนั้นซิครับ ถ้าท่านประธานอยากจะหัด
 ดนตรีแล้วมาหัดกับผมแล้วไม่ทำตามข้อบังคับของผมนั้น มาบอกว่าผมต่อจะเข้าทางยาวก็
 ไม่เอา จะเอาทางสั้นผมบอกว่าทางสั้นไม่มีหรอก มีแต่ทางยาว เลยมอบเอาทางกลาง ๆ ก็แล้ว
 กัน อะไรอย่างนี้ เมื่อไรจะได้กันละเพลงจะเข้าทางยาว ที่นี้ผมจะไม่พูดถึงเรื่องความจำเป็น
 ที่จะต้องรู้ว่าใครเป็นใคร ใครเป็นประธานมันโยบายอะไรอย่างไรต้องไปจดทะเบียนไว้ กันนั้น
 ก็ได้พูดกันมามากแล้ว แต่ที่อยากจะเพิ่มเติมก็คือหมายความว่าถ้าตามธรรมดาพรรคการเมือง

ของเราเนี่ยเป็นของเพิ่งเริ่มตั้งเพิ่งจะรู้จักกัน ที่เราจะไปอ้างเอาต่างประเทศมาว่าเขาพัฒนาขึ้นมาไม่ต้องมีกฎหมายพรรคการเมือง ก็ได้หรอก แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญยังเป็นจารีตประเพณีไม่ต้องมีลายลักษณ์อักษรก็มี แต่ว่าของเราถึงขนาดนั้นไหมล่ะ ตามธรรมดาเด็ก ๆ เมื่อเริ่มก่อตั้งขึ้นมาใหม่ยังเยาว์วัยอยู่นั้น เราก็ต้องอบรมสั่งสอนมีข้อบังคับว่าอย่างนั้นอย่าทำ อย่างนี้อย่าทำนะ ถ้าทำอย่างนั้นจะถูกทูปถูกต้อนอะไรก็ว่ากันไปตามเรื่อง เขาก็ออกกฎหมายมาสำหรับประดับประดาเมื่อโตแล้วก็ค่อย ๆ ผ่อนกฎหมายนั้นออกไปก็เป็นเรื่องของพวกเราเองแหละครับ ตอนหลังก็ออกพระราชบัญญัติค่อย ๆ แก้ไข ค่อย ๆ ถอนออกกว่าไปตามเรื่อง ที่นี้ถ้ากระทรวงมหาดไทยเขาออกมาอย่างไร เขาชี้แจงอย่างไรเราไปยกมือเสียหมดอย่างนี้ ก็ช่วยกันไม่ได้ละครับ อยู่ที่พวกเราเองจะไปยกให้เขาแล้วเราจะออกเองก็ได้ เราค่อย ๆ ผ่อนคลายไปจนโตเต็มทีเห็นว่าพรรคการเมืองนี้ไปได้แน่นอนแล้ว มีหลักเกณฑ์มั่นคงแล้ว จะปล่อยให้พัฒนาไปโดยธรรมชาติไม่ต้องมีกฎหมายก็ยิ่งได้ แต่ว่าตอนนี้ยังเด็กอยู่ครับ ขอเอาไว้สักหน่อยเถอะครับ อย่างไรก็ตามจะได้รู้ว่าใครเป็นใครอยู่ที่ไหนมีความสำคัญอย่างไร ทำอะไรไม่อย่างนั้นประเดี๋ยวพรรคการเมืองได้เกิดขึ้นเป็นดอกเห็ด แล้วเห็ดป่าเสียด้วยครับไม่รู้ว่ามีพันธุ์อะไรนะครับ

นายปรีดี เกษมทรัพย์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ปรีดี เกษมทรัพย์ ใคร่อภิปรายในฐานะที่เป็นกรรมาธิการแล้วก็เป็นผู้สนับสนุนร่างของคณะกรรมการนี้ กระผมมีความเข้าใจไม่เหมือนกับท่านผู้แสดงความเห็นมา ที่วิจารณ์บทมาตรานี้ คือว่าผมเห็นว่ามาตรา ๔๔ วรรคแรกนี้แหละครับที่เป็นบทกำหนดให้ประชาธิปไตยที่เราดำเนินไปอย่างไรแล้วก็บังคับกีดสิทธิของพรรคการเมืองก็อยู่ในบทวรรคแรกนี้เอง เพราะบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ประโยคสุดท้ายนี้แหละครับ เพื่อดำเนินการทางการเมืองตามวิถีทางประชาธิปไตยนั้น ย่อมบังคับอยู่ว่าไม่ใช่พรรคการเมืองทุกชนิด ถ้าหากพรรคการเมืองนั้นมีคำสั่งสอนหรือนโยบายที่จะล้มล้างระบบรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่ได้รับเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของเราฉบับนี้ ที่นี้สำหรับวรรคที่สองกระผมมองเห็นตรงกันข้ามกับท่านผู้วิจารณ์หลายท่าน กระผมเห็นว่าบทนี้เป็นบทไม่ใช่จำกัดสิทธิประชาชน แต่เป็นบท

ช่วยเหลือรักษาผลประโยชน์ของประชาชน เพราะว่ากฎหมายวรรคที่สองมีข้อความว่า การจัดตั้งและดำเนินกิจการของพรรคการเมืองย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง อันนี้ก็เพียงแต่ให้ออกสภานิติบัญญัติ ฝ่ายนิติบัญญัตินั้นมีอำนาจที่จะออกกฎหมายมากำหนดระเบียบข้อบังคับบางอย่างเพื่อให้ประชาชนได้รู้ว่าพรรคการเมืองนั้นมีนโยบายอย่างไร ชื่ออย่างไร คนสำคัญหรือว่าชื่อที่ประชาชนควรจะรู้ควรจะได้มีการจดทะเบียนไว้ให้ปรากฏเปิดเผยแก่ประชาชน ไม่ใช่บทที่จะมาจากัดสิทธิเหมือนกับมาตรา ๔๓ วรรคสอง มาตรา ๔๓ วรรคสองนั้น การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้จะกระทำได้อีกเมื่อ นี่เป็นบทจำกัดสิทธิเลยครั้น แต่บทอันนี้เพียงแต่ว่ามากำหนดระเบียบเกี่ยวกับพรรคการเมืองเพื่อให้ดำเนินไปเพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่าพรรคการเมืองนี้มีสาระสำคัญอะไรสำคัญ ๆ เพื่อเขาจะได้เลือกถูกต้องพอสมควร แต่อย่างไรก็ดีถ้าหากรัฐสภาออกกฎหมายออกมาอย่างที่บางท่านเกรงว่าจะเป็นการตัดทอนสิทธิของประชาชนผมก็ใคร่จะขออนุญาตท่านประธานว่า ตามที่อาจารย์หยุด แสงอุทัยว่าเป็นกรรมของประชาชนนั้น ท่านไม่ได้บังคับว่าจะไปดูถูกประชาชนหรืออะไรอย่างนั้นหรอก แต่ท่านบอกว่า กฎหมายที่จะออกมานั้นจะต้องผ่านสภานิติบัญญัติซึ่งผู้แทนราษฎรของเราเองเลือกขึ้นมา แล้วถ้าบังเอิญผู้แทนของประชาชนเองออกกฎหมายมาตัดสิทธิสิทธิของเขาในทางพรรคการเมืองก็เป็นกรรมของตัวเพราะไปเลือกผู้แทนมาอย่างนั้น ท่านคงหมายความว่าอย่างนั้นเองครับ แต่ผมเข้าใจว่าถ้าเป็นผู้ที่ประชาชนที่ เลือกขึ้นมาในระบบประชาธิปไตยจริง ๆ เขาก็ควรจะทำหน้าที่รักษาปกป้องเสรีภาพในทางพรรคการเมืองของประชาชน แต่ถ้าหากมีความจำเป็นที่จะให้มีระเบียบแบบแผนบางอย่างเพื่อแสดงให้เห็นชัดว่า พรรคการเมืองควรจะให้ประชาชนรู้อย่างไรบ้าง ถ้าหากเราไม่มีบทที่ ๒ ไว้ ผมก็เกรงว่าเราจะทำอะไรไม่ได้เลย อย่างนี้ก็อาจจะเกิดความเสียหายเป็นอันมาก ผมจึงขอร้องเรียนวิงวอนท่านประธานและท่านสมาชิกว่าควรจะมิวรรคสองนี้ไว้ แต่เราขอให้ใช้ให้ดีแล้วก็ทำความเข้าใจให้ดีกว่า วรรคสองนี้ไม่ใช่เป็นบทเพื่อจำกัดสิทธิประชาชน แต่เพื่อจะรักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม ขอขอบคุณครับ

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ผมว่าเราได้อภิปรายกันมามากแล้วนะครับ พอที่จะรู้เข้าใจไหนถึงจะเหมาะ ขอปิดอภิปรายครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดกรุณารับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านสมาชิกเสนอขอปิดอภิปราย มีผู้รับรองครบถ้วนแล้ว จะมีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่น

นายวิชา มกรพงศ์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมว่าปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญมาก น่าที่จะได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม แต่ควรเปิดโอกาสให้คนอื่นได้พูดกันให้เต็มที่เสียก่อนครับ กระผมใคร่ขอเสนอให้เปิดอภิปรายต่อ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดรับรองบ้างครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้รับรองครบถ้วนแล้วเช่นเดียวกัน ผมจะขอมติที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นว่าควรเปิดอภิปรายต่อไป ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๕ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรปิดอภิปรายได้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๙ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมเห็นควรปิดอภิปรายได้

ท่านผู้ใดเห็นควรตัดความในวรรคสองของมาตรา ๔๔ ออก ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๗ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรคงวรรคสองของมาตรา ๔๔ ไว้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๒๓ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมเห็นสมควรคงวรรคสอง

ของมาตรา ๔๔ ไว้

ที่นี้ถึงเรื่องของคุณวิกรม และคุณธานินทร์ครับ ขอให้คงวรรคสามของมาตรา ๔๔ ไว้

นายวิกรม เมลาสนนท์ (กรรมธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอประทานโทษ เมื่อกี้มาป้องกันกรรมาธิการอยู่หยก ๆ บัดนี้มาถึงวรรคสามนี้ ขอความกรุณาสงวนไว้แล้ว อันนี้ก็จำเป็นครับ ขอกราบเรียน คือว่าอย่างนั้นนะครับ อย่างที่กราบเรียนไว้เมื่อกี้แล้ว ขณะนี้เราก็จำเป็นที่จะต้องรับระบบพรรคการเมืองเข้ามาใช้ในวิถีชีวิตการเมืองของเราแล้ว แล้วก็ระบบพรรคเดียวเราก็รับประทานไม่ลง เพราะว่าเราก็เห็นตัวอย่างกันอยู่ ระบบพรรคเดียวมันเกิดความเสียหายแก่ประเทศนั้น ๆ อย่างไร ที่นี้เราต้องการให้มีมากกว่า ๑ พรรค ให้มีจุฬาลักษณ์อะไรกันบ้าง ที่นี้กระผมก็คิดว่าเรื่องสตางค์นี้นะครับ ตราบใดที่การเมืองของเราขณะนี้ อย่างเช่นรัฐบาลปัจจุบันนี้ ไม่ใช่มาจากพรรคหรือแล้วก็เป็นรัฐบาลชนิดที่ไม่ใช่มาจากพรรค เป็นรัฐบาลชนิดที่มีหลวงปู่ หลวงตาเจ้าพรรษาอยู่ในกฎนี้หน่อยปลายนา ขบฉันทัดดาหารมะละกอแกงส้มอะไรง่าย ๆ มันก็ไม่มีอะไร มันก็ไม่มีอะไรน่าเป็นห่วง แต่ถ้ามื้อไรระบบพรรคการเมืองมันเกิดขึ้น ใช้ขึ้นจริงๆ แล้ว ชีวิตจิตใจของพี่น้องราษฎรไทยเราเนี่ย แต่ละคนมันฝากไว้แก่พรรคที่เขาจะชนะการเลือกตั้ง แล้วได้เป็นรัฐบาล ที่นี้เรื่องการสตางค์นี้ พวกเราก็คงทราบกันอยู่ว่าสตางค์มันอยู่ในมือใคร อำนาจมันก็อยู่กับคน ๆ นั้น อย่างที่บ้านเราเนี่ยสตางค์อยู่ในมือเขาเนี่ย มันตัดอำนาจของเราลงไปเท่าไร เพื่อนสมาชิกชายของกระผมก็ยอมเข้าใจ ขอประทานโทษ ด้วยความเคารพต่อลัทธิสตรี อันนี้ขอกราบเรียนตามความที่มันเป็นจริงอยู่เดี๋ยวนี้ กฎหมายจะว่าอย่างไรก็ช่าง แต่ความเป็นจริงเดี๋ยวนี้ เราอยู่ภายใต้ลัทธิสตรีในเรื่องการเงินนะครับ ที่นี้อายเงินที่จะบำรุงพรรคนี้ ทำให้กระผมว่ามันสำคัญ ยกตัวอย่างประเทศที่เขาไม่กลุ่มผลประโยชน์ ที่เขาสร้างขึ้นมามี พรรคการเมืองเขามีกลุ่มผลประโยชน์แตกต่างกัน สำหรับพรรคที่เป็นฝ่ายแรงงาน ฝ่ายกรรมกร เขาได้สตางค์มาจากไหน เขาได้สตางค์มาจากสหภาพแรงงาน สหภาพกรรมกรอะไรอุดหนุน ทางกลุ่มที่เขาอนุรักษ์นิยมเขาอาจจะได้สตางค์มาจากวิสาหกิจเอกชนอะไรต่าง ๆ นานา . ห้างร้านอะไร ที่นี้หรือบอกว่ายาจจะไม่ใช้กลุ่ม แต่ว่ายังไม่รู้หาสตางค์ที่ไหน ก็อาจจะมีตัวอย่างเช่นเคยมีพระฤาษีสละพรตพรหมจรรย์ลงชั่วคราว มาทำตัวเป็นบ๊วย งก ๆ เงิน ๆ แบบกาดเสีร์ฟอาหาร

อะไรต่ออะไรให้เขา ทั้ง ๆ ที่สังขารก็ไม่ค่อยจะอำนวยนัก แต่อย่างไรก็ดี การเงินที่มันจะได้ มาบำรุงพรรคหรือจ่ายไปอย่างไร อะไรที่จะต้องมียุชี่นี่ มันเป็นการที่ราษฎรผู้เป็นเจ้าของ ประเทศจะสามารถอ่านได้ว่า พรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนอยู่นั้น มีนโยบายไปในทางไหน ยังคงมีนโยบายที่เหมือนกับฝ่ายผู้สนับสนุนหรือไม่ กระผมคิดว่าอย่างนี้ครับ คือว่าเมื่อ พรรคการเมืองมันจำเป็นต้องใช้เงิน ถ้ามันเป็นเงินที่เป็นของคนไทยเราด้วยกันเอง ไม่ว่าจะที่ มันจะกระจ่ายแจ่ง หรือมันจะมั่ว ๆ หน่อย หรืออะไร กระผมก็ไม่ค่อยเป็นห่วง แต่ถ้าเป็น การเงินที่มาจากข้างนอกนะครับ แล้วมันก็น่าคิด ไม่ว่ามันจะมาจากค่ายไหน นี่กระผมไม่ได้ พูดในฐานะให้มันเป็นผลร้ายแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งสิ้น กระผมกราบเรียนแต่เพียงว่า ถ้ามันเป็น การการเงินที่ไม่ใช่มาจากคนไทยด้วยกันเอง กระผมรู้สึกว่ามันน่าเป็นห่วง เพราะเหตุว่า บรรดาท่านผู้ที่เป็นพี่เข็มหรือท่านที่เขาจะออกสตางค์ก็ไปใช้เดินการเมืองในประเทศอื่นนั้น นะ เขาทำอยู่ด้วยความมุ่งหมายเพียง ๒ ประการเท่านั้นแหละ ๑. เพื่อรักษาอิทธิพลหรือ ประโยชน์ในทางกระเป่า ๒. เพื่อรักษาอิทธิพลหรือประโยชน์ในทางกำปั้น มีแต่กระเป่ากับ กำปั้นของเขาเท่านั้น อ้ายเรื่องที่เขาจะเอาสตางค์ไปเที่ยวแจกประเทศเล็กประเทศน้อยอะไร ที่เพื่อจะให้การเมืองประเทศนั้นจะได้พัฒนา ราษฎรประเทศนั้นจะได้เจริญรุ่งเรือง แหม นึกบุญชดินนั้นนะ กระผมเชื่อว่าเห็นจะยาก หรือเกือบจะไม่มีในโลกนี้ กระผมก็คิดว่า ถ้าหากว่าเราไม่มีบทบัญญัติในวรรคสามที่กรมการส่วนใหญ่ท่านตัดออกไป คือว่าพรรค การการเมืองต้องแสดงที่มาของรายได้ และการใช้จ่ายโดยเปิดเผย อันนี้ออกเสียแล้วก็หมายความว่าไม่ต้องมียุชี่ ไม่มียุชี่แล้วตอนนี้ถ้าเมื่อมันเป็นเงินที่มาจากที่แปลก ๆ นะครับ จะฝ่าย ไหนก็ตามเถอะครับก็เป็นอย่างไร เอะเถอะกระผมก็เคารพในบรรดาท่านที่เตรียมก่อตั้ง พรรคการเมือง แล้วก็บางท่านก็คงจะพร้อมที่จะเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองด้วย ว่าคงจะ ระมัดระวังในเรื่องนี้ รักษาประโยชน์ของประเทศชาติ ไม่ไปรับอะไรต่ออะไรต่าง ๆ มาจาก ข้างนอก แต่มันไม่แน่หรอกครับ เราไม่รู้ที่ว่าใครเขาคิดอะไรกับบ้านเมืองไทยเราขณะนี้บ้าง เราไม่ทราบ ทีนี้ถ้าเมื่อบังเอิญมีพวกเราบางคนไปรับของอย่างนั้นมา แล้วผลเป็นอย่างไร เขาก็หวังผลจากสตางค์ของเขา หวังผลจากสตางค์ของเขาเราก็เป็นหนังตะลุง เขาก็โน้มน้าว โน้มน้าวกระ เราก็เช็ดไปตามที่เขาชัก เราก็เป็นยอดทอง ศรีแก้ว อย่างที่พี่น้องภาคใต้เราเรียก เป็นตัวในหนังนั้น กระผมคิดว่าอย่างนี้ คือว่าอาจจะมิต่านที่คิด กระผมเคยได้คุยเรื่องนี้กับ

ท่านผู้ช่ำชองในทางการเมือง ท่านกับบอก เอ คุณวิศวกรรมเอ๊ย ถึงเขียนลงไปมันก็อายเท่านั้น หรือกลัว ลือ เพราะเขาจะบอกไม่จริงก็ได้ กระทบถ้าเรามีบัญญัติอันนี้ไว้ เขาจะบอกจริงหรือไม่จริงแล้วแต่เขา แต่ราษฎรคนไทยเราขณะนี้มันไม่ได้กินเกลือกับหญ้า เราสามารถที่จะพออ่านพอรู้ได้ว่า จริง ๆ มันสตางค์ที่ไหน สตางค์อะไร เพราะฉะนั้นถ้าเผื่อว่าถ้าได้สตางค์มาจากโน้ตที่เราตั้งเป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมืองนั้นนะ สมมติว่าอย่างนั้น แต่เราไม่ประสงค์ที่จะได้สตางค์มาจากคนอื่นเพื่อจะดำเนินการเมืองไปในทางที่ว่าคุ้มครองประโยชน์ของคนที่ไม่ใช่คนไทยด้วยกันอย่างนี้ ความคิดในการที่เราสนับสนุนพรรคการเมืองอันนั้นอยู่ เราอาจจะเปลี่ยนแล้วเราเห็นอย่างนี้ คือว่าตัวเขียวก่อนก็เข้ามาแล้ว เราเป็นลาม่วย อาดี เราก็เห็นลายแล้วเราก็ไม่คิดว่าจะสนับสนุนต่อไปแล้ว อันนี้กระทบขอประทานสงวนเวลาของสภาไทย กราบเรียนอีกนิดเดียว คือว่า บทบัญญัติวรรคสาม ที่กรรมวิธีการร่างของรัฐบาลได้กรุณาเขียนไว้ อันนี้กระทบรู้สึกว่ามันเป็นการประกันความมั่นคงต่อผลประโยชน์และบูรณภาพของราชอาณาจักรนี้อยู่ประการหนึ่ง มองเผิน ๆ อาจจะรู้สึกว่ามันสำคัญ แต่กระทบใคร่กราบเรียนท่านเพื่อนสมาชิกขอได้โปรดกรุณานึกถึงเรื่องนี้แล้วนึก ๆ ลงไปอีกสักนิดหนึ่ง ท่านอาจจะเห็นอะไรที่มัน ถ้าหากไม่มีวรรคสามของมาตรา ๔๔ นี้ อะไรต่าง ๆ มันอาจจะเกิดขึ้นได้มากมาย กระทบกราบขอบพระคุณท่านประธานที่กรุณาอนุญาต

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร (กรรมธิการ): ท่านประธานที่เคารพ กระทบ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร กรรมธิการผู้ขอสงวนความเห็นในเรื่องนี้ไว้ ในเบื้องต้นกระทบเห็นด้วยกับท่านกรรมธิการที่สงวนความเห็น คือคุณวิศวกรรม เมลาพันธ์ และก็ใคร่จะขออภิปรายเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย กล่าวคือว่าพรรคการเมืองนี้ที่ท่านกรรมธิการ คือท่านอาจารย์หยุด แสงอุทัย ได้กล่าวไว้เมื่อว่ามีอิทธิพลมากในการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะฉะนั้นเมื่อพรรคการเมืองนี้มีอิทธิพลมากอย่างนี้ ก็ย่อมจะมีบุคคลภายนอกเป็นจำนวนไม่น้อย ต้องการที่จะแสวงหาผลประโยชน์อันไม่ชอบโดยอาศัยพรรคการเมืองนี้ แล้วก็โดยให้เงินให้ทองเหล่านี้เป็นเรื่องที่เป็นกันอยู่เป็นประจำในต่างประเทศ ทีนี้ในเมื่อเราจะมาเริ่มเรื่องนี้แล้วเมื่อมันมีปัญหา เช่นนี้ มันก็เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราจะป้องกันปัญหาอันนี้ไว้ก่อน กล่าวคือว่า สมควรที่จะให้แสดงรายรับรายจ่าย ซึ่งอัยการแสดงรายรับรายจ่ายนี้ถ้าหากว่าเป็นรายรับและรายจ่าย

โดยชอบแล้ว ก็ไม่ควรจะมีพรรคการเมืองใดที่ตั้งข้อรังเกียจในเรื่องนี้ เพราะว่ามันเป็นการกระทำไปโดยชอบเพื่อประโยชน์อันร่วมกันของส่วนรวม ส่วนข้อที่ว่าการที่จะให้แสดงรายรับรายจ่ายนี้ มันก็คุ้มกันไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าเขาเผื่อแอบแฝงมาให้สมาชิกพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองนั้นมันก็ยอมทำได้ จริงครับ เรื่องนี้ถ้าวากันโดยเคร่งครัดแล้ว มันไม่ใช่เรื่องของการควบคุมโดยตรง แต่มันเป็นเรื่องการแสวงความบริสุทธิ์ ความปรารถนาดีของแต่ละพรรคว่านี่รายได้เราในทุกบาททุกสตางค์นี้ ได้มาโดยความบริสุทธิ์ข้ออย่างไร แล้วก็ใช้จ่ายไปอย่างไร เปิดเผยกันทุกฝ่ายอย่างตรงไปตรงมาอย่างนี้จะไม่เหมาะกว่าหรือ ส่วนอัยกีว่าแอบแฝงมานั้นแล้วคุ้มไม่คุ้มมันไม่ใช่อย่างนั้นทีเดียว ถ้ากิจกรรมและพฤติกรรมของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่จัดไปนี้ มันสื่อแสดงอยู่ในตัวละครับว่าจะต้องใช้รายจ่ายสักเท่าใด แล้วก็ในเมื่อพรรคการเมืองนี้ไม่มีรายได้เลยจะมาจ่ายอย่างนั้นนะจะได้หรือ แล้วเมื่อกี้ท่านอาจารย์วิกรมท่านก็พูดว่า ท่านกริ่งเกรงว่าจะมีการให้ทุนแฝงมาจากต่างประเทศ อันนั้นก็เป็นส่วนหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งแม้ว่าทุนในประเทศนี้เอง สมมติเอาละพรรคการเมืองพรรคหนึ่งเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากจัดตั้งรัฐบาลได้ จะเป็นกรณีได้ไหม จะเป็นไปได้ไหมที่พรรคการเมืองเหล่านี้อาจจะเอาเงินราชการกลับมาช่วยพรรคการเมืองด้วย แล้วใครจะรู้ล่ะครับ แต่ว่าตรงกันข้ามถ้าหากว่าให้ทุกฝ่ายนี้ต่างฝ่ายต่างแสดงรายรับและรายจ่ายของตนนี้ มันจะไม่เป็นการชอบกว่าหรือ อีกแง่หนึ่งถ้าหากมองไปเถิดว่าเรื่องนี้เป็น การตัดหรือว่าลิดรอนเสรีภาพของพรรคการเมืองหรือว่าของบุคคลใด ๆ หรือไม่ กระผมกลับเห็นว่าไม่ได้เป็นการลิดรอนเสรีภาพแต่ประการใดเลย แต่ว่าจะมีแต่ทางได้เท่านั้น คือว่าประโยชน์ส่วนรวมนี้ก็จะได้โดยที่จะได้เห็นกันอย่างแจ่มชัดว่าพรรคใดนี้มีรายได้มีรายจ่ายอย่างไร มีกิจกรรมประการใดบ้าง โดยสรุปแล้วกระผมจึงเห็นว่าร่างของรัฐบาลที่มีมาว่าพรรคการเมืองต้องแสดงที่มาของรายได้และการใช้จ่ายโดยเปิดเผยนั้นนะเป็นร่างที่น่าสนับสนุน ขอขอบคุณครับ

นายสนอง ตู้อัจฉินดา (กรรมธิการ): ท่านประธานที่เคารพครับ ผมนายสนอง ตู้อัจฉินดา ในนามของคณะกรรมธิการเสียงข้างมาก ทางคณะกรรมธิการนี้เห็นด้วยกับคณะกรรมธิการเสียงข้างน้อยในเหตุผลและหลักการ แต่คณะกรรมธิการนี้ไม่เห็นด้วยที่ว่า จะคงไว้ตามวรรคสามนี้ ด้วยเหตุผลว่า ในวรรคสองนี้ได้มีการเขียนไว้ชัดเจนแล้วว่า "การจัดตั้ง

และการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง” ในเรื่องนี้เราเห็นว่ารายละเอียดต่างๆ ควรจะไปบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง และในกฎหมายพรรคการเมืองที่ทางรัฐบาลเสนอมาและทางคณะกรรมการฝ่ายปกครองได้พิจารณาร่าง ก็มีรายละเอียดต่างๆ ที่ได้ควบคุมพรรคการเมือง หรือให้แนวปฏิบัติของพรรคการเมืองไว้อย่างชัดเจนแล้ว เช่นว่าการได้เงินมาจากคนต่างด้าว นั้นถือว่ากระทำไม่ได้ หรือการที่ว่ามิรายได้รายจ่ายประการใด ที่ทางพรรคการเมืองจะต้องทำบัญชีรายรับ รายจ่าย แล้วก็แสดงงบดุลเสนอต่อทางมหาดไทยต่างๆ นี้ ทางพระราชบัญญัติพรรคการเมืองที่ได้ร่างมาก็มีไว้แล้ว แล้วก็จะได้นำเข้าสู่สภาซึ่งในรายละเอียดต่างๆ นี้ก็อยู่ในความรับผิดชอบของสภาที่ว่า จะเอาหรือไม่เอา หรือว่าจะตัดทอนประการใด แต่การที่จะคงไว้ตามวรรคสามของมาตรานี้ เช่นกรรมการข้างน้อยได้อภิปรายมานั้น ทางคณะกรรมการเห็นว่าไม่สามารถที่จะควบคุมได้ เช่นว่าพรรคการเมืองต้องแสดงที่มารายได้และรายจ่ายของพรรคการเมืองโดยเปิดเผย ก็ไม่มีบทบังคับประการใดที่ว่าถ้าไม่ได้แสดงแล้วจะเป็นอย่างไร ก็หมายความว่าเมื่อไม่แสดงแล้วก็เป็นการขัดรัฐธรรมนูญแล้วก็ไม่มีผลว่า ขัดรัฐธรรมนูญแล้ว จะมีบทลงโทษด้วยประการใด แต่ส่วนในพระราชบัญญัติพรรคการเมืองนี้ได้มีบทลงโทษไว้ชัดเจนว่า ถ้าไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติพรรคการเมืองแล้ว จะมีบทลงโทษที่ว่าจะต้องมีการจำคุกหรือมีการปรับ ซึ่งบทลงโทษต่างๆ นั้น ก็จะได้สู่การวินิจฉัยของทางสภานิติบัญญัติแล้ว อีกประการหนึ่ง การที่บัญญัติไว้เช่นนี้เป็น การควบคุมพรรคการเมือง ใช้ได้ในทางปฏิบัติเฉพาะพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างน้อย ถ้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากที่เป็นรัฐบาลแล้ว จริงอยู่ กฎหมายอาจจะควบคุมถึง แต่วิธีปฏิบัติแล้วก็ไม่มีการไปตรวจตราหรือไปจ้ำจี้จ้ำไชกับพรรคการเมืองที่เป็นของรัฐบาล แต่ส่วนในทางตรงกันข้ามพรรคการเมืองที่เป็นเสียงข้างน้อยก็อาจจะถูกกลั่นแกล้งที่จะใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นเครื่องมือที่จะไปชี้ว่าตรงนั้นผิดตรงนั้นผิดซึ่งเป็นเรื่องหุยมหิม แล้วก็ก็เป็นเรื่องที่จะหาเรื่องให้เกิดความเดือดร้อนผมกลับเห็นว่าวรรคนี้ถ้าเราคงไว้อยู่ นอกจากไม่มีผลบังคับแล้ว จะเป็นการที่ตัดรอนสิทธิของพรรคการเมืองฝ่ายข้างน้อยครับ ขอขอบพระคุณครับ

นายจักรชัย จรรย์เวชชัฒนา : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม จักรชัย จรรย์เวชชัฒนา กระผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการ

ทั้ง ๒ ท่านที่ได้สงวนแปรญัตติไว้ การที่จะให้พรรคการเมืองแสดงทรัพย์สิน กระผมคิดว่า ถูกต้องอย่างที่สุด ถ้าหากว่าคณะพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดได้เป็นรัฐบาลขึ้นมา ไม่มีโอกาสให้ประชาชนหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ตรวจทรัพย์สิน กระผมก็ถือว่าพรรคการเมืองนั้นไม่บริสุทธิ์ หรือรัฐบาลนั้นไม่บริสุทธิ์ไปด้วย ซึ่งมาตรา ๑๗๑ ทวิ กรรมการก็ได้เขียนไว้ว่า รัฐมนตรี ต้องแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนต่อประธานรัฐสภา ตามรายการ วิธีการและกำหนด เวลาที่กฎหมายบัญญัติ อันนี้แหละครับ กระผมเห็นว่าเหมาะสมที่สุด กระผมเห็นว่าประชาชน ทั่ว ๆ ไปก็ได้รำพึงรำพันกันว่าในเมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้ว หรือเป็นพรรคการเมืองแล้ว ทำอะไร ถึงมีเงินมาจากที่หนึ่งที่ได้มาจากมาย เพื่อเอามาทุ่มเทเกี่ยวกับเรื่องการหาเสียงหรือหาให้ตัวเอง ที่จะได้เป็นรัฐบาลต่อไปจนไม่ขาดสาย กระผมขอสนับสนุน และคิดว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ในสภานี้ก็คงสนับสนุนด้วยกับกรรมการทั้ง ๒ ท่านที่ได้แปรญัตติไว้แล้วครับ ขอขอบคุณครับ

นายอวย เกตุสิงห์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม อวย เกตุสิงห์ ขอสนับสนุน ความเห็นของกรรมการส่วนข้างน้อย ด้วยเหตุผลที่ว่า การควบคุมการใช้จ่ายและทางได้ ของเงินทุนของพรรคการเมืองนั้นมีประโยชน์ในการที่ช่วยรักษาสวัสดิภาพของประเทศ กระผมเชื่อว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเราจะพอใจข้อนี้ และคงจะต้องการให้ข้อนี้ ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ การที่คณะกรรมการร่างท่านให้ความเห็นว่า ข้อบ่งชี้เช่นนี้จะมี ได้ในกฎหมายพรรคการเมืองนั้น เป็นการล่อแหลม เพราะว่ากฎหมายพรรคการเมืองอาจ จะแก้ไขเมื่อไรก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสมมติว่า คณะพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลมีเสียง ข้างมากปฏิบัติไม่ถูกต้อง ก็อาจจะแก้กฎหมายเสียได้โดยง่าย แต่ถ้าหากให้ปรากฏไว้ใน รัฐธรรมนูญก็จะแก้ไขได้โดยยาก เพราะฉะนั้นกระผมขอสนับสนุนให้รักษาวรรคสามนี้ไว้ ในรัฐธรรมนูญ ขอขอบคุณ

นายชมพู่ อรรถจินดา : ท่านประธานที่เคารพ กระผมข้องใจในการกระทำของ ท่านกรรมการ ไม่เข้าใจว่าเหตุใดในเรื่องที่รัฐบาลเขาเสนอมาแล้วว่า พรรคการเมืองนั้นจะ ต้องแสดงที่มทรัพย์สิน การใช้จ่าย กรรมการตัด ส่วนร่างที่เกี่ยวกับวุฒิสมาชิก สมาชิกสภา เขาไม่ได้ไปแตะต้อง กลับเติมไปว่า มีทรัพย์สิน มีหนี้สินอะไรให้แสดง ความสนใจของท่าน กรรมการในเรื่องทรัพย์สิน กองทรัพย์สินนี้ พรรคการเมืองมันสำคัญกว่า มันเป็นที่มา จะ

ทุจจริต จะทำอะไรมีโอกาสได้มากกว่าเอกชน เพราะว่าเป็นที่รวมกำลังของสมาชิกสภา ของใคร ๆ ก็ตาม ท่านกลับตัดเสีย ส่วนเอกชนท่านกลับเพิ่มขึ้น กระผมจึงเห็นด้วยกับท่าน กรรมการส่วนข้างน้อย ๒ ท่านที่ขอแปรญัตติไว้ ให้คงวรรคสามในมาตรา ๔๔ ตามเดิม พรรคการเมืองซึ่งควรจะแสดง ท่านกลับตัดออก ส่วนเอกชนเขาไม่มีให้แสดง กลับบังคับให้แสดง อันนี้กระผมจึงขอสนับสนุนผู้แปรญัตติ ขอบพระคุณครับ

นายวิรัช กุมุทมาศ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม นายวิรัช กุมุทมาศ กระผมรู้สึกว่าคุณความในวรรคสามนี้ เป็นเรื่องปลีกย่อยเกินไป ที่เราจะระบุไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งชาติ ถ้าจะระบุไว้ในกฎหมายพรรคการเมือง ก็อาจจะเป็นไปได้ แต่โดยกฎหมายพรรคการเมืองนั้น กระผมเข้าใจว่าระเบียบที่หุยมหิม อย่างนั้นก็คงจะไม่ระบุไว้เช่นเดียวกัน เพราะการประกาศหรือแสดงทรัพย์สิน หรือแสดงบัญชี ที่มาของรายได้ และรายจ่ายนี้ น่าจะเป็นในเรื่องของครอบครัว น่าจะเป็นเรื่องของพรรค ไม่น่าจะต้องมาอธิบาย หรือว่าชี้แจงให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นวงการภายนอกได้รับรู้ด้วย เหมือนกับเราอยู่ในครอบครัว ถ้าสมาชิกของครอบครัวเรียกร้องให้พ่อบ้าน หรือแม่บ้านแสดง แฉรายรับรายจ่าย เราก็จำเป็นต้องทำ ถ้าหากเราอยู่ในพรรค ถ้าสมาชิกของพรรคต้องการให้เรา แฉรายรับรายจ่ายเราก็ต้องทำ แต่ไม่จำเป็นต้องไปแฉให้กระทรวงมหาดไทยทราบ ไม่ใช่หน้าที่ของพรรคที่จะต้องทำอย่างนั้น เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายที่กำลังพูดอยู่นี้ก็พูดบอกว่า อยากจะให้ประชาชนทั้งหมดได้เห็นรายรับรายจ่ายของพรรคการเมือง แต่ที่จริงแล้วท่าน หมายถึงว่าเราต้องไปเสนอกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ เพื่อจะทำอะไร กระผมก็ไม่ทราบ ได้ อาจจะทำอะไรได้หลายอย่าง ซึ่งกระผมก็คงจะไม่พูด ณ ที่นี้ เพราะฉะนั้นเรื่องแบบนี้ก็เป็นเรื่องซึ่งควรจะเป็นสิทธิของพรรค เป็นสิทธิของสมาชิกในพรรค ไม่ใช่สิทธิของบุคคลอื่นที่จะมาควบคุม สมาชิกพรรคเขาย่อมควบคุมของเขากันเองได้ เป็นความลับของเขาและท่านสมาชิกผู้มีเกียรติอีกท่านหนึ่งได้พูดถึงบอกว่า ทำไมกรรมการมาตัดวรรคสามนี้ยกทำไมไม่ให้ไปแฉทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ต่าง ๆ ในเมื่อเป็นวุฒิสมาชิก หรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นรัฐมนตรี หรือเป็นนายกรัฐมนตรี อันนั้นมันคนละอย่าง บุคคลทั้ง ๓ ประเภทที่กล่าวถึงนั้นรับเงินจากภาษีราษฎรทั้งสิ้น รับเงินเดือนมาจากภาษีราษฎรทั้งสิ้น

เพราะฉะนั้นต้องแน่ที่มาของรายได้หรือว่าทรัพย์สินที่ตนมีอยู่ และทรัพย์สินที่จะต้องออกไปเมื่อเวลาหมดสมัยต่อราษฎรในแผ่นดินนั้นเป็นหน้าที่เพราะว่าเรารับเงินจากภาษีของเขา แต่สำหรับพรรคการเมืองแล้วเขาไม่ได้รับเงินมาจากใคร นอกจากสมาชิกในพรรค แต่ถ้าหากมีบุคคลอื่นมาให้ด้วยสนใจว่าพรรคนี้เป็นพรรคที่ดีควรจะนำประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยพิบัติทั้งปวงได้ เราก็ควรจะแน่ให้ผู้นั้นฟังได้ แต่ไม่ใช่บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับเราก็ได้ ซึ่งอาจจะหาทางหักล้างพรรคของเราก็ได้ กระผมกราบเรียนมานี้ก็ด้วยเหตุผลเช่นนี้ หวังว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะเห็นด้วย ขอขอบพระคุณ

นายทวี แรงขำ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขออภิปรายในฐานะที่เป็นผู้หนึ่งที่แปรญัตติขอตัดพรรคสามนี้ออก ก่อนอื่นขอขอบคุณคณะกรรมการส่วนมากที่มีความเห็นด้วยในข้อแปรญัตติข้อนี้ ทั้งนี้กระผมรู้สึกว่าคุณในพรรคสามนี้ไม่ควรจะมี โดยประการแรกทีเดียว คือว่าเราผ่านพรรคสองซึ่งมีความว่าการจัดตั้งและการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ในปัญหาข้อนี้ ท่านประธานก็คงจะทราบ ว่าในระบบของการก่อกำเนิดพรรคการเมืองนั้น มีแบบวิธีการกันต่างๆ ในหลายประเทศ บางประเทศก็ทำได้มีกฎหมายกำหนด บางประเทศก็มีกฎหมายซึ่งประเทศไทยเรามีอยู่ในจำนวนหลังนี้ ในการที่กำหนดกฎหมายขึ้นตามที่มติของสภานี้ยังคงไว้ว่า การจัดตั้งและการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองนั้น เจตนาในเบื้องต้นที่มีกฎหมายในประการแรกทีเดียวก็คือว่า รับรองฐานะในฐานะเป็นนิติบุคคลของพรรคการเมืองนั้น นั้นเป็นประการสำคัญ และประการต่อไปก็วางรูปในเรื่องให้มีผู้ที่รับผิดชอบเป็นตัวเป็นตน เช่นว่า กำหนดให้มีตำแหน่งหัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค เพื่อความแน่นอนในการที่จะได้ว่าผู้ใดเป็นผู้ที่จะมีความรับผิดชอบในพรรคนั้นเป็นอันมาก และในประการที่สาม ที่พระราชบัญญัติพรรคการเมืองก็เป็นเรื่องที่จะมีข้อห้ามประการใดก็กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่นห้ามรับเงินจากชาวต่างชาติ อย่างนี้เป็นต้น ห้ามสมาชิกที่เป็นคนต่างชาติมาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อย่างนี้เป็นต้นหรือว่าห้ามบุคคลที่ให้ หรือพรรคการเมืองที่จะรับเงินจากบุคคลที่ให้พรรคนั้น เพื่อให้ดำเนินการประการใดอันไม่ใช่เป็นวัตถุประสงค์ของพรรคตั้งนี้เป็นต้น เราก็ห้ามไว้ และประการสุดท้ายที่มีก็คือส่งเสริมหรือในทางที่ส่งเสริมสนับสนุนให้พรรคการเมืองประการใด

บ้าง ก็กำหนดไว้ในกฎหมายได้ นี่เป็นหลักสำคัญ เมื่อเช่นนี้ท่านประธานก็คงจะเห็นได้แล้วว่าพรรคการเมืองเมื่อมีฐานะเป็นพรรคการเมือง ก็ย่อมจะต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับต่าง ๆ การดำเนินการเกี่ยวกับฐานะของพรรคการเมืองในทางการเงินก็ย่อมจะต้องมีส่วนชำระบัญชี ในร่างเดิมของกระทรวงมหาดไทย นี้กระผมขออาจเอื้อมเลยไปถึงการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จไปแล้ว ซึ่งกำลังเสนอต่อท่านประธาน ที่ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจชำระบัญชีนั้น คณะกรรมการได้คำนึงเห็นว่ากิจการเป็นกิจการภายในพรรคการเมือง ควรที่จะให้พรรคการเมืองตั้งผู้ตรวจชำระบัญชีเอง ไม่ใช่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการให้เห็นว่าทางรัฐเข้าไปควบคุมพรรคการเมือง ซึ่งคณะกรรมการก็มีความเห็นเช่นนั้น จึงได้เพียงแต่กำหนดว่าให้มีการตรวจชำระบัญชีปีละครั้ง อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นในปัญหาเรื่องฐานะการเงินของพรรคการเมืองได้เงินรายได้อย่างไร เงินรายจ่ายอย่างไรเมื่อนั้นบุคคล เช่นพรรคการเมืองนี้ ก็ย่อมจะต้องมีการแสดง ก็เช่นเดียวกับสมาคมหรือบริษัทต่าง ๆ ที่มีความเป็นนิติบุคคล เพราะฉะนั้นปัญหาที่จะรู้ได้ถึงที่มาของพรรคการเมืองใดก็คงจะรู้ได้จากที่นั่นอยู่แล้ว นั่นเป็นประการที่หนึ่ง อีกประการหนึ่งในข้อเท็จจริงการปฏิบัตินั้นเราพิจารณาโดยละเอียดก็รู้สึกว่าการกำหนดขึ้นดังว่านั้น บางทีมันปฏิบัติยาก ถ้าจะฟังมีตัวอย่างดังที่ท่านสมาชิกทั้งหลายอ้างถึงว่ารับเงินจากต่างตัวก็ดี หรือว่ารับเงินจากใครก็ดี เขาคงจะไม่เข้าพรรคหรือมารับท่านประธาน เขาให้กับสมาชิกหรือท่านที่เป็นผู้มีอำนาจในพรรคนั้น และถึงคราวจะใช้ผู้นั้นก็ควักจากกระเป๋าออกมาให้ใช้ คงไม่มีปรากฏ เมื่อเช่นนั้นแล้วความรู้สึกยุ่งยากนั้นก็ดี นั้นอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญนี้ควรจะเป็นของหลัง ควรจะไม่ใช่สิ่งที่ลึกลับเล่น หลอกกันเล่น เมื่อเราบัญญัติในเรื่องใดแล้ว ควรจะเป็นเรื่องที่เราเรียกว่าไม่ควรจะมีผู้ละเมิด ถ้าปรากฏว่าเป็นที่เปิดเผยว่าคนนั้นคนนั้นละเมิดข้อบัญญัติที่ตราไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่พูดกันเล่นเรื่อย ๆ ไป ความศักดิ์สิทธิ์ที่ความหลังของรัฐธรรมนูญก็จะยี่น้อยลงไป เพราะฉะนั้นไปมีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพรรคการเมืองนั้นจะทำให้ค่าของรัฐธรรมนูญที่เรากำลังร่างกันนี้มันมีพลัง มีความได้รับความเชื่อถืออะไรต่ออะไรมากขึ้น นี้กระผมได้แปรญัติดีไปซึ่งคณะกรรมการส่วนข้างมากก็มีความเห็นด้วยประการฉะนี้ ขอขอบคุณ

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ท่านประธานที่เคารพ เรื่องนี้ถ้าจะว่ากันไปตามตัวอักษรที่เขียนแล้วมันดีทั้งนั้นละครับ เพราะเหตุว่าตามปกติพรรคการเมืองใหญ่ ๆ มักจะไปได้รับเงินอุดหนุนจากพ่อค้าบ้าง จากนายทุนบ้าง ทำให้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของพ่อค้าและนายทุนเหล่านั้น ซึ่งอันนี้ไม่ใช่แต่ประเทศเราหรอก แม้แต่พรรคการเมืองในต่างประเทศเราก็อ่านหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ เราก็พบอย่างนั้น เพราะฉะนั้นผมถึงว่าถ้าจะว่าตามตัวอักษรแล้วมันดีทั้งนั้น ทีนี้ถ้าจะว่าทางปฏิบัตินะ เราจะไปตรวจสอบเขาได้อย่างไร สมมติว่า เราบอกว่ารับเงินจากชาวต่างประเทศไม่ได้ มีชาวต่างประเทศคนหนึ่งเอามาให้พรรคการเมืองนาคสวัสดิ์ ๑,๐๐๐ ล้านบาท บอกชอบ ดร.อุทิศ เหลือเงิน ให้ ๑,๐๐๐ ล้านบาท ผมบอกว่าไม่ได้ เขาห้าม เขาก็บอกว่าจะทำอย่างไรอย่างหนึ่งให้มันได้ซี ผมก็ลงชื่อนาย ก. นาย ข. นาย ค. อะไรเข้าสักคนหนึ่ง ก็มอบเข้ามา เท่านั้นมันก็โกหกกันได้อย่างสบาย ๆ หรือว่าพรรคการเมืองที่มีอำนาจขึ้นมา เอาเงินราชการลับเข้ามาใส่ เขาก็ไม่ลงบัญชี ไปลงคนโน้นคนนี้ เพราะฉะนั้นแล้วเราจะไปจับได้อย่างไรละครับ เพราะฉะนั้นที่เขียนนี้ตามตัวอักษรมันดีหมด แต่ในทางปฏิบัติผมว่ามันทำไม่ได้ มันทำยาก ถึงว่าจะเขียนไว้ในกฎหมายพรรคการเมืองมันก็ทำยาก แต่แม้กระนั้นผมยังเห็นว่าเอาไปไว้ในกฎหมายพรรคการเมืองมันยังดีกว่าที่จะมาเขียนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งปฏิบัติได้ยากเต็มที ถ้าจะเขียนชู้กันไว้ก็ไม่ใช่เป็นอะไรหรอก แต่ว่าถ้าชู้แล้วมันไม่เกิดผล ชู้ทำไมชู้แล้วมันต้องเกิดผล ต้องทำได้จริง ๆ มิฉะนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญมันก็รุงรังเสียความศักดิ์สิทธิ์เปล่า ๆ ผมจึงขอเสนอขอให้ตัดออกเช่นเดียวกับคณะกรรมการครับ

นายวิกรม เมลานนท์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม วิกรม เมลานนท์ กระผมก็เข้าใจครับ ความคิดของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่ได้กรุณาชี้แจงเมื่อที่นี่ แต่ว่ากระผมเห็นว่ากฎหมายพรรคการเมืองนั้นนะมันเป็นกฎหมายปลีกย่อยลงไปหลังร่องลงไปจากรัฐธรรมนูญ ถ้าหากว่าไหน ๆ เราจะเขียนไว้ ถ้าเราสมัครใจจะเขียนเราเขียนไว้ทั้งที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญนะมันแก้ยาก แล้วมันเป็นหลักที่มันคงกว่า ทีนี้ที่ท่านบอกว่าถ้าหากเขาจะโกง เขาจะแอบให้กันอะไรก็เราจะไปมีปัญญาไปไต่สวนเขาได้อย่างไร อันนี้กระผมจะกราบเรียนให้ท่านประธานและเพื่อนสมาชิกได้กรุณาสังเกตความจริงอะไรอย่างหนึ่งในบ้านเมืองเราและทุกบ้านเมือง เวลาพรรคการเมืองได้สตาฟค์อะไรมาเยอะ ๆ นั้น โดยปกติเราก็

พอจะคาดหมายหรือเดาได้ว่าพื้นเพพื้นฐานของพรรคการเมืองนั้นมีฐานะมั่นคงเพียงไร ที่นี้ถ้าเผื่อว่าเขาจะแอบให้ แอบให้คนสำคัญของพรรคมา กระผมว่าเรามีหนทางครับ ที่ถึงแม้เราจะไต่สวนไม่ได้โดยตรง เราก็มีหนทางที่จะพอทราบระยะและระยะกายและล้อมวลชนของเราที่รักชาติบ้านเมืองนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะชี้แจงออกมาให้เห็นข้อเท็จจริง ที่บอกว่าเป็นเรื่องพรรคการเมืองนี้เป็นเรื่องภายใน เป็นเรื่องของนิติบุคคลเกินเอกชน เพราะฉะนั้นเราอย่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับอะไรกับเขา มันเป็นเรื่องของเขา อันนี้หลักการของกระผมไม่ตรงกันกับความคิดอันนั้น ขอประทานโทษ กระผมเห็นว่าบ้านเมืองของเราเนี่ย เวลาเราดำเนินการเมืองระบบพรรคนี้เราถือว่าบ้านเมืองเป็นของเรา ประชาชนเป็นเจ้าของพรรค แล้วเมื่อประชาชนเป็นเจ้าของพรรคแล้ว เหมือนประชาชนเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัด ก็คณะผู้ดำเนินการบริษัทจำกัดจะทำการอย่างไร จะไปบอก เอ นี่มันเรื่องส่วนตัวของกระผมเอง ของครอบครัว กระผม มันจะได้ที่ไหน สตางค์มันเป็นสตางค์ของราษฎรเขา จริงอยู่สตางค์ในการตั้งพรรคการเมืองที่แรกไม่ใช่ของราษฎร แต่เมื่อพรรคการเมืองเข้ามาเป็นรัฐบาลแล้ว จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งมันกระทบกระเทือนกระเป๋ารัฐบาลทุกอย่างทุกด้าน เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าในฐานะที่ประชาชนเขาเป็นเจ้าของพรรคการเมือง แล้วก็พวกดำเนินการพรรคการเมืองเป็นแต่เพียงผู้ดำเนินการหรือพวกผู้จัดการ จึงสมควรที่จะแสดงรายการต่างๆ ที่เป็นบัญชีรายรับรายจ่ายให้เจ้าของกิจการเขาทราบ กระผมคิดเอาอย่างนี้ กราบขอพระคุณอย่างยิ่ง

นายสุวิทย์ ระวังวงศ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม สุวิทย์ ระวังวงศ์ กระผมเห็นด้วยกับท่านกรรมาธิการที่ให้คงพรรคสามนี้ไว้ เหตุผลที่กระผมเห็นด้วยว่าให้คงพรรคสามไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น กระผมคิดว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นหัวใจสำคัญของระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย เรากำลังเร่งให้ประชาชนสนใจกับระบบพรรคการเมือง พรรคการเมืองก็ควรที่จะแสดงความบริสุทธิ์ใจในเรื่องรายรับรายจ่ายเพื่อจะได้ให้ประชาชนได้เห็นว่าการเมืองนั้นได้เงินมาอย่างบริสุทธิ์อย่างไร จ่ายเงินไปอย่างไร กระผมไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการบางท่านที่กล่าวว่า เรามีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายพรรคการเมืองนั้น เหตุผลที่กระผมไม่เห็นด้วยกับท่านกรรมาธิการที่ว่าเรามีกฎหมายที่จะบัญญัติไว้ในกฎหมาย

ว่าด้วยเรื่องพรรคการเมืองนั้น ก็เพราะว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายสูงสุด ใครจะแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ยาก ที่นี้การที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นก็เพื่อเป็นหลักประกันอันหนึ่งที่จะให้ประชาชนได้รู้ได้เห็น ว่า พรรคการเมืองนั้นควรที่จะต้องแสดงความบริสุทธิ์ใจในเรื่องรายรับรายจ่าย อย่างท่านสมาชิกหลายท่านได้อภิปรายเห็นด้วยในเรื่องที่ควรจะต้องไว้ในรัฐธรรมนูญ ขอบพระคุณ

นายเรณู สุวรรณสิทธิ์ : ท่านผู้เป็นประธาน เมื่อได้มีการลงมติให้มีการคงไว้ซึ่งพรรคสอง ผมมีความพอใจเป็นอันมาก และได้คิดว่าอาจจะจะมีเหตุผลอันดีที่คณะกรรมการการจะแถลงว่าควรจะต้องพรรคสามออก แต่เมื่อได้ฟังกรรมการได้ขึ้นมาแถลงนี้และผู้สนับสนุนเหตุผลควรจะต้องพรรคสามนี้ออกแล้ว ยังได้เห็นข้อบกพร่องว่าควรจะต้องคงพรรคสามนี้ไว้ ข้อชี้แจงหลายประการที่กรรมการได้เสนอนั้น มีเหตุผลที่รับฟังไม่ได้ อย่างยกตัวอย่าง ผมจะไม่ใช้เวลามาก แต่จะยกตัวอย่าง อย่างข้อเดียวหรือ ๒ ข้อ เช่นว่าถ้าหากว่าคณะรัฐบาลส่วนใหญ่มีเสียงในสภานี้ได้เข้ามาได้รับเลือกตั้งเสร็จแล้วจะไปตรวจ จะทำให้การตรวจบัญชีของพรรคอันนั้นไม่ได้ เช่นนั้นไม่ถูกต้อง ในระยะนั้นถ้าสมมติว่าจะใช้อำนาจบาตรใหญ่กันจริงๆ ว่าไม่ให้ตรวจแต่ต่อไปจะตรวจได้ เวลานี้ก็ได้ทำกันมาแล้ว ได้ตรวจกันมาหลายต่อหลายท่านแล้ว ไม่ยิ่งกว่าพรรคการเมืองอีกหรือ เพราะฉะนั้นในการที่ได้มีคงไว้ในมาตรานี้ ในพรรคสามนี้ จะเป็นเครื่องประกันอันดี และอีกอันหนึ่งซึ่งมักจะมีคนพูดกันอยู่เสมอ ถ้าเขียนไว้จนมากมายพุ่มเฟิยแล้วก็จะขาดความซึ้ง ผมคิดว่าความซึ้งของรัฐธรรมนูญ ความซึ้งของกฎหมายแม่บทนั้นไม่ได้อยู่แต่ที่สิ่งที่อยู่ในรัฐธรรมนูญ แต่จะอยู่ในสิ่งที่รัฐธรรมนูญไม่เขียนไว้ด้วย ถ้าไม่เขียนไว้บางอย่างนั้นแหละขาดความซึ้ง นั้นแหละขาดความซึ้ง ที่นี้ที่ท่านบอกว่า เมื่อเขียนไว้แล้วหุยมหยมตรวจไม่ได้ เช่นว่าห้ามไม่ให้รับเงินจากคนต่างชาติ เราก็ตรวจไม่ได้ ถึงแม้ว่าในลักษณะนั้นจะทำไม่ได้ แต่เมื่อได้กระทำผิดรัฐธรรมนูญเช่นนี้ วันหนึ่งจะต้องจับได้ และพรรคการเมืองใดที่กระทำการซึ่งเป็นการส่อเจตนาอย่างมั่นคงว่าทำการซึ่งขัดรัฐธรรมนูญพรรคการเมืองนั้นจะเสื่อมสลายจะไม่ได้รับความนิยมนับถือจากประชาชน อันนี้พรรคการเมืองนั้นจะต้องเสียงมาก แต่ท่านประธานที่เคารพสิ่งที่ผมเป็นห่วงมาก การยึดอำนาจทางรัฐสภา การยึดอำนาจทางการเงินโดยใช้รัฐสภา

สิ่งเหล่านี้ทำได้ง่ายยิ่งกว่าการรัฐประหารหรือการย้ายหรือการยกกองทัพเข้ามา และใช้เงินน้อยกว่าด้วย ถูกกว่าด้วย การเลือกตั้งนี้ท่านลองคิดดู ในจังหวัดหนึ่ง ๆ ใช้เท่าใด ถ้ามีผู้ที่มีกำลังมีพลังทางการเงินพอที่จะลงทุนจังหวัดละ ๑ ล้าน จังหวัดละ ๒ ล้านเท่าไรครับ ๑๕๐ ล้าน - ๒๕๐ ล้านเท่านั้น น้อยกว่าจำนวนราชการลับของเราเสียด้วยซ้ำ และการที่จะเข้ามายึดอำนาจประเทศไทยทั้งประเทศ พลเมือง ๓๘-๔๐ ล้านคน แล้วก็ด้วยทรัพย์สินมหาศาลของประเทศไทยเช่นนี้ กลุ่มหนึ่งหรือประเทศหนึ่งจะใช้เงิน ๕๐๐ ล้าน เข้ามายึดอำนาจรัฐสภาเนี่ย ไม่มากเลย และบางทีก็อาจจะมีคนกำลังพยายามทำอยู่แล้ว กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในรัฐสภาก็อาจจะพยายามทำกันอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ท่านสมาชิกผู้รักชาติทุกคน ควรจะต้องยกมือที่จะไม่ให้เกิดตอนนวรรคสามนี้ออกไปได้

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ต่อไปนี้ขอท่านสมาชิกได้โปรดเทียบดูนาฬิกาครับ เวลาเป็นเวลา ๑๒ นาฬิกา ๑ นาที เชิญคุณสุรินทร์ครับ

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : ท่านประธานที่เคารพ ผม สุรินทร์ มาศดิตถ์ ก็คิดว่ายังไม่ปิด ต้องขอความกรุณาท่านประธานอีกนิดหนึ่ง เพราะว่าการพิจารณากฎหมายของเราเนี่ย เราต้องพิจารณาถึงผลได้ผลเสีย ผมคิดว่าประเด็นหนึ่งที่ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายท่านยังไม่ได้ออกมาถึงผลเสีย ถ้ากำหนดวรรคสามนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ความคิดเห็นของผมนั้นในเรื่องมาตรา ๔๔ ว่าด้วยพรรคการเมือง ประการแรกผมมีความเห็นแปรญัตติไปให้ตัดวรรคสองลงวรรคสาม เพราะคิดว่าพรรคการเมืองในระดับการเมืองของประเทศเราในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้าเนี่ยยังจำเป็นจะต้องควบคุมบ้าง ถ้าไม่ควบคุมการดำเนินการจัดตั้งก็ควรควบคุมการเงิน ผมจึงขอตัดวรรคสอง ให้คงวรรคสาม แต่เมื่อเห็นว่ากรรมการได้ตัดวรรคสามแล้วให้มีคุมวรรคสอง คือคุมการดำเนินการและไม่คุมการเงิน ผมก็พอใจ ดังนั้นผมก็จำเป็นต้องสนับสนุนกรรมการเสียงข้างมากที่ให้ตัดวรรคสาม เพราะสภานี้ได้ลงมติให้คงวรรคสองแล้ว โดยเหตุผลที่กรรมการท่านหนึ่งได้ชี้แจงว่าเรามีกฎหมายพรรคการเมืองได้ เมื่อมีได้ก็ให้กำหนดไว้ในกฎหมายพรรคการเมือง ที่นี้ผมจะชี้ถึงข้อเสียที่ยังไม่มีท่านสมาชิกท่านผู้หนึ่งได้คิดถึงหรือว่าคงคิดถึงแต่ยังไม่มีโอกาสกล่าว คือพรรคที่มีเสียงข้างน้อยในสภาจะต้องมี

เสียงข้างน้อยตลอดไป ถ้าเขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างนี้ ทำไมผมจึงกล่าวกับท่านประธานอย่างนี้ เพราะว่าในวรรคสามที่ร่างเดิมของรัฐสภากำหนดเขียนไว้ว่า พรรคการเมืองต้องแสดงที่มาของรายได้และการใช้จ่ายโดยเปิดเผย สำหรับรายได้นั้นพรรคการเมืองที่ดี เราต้องพิจารณาถึงพรรคการเมืองที่ดี อย่าไปเอาตัวอย่างพรรคการเมืองเลว ๆ บางพรรคที่ผ่านมาแล้ว ที่เอาเงินบริจาคทางผิดกฎหมายมาบำรุงพรรคแล้วก็ซื้อลูกพรรค ทำให้บ้านเมืองเราเกือบจะฉิบหายวายป่วง เรากลับไปดูตัวอย่างพรรคการเมืองอย่างนั้น ต้องดูตัวอย่างพรรคการเมืองที่ดีที่เขาต้องหาเงินเข้าพรรคด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และมีแล้วในประเทศไทยนี้ ผมขอยืนยัน ส่วนรายได้ที่ท่านสมาชิกเป็นห่วงว่าถ้าพรรครัฐบาลต้องการเอาเงินเข้าพรรคโดยวิธีทุจริตเข้ามา ไม่สามารถควบคุมได้ อันนี้ผมว่าต่อไปในรัฐธรรมนูญที่เรากำลังร่างนี้ เราได้ตัดปัญหาเหล่านี้ คือเราแยกข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมืองออกไปโดยเด็ดขาด นี่ประการหนึ่ง ข้าราชการประจำนั้นยังมีคนตั้งอยู่จำนวนมากในประเทศไทยนี้ ดังนั้นผมว่าถ้าพรรคการเมืองผู้มีอำนาจในการบริหารจะไปทำในทางที่ไม่ชอบ เพื่อเบียดบังเอาเงินภาษีของราษฎรเข้ามาช่วยพรรค บำรุงพรรคหรือใช้อำนาจในการที่จะไปหาเงินโดยไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ก็ต้องอาศัยพนักงานประจำ ข้าราชการประจำ ข้าราชการประจำเขาก็คงจะไม่เอาด้วย นี่คือสู่ทางแจ่มใสของพรรคการเมืองที่เราจะมีพรรคการเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต นอกจากนั้นเรายังกำหนดว่าผู้มาเป็นรัฐมนตรี อย่างน้อยก็หนึ่งต้องเป็นมาจากสมาชิก ตัวนายกรัฐมนตรีประชาชนต้องเลือกตั้ง พรรคการเมืองต่อไปนี้จะเข้ามาบริหารต้องยอมรับกันว่าเป็นพรรคการเมืองที่ราษฎรเขาเห็นชอบแล้ว พรรคการเมืองนั้นจะมาทำเสียทีหลัง ราษฎรส่วนใหญ่ที่เขาให้ความเห็นชอบมา เขาควบคุมเอง นี่ประการเสียที่ท่านสมาชิกพูดถึง แต่ที่เสียกับพรรคเสียงข้างน้อยยังไม่ได้พูดถึง เสียงข้างน้อยเสียอย่างไรครับ พรรคการเมืองจะต้องแสดงรายได้ที่มา พรรคการเมืองเสียงข้างน้อย รายได้ที่มาย่อมแสดงแต่เขาคอมถึงรายจ่ายอย่างเปิดเผยด้วย สมมติว่าพรรคประชาธิปไตยมีเสียงข้างน้อยในสภาเราพอหาเงินมาได้ตามปัญญาของเราในทางที่ถูกต้องทุกประการ เราจ่ายเพื่อไปสเตอร์ เพื่ออะไรต่าง ๆ กระทรวงมหาดไทยหรือนายทะเบียนหรือรัฐบาลคุมหมด เมื่อคุมหมด เขาก็รู้กำลังของการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามซึ่งมีเสียงข้างน้อยในสภาอยู่ตลอดเวลา เขาก็ย่อมมีสิทธิที่จะใช้เงินที่เขาหามาได้โดยสุจริตเหมือนกัน แต่เขามีอำนาจในการเป็นรัฐบาล หรือตัดกำลังของพรรค

เสียงข้างน้อยอยู่ตลอดเวลา พรรคข้างน้อยก็ยอมเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา เป็นอย่างนี้ ใครเป็นรัฐบาลก็ผูกขาดไปเรื่อย ถ้าผูกขาดเกิน ๓ สมัยนี้ ผมเชื่อว่าเกิดทรราชย์ในเมืองไทยขึ้นมาอีก ต้องยึดทรัพย์กันอีก อย่างนี้เราจะเอาหรือครับ ผมว่าเราไม่เอาดีกว่า ผมจึงเห็นด้วยที่คณะกรรมการไม่ควบคุมการเงินไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ควบคุมการจัดตั้งการดำเนินการพรรคการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะว่ากฎหมายพรรคการเมืองย่อมจะออกกฎหมายมาควบคุมได้ ดังที่ประธานกรรมการ คือ ขอภัยอดีตรัฐมนตรีฯ ทวี แรงขำ ได้เป็นประธาน ท่านก็บอกแล้ว กฎหมายพรรคการเมืองที่กรรมการพิจารณาผ่านไปแล้วนี้ กำหนดไม่ให้นักต่างด้าวเป็นสมาชิกพรรคกำหนดไม่ให้พรรคการเมืองรับเงินจากคนต่างด้าวอะไรเหล่านี้ กฎหมายพรรคการเมืองย่อมทำได้อยู่แล้ว ดังนั้นผมจึงเห็นด้วยกับกรรมการและเห็นห่วงในข้อเสียว่า พรรคการเมืองฝ่ายเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎรต่อไปจะเป็นเสียงข้างน้อยอยู่ตลอดไป เพราะถ้าให้รัฐบาลควบคุมรายจ่ายได้ ขอขอบคุณครับ

พันเอก สมคิด ศรีสังคม : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอสนับสนุนคณะกรรมการเสียงข้างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องจากกระผมเห็นว่า การที่บัญญัติไว้ตามวรรคสามนี้ มันไม่มีผลอะไร อย่างที่ท่านกรรมการผู้มีเกียรติ ขอประธานโทษที่ต้องกล่าวนาม คือ คุณสนอง ตูจินดา ที่บอกว่า ประการแรกนั้นก็ถือว่า เกี่ยวกับเรื่องการเงินนี้ มันก็อยู่ในวรรคสองของมาตรา ๔๔ แล้ว คือเกี่ยวกับเรื่องพรรคการเมือง แล้วก็ถ้าหากว่ามาบัญญัติไว้ในวรรคสามนี้ มันก็ซ้ำกัน ถึงแม้ว่าเราจะบอกว่าจะบัญญัติไว้ในกฎหมายสูงสุด แต่ผลเมื่อบัญญัติไว้แล้ว มันไม่มีผลในทางปฏิบัติอะไร อันนี้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติก็ได้กล่าวมาแล้ว ที่นี้กระผมคิดว่า ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่เป็นห่วงเรื่องการควบคุมการเงินของพรรคนี้ก็คงจะเป็นห่วงว่า ไม่สามารถที่จะควบคุมได้ เนื่องจากว่าพรรคการเมืองนี้อาจจะได้เงินมาจากแหล่งที่ไม่ชอบ อาจจะได้เงินมาจากต่างด้าว หรือว่าอะไรก็ได้แต่เป็นแหล่งที่ไม่ชอบ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่คัดค้านความเห็นคณะกรรมการส่วนมาก ขอประธานโทษก็คือ คุณวิกรม เมลาพันธ์ ท่านหนึ่ง ท่านบอกว่าพรรคการเมืองนี้มันเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องของประชาชนก็พรรคการเมืองนี้มันก็เหมือนว่า ประชาชนนี้เป็นผู้ถือหุ้น เพราะฉะนั้นก็ต้องมีผลประโยชน์ อันนั้นกระผมเห็นด้วย แต่ว่าเมื่อพรรคการเมืองนี้มันเป็นเรื่องของประชาชน เราก็มอบให้ประชาชน

เขาควบคุมกันเอง ถ้าหากว่าท่านได้ไปอยู่ในพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว ท่านจะเห็นได้ว่า ประชาชนหรือสมาชิกนี้เขาควบคุมกันอย่างไร กระผมคิดว่าที่ท่านเป็นห่วง ท่านอาจจะแย้งว่าประชาชนเขาจะไปควบคุมกันได้อย่างไร อันนี้กระผมคิดว่ามันเป็นพรรคณะเก่า ๆ ที่ไม่ยอมเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เขาได้มีอิสระเสรีที่จะเป็นตัวของเขาเอง ได้มีอิสระเสรีที่จะมีสิทธิมีส่วนในการปกครองบ้านเมืองของเขาโดยเต็มภาคภูมิ แล้วก็หวาดกลัวไปว่าถ้ามอบอำนาจให้ประชาชนเขาปกครองบ้านเมืองแล้ว จะเป็นอย่างไร จะเป็นอย่างไร บ้านเมืองจะล่มจม แล้วเราก็หาทางออกกฎหมายนี้แหละมาตัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน พรรคคณะอันนี้มันเป็นหลักในช่วงเวลา ๔๐ ปีที่แล้ว เราพูดบอกว่า หาช้อกล่าวอ้างว่าประชาชนโง่เง่าเต่าตุ่น ประชาชนไม่ได้รับการศึกษา ประชาชนเลือกผู้แทนที่ไม่มีความรู้ความสามารถเข้ามาก่อให้เกิดความยุ่งเหยิงแก่บ้านเมือง โดยพรรคคณะอย่างนั้นละครับที่ทำให้ผู้ปกครองบ้านเมืองพยายามที่จะออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน แล้วก็ไม่ได้เปิดโอกาสให้เขาปกครองคนเขาด้วยเต็มภาคภูมิ แล้วก็มีความระแวงสงสัยอยู่เสมอว่า ถ้าให้เขาปกครองตนเองแล้ว เขาจะไปล้มล้างสถาบันนั้นสถาบันนี้ เขาจะเป็นคอมมิวนิสต์บ้าง เขาจะเป็นอะไรบ้าง อะไรทำนองนี้ ก็เพราะเหตุนี้ละครับ เราออกกฎหมายมากดประชาชนไว้ เราออกกฎหมายมาตัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ แล้วก็ระเบิดตูมออกมา เห็นไหมครับหลังจาก ๑๔ ตุลาคม ปีที่แล้ว ระเบิดตูมออกมาทุกทิศทุกทางเลย ก็เพราะว่าในระยะ ๔๐-๕๐ ปีที่แล้วมาเรากดหัวเขาไว้ เราปิดปากเขาไว้ไม่ให้เขามีโอกาสมีสิทธิมีส่วนในการปกครองบ้านเมือง แล้วก็ลักษณะอย่างนี้ละครับ ประชาชนผู้ที่วิ่งหนีเข้าป่าไปนั้นละครับเป็นส่วนหนึ่งของการที่เราปิดปากของประชาชน เพราะฉะนั้นในเรื่องการจะให้ความไว้วางใจแก่ประชาชนนี้ ทำไมละครับเราไม่ไว้วางใจเขาบ้าง ทำไมเราจะมาไว้วางใจเฉพาะนักวิชาการ ทำไมไว้วางใจเฉพาะปัญญาชน ที่เรียกตนว่าปัญญาชน ทำไมไม่เปิดโอกาสให้ตาสีตาสาเขามีสิทธิมีส่วนได้รับความไว้วางใจระหว่างกันและกันบ้าง อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเขาได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองแล้วเขาจะคุมกันเอง ประชาชนเขาจะคุมกันเอง สื่อมวลชนที่ท่านอ้างนั้นแหละครับเขาจะคุมด้วยว่าพรรคไหนได้เงินมาอย่างไร ได้มากชอบหรือไม่ชอบ ได้มดดีหรือไม่ดีเป็นอย่างไร อย่างนี้ เพราะฉะนั้นเมื่อเราจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเขาได้ปกครองตนเองตามสมควรอย่างเต็มภาคภูมิแล้ว ทำไมเราจะมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของเขา เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าพรรคสามของมาตรา

๔๔ นี้ ควรปล่อยไว้ เพราะว่าในทางปฏิบัตินั้น ปฏิบัติไม่ได้ แล้วก็มิชอบบัญญัติไว้ในพรกการเมืองด้วยแล้ว ก็ปล่อยให้ประชาชนเขาควบคุมกันเอง ขอขอบคุณ

นายสิงห์โต จ่างตระกูล : ท่านประธานสภาที่เคารพ สภานี้ได้คุมวอยคูเอกมาครบ ๕ ยกแล้ว คือระหว่างกรรมาธิการข้างน้อยและกรรมาธิการข้างมาก และก็มิควมวอยคูรองลงไป กระผมจึงขอประธานเสนอให้ปิดอภิปรายเพื่อให้สมาชิกได้ใช้ดุลพินิจและสามัญสำนึกในการตัดสินใจต่อไป สมาชิกท่านผู้ใดเห็นกับกระผมขอกรุณายืนสนับสนุนด้วยครับ

(มีสมาชิกยืนขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีผู้เสนอให้ปิดอภิปราย มีผู้รับรองครบถ้วนแล้วครับ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะให้เปิดอภิปรายโปรดเสนอ เดี่ยวจะหาว่าผมคับแคบอีก

(ไม่มีสมาชิกผู้ใดเสนอ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มี ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติให้ปิดอภิปรายได้ ท่านผู้ใดเห็นควรให้ตัดวรรคสามของมาตรา ๔๔ ออก ตามความเห็นของกรรมาธิการเสียงข้างมาก ขอให้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๕๖ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นให้ควรคงไว้ตามความเห็นของกรรมาธิการเสียงข้างน้อย ขอให้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๒ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าสภานี้มีมติให้คงวรรคสามของมาตรา ๔๔ ไว้

ผมขอพักการประชุม แล้วก็จะได้ดำเนินการประชุมต่อไปใหม่เวลา ๑๔.๓๐ นาฬิกา

พักการประชุมเวลา ๑๒.๑๕ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๔.๓๕ นาฬิกา

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขณะนี้มีท่านสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอดำเนินการประชุมต่อไป ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยวาระที่ ๒ ขณะนี้พิจารณาถึงมาตรา ๔๕ เชิญท่านรองเลขาธิการรัฐสภา อ่านต่อไป

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๔๕ มีการแก้ไข มาตรา ๔๖ มีการแก้ไข มีผู้แปรญัตติขอสงวน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณชำนานู พจนา ขอแปรญัตติแก้ความในวรรคสามเป็นดังนี้ “การถอนสัญชาติและเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น” คุณสมศักดิ์ ชูโต ขอแปรญัตติดังนี้ วรรคสองขอตัด “หรือการผังเมืองหรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว” ออก วรรคสามขอตัดออก คณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วย ท่านสมาชิกทั้ง ๒ ท่าน ขอสงวนไว้ ยอภิปรายในสภา เชิญคุณชำนานู พจนาท่อนครับ

นายชำนานู พจนา : ท่านประธานที่เคารพ ที่กระผมเสนอแปรญัตติแล้วก็สงวนความเห็นไว้นี้ ก็โดยที่ครั้งแรกนั้นกระผมขอแปรญัตติเพื่อตัดข้อความในมาตรา ๔ ออก ซึ่งคณะกรรมาธิการก็ได้ตัดออกแล้วคือ ในมาตรา ๔ นั้นพูดถึงว่า การได้มาและเสียไปซึ่งสัญชาติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ที่นี้ความในวรรคสามนั้น ตามร่างเดิมของรัฐบาลนั้นได้พูดไว้แต่เพียงว่า “การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร จะกระทำมิได้” สำหรับกระผมนั้นได้ขอแปรญัตติเติมข้อความข้างหน้าและตอนกลาง ๆ อ่านได้ความว่า การถอนสัญชาติของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดแล้วก็การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดหรือโดยการเกิดออกนอกราชอาณาจักรนั้น จะกระทำมิได้ โดยที่ท่านกรรมาธิการท่านได้ชี้แจงในที่ประชุมกรรมาธิการบอกว่า เนื่องจากการเนรเทศบุคคลนั้นเป็นคนละเรื่องกับการถอนสัญชาติ เพราะฉะนั้นกรรมาธิการจึงไม่เห็นด้วย คงเห็นด้วยแต่เพียงเติมข้อความ คำว่า “การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทย” ที่ขีดเส้นใต้คำว่า “โดยการเกิด” คือเห็นด้วยเพียงครั้งเดียว ส่วนกระผมแปรนั้น ใช้คำว่า “โดยกำเนิด” ซึ่งเป็นหลักความที่ตรงกับในมาตรา ๓ ตี ก็ใช้คำว่า “โดยกำเนิด” แต่โดยที่พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

ในมาตรา ๗ นั้น ได้ใช้ข้อความอย่างเดียวกัน กระผมก็ไม่ตั้งใจที่ใช้คำว่า “โดยการเกิด” ไม่ใช่ “โดยกำเนิด” สำหรับข้อความในตอนหน้านั้น คือในตอนหน้าของวรรคสามนั้นที่กล่าวถึงว่า การถอนสัญชาติของคนไทยนั้นจะกระทำมิได้ กระผมได้มาพิจารณาถึงว่าหลักเกณฑ์อันนี้ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๑๘ อยู่แล้ว และถ้ามองถึงในความมั่นคงของประเทศแล้ว บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดนั้นมีอยู่ ๒ ประเภท คือ บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดทางสายโลหิตและโดยหลักดินแดน เพราะฉะนั้น กระผมเห็นว่า เมื่อมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสัญชาติ มาตรา ๑๘ แล้ว คือในกรณีที่บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดคือเกิดในราชอาณาจักร แต่บิดาเป็นคนต่างด้าว ซึ่งอาจจะกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศชาติ อันนี้กระผมก็เห็นว่าดีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นข้อความในตอนต้นของวรรคสามที่ว่า การถอนสัญชาติของคนไทยโดยการเกิดนั้น กระผมก็ไม่ตั้งใจขอถอนออกไป ส่วนข้อความที่กรรมาธิการได้แก้ไขนั้น กระผมเห็นด้วย คือเดิมคำว่า “โดยการเกิด” กระผมก็มีที่จะกราบเรียนเพียงเท่านี้ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าคุณชำนานาญไม่ตั้งใจนะครับ

นายชำนานาญ พงนา : ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอเชิญคุณสมศักดิ์ก่อนเถอะ คุณสมศักดิ์ยังขอสงวนไว้เหมือนกัน

นายสมศักดิ์ ชูโต : ท่านประธานที่เคารพ ผมขอแปรญัตติตัดข้อความ “หรือการผังเมืองหรือเพื่อความสัมพันธ์ในครอบครัว” ออกจากร่างเดิมของรัฐบาล ท่านคณะกรรมการกรรมาธิการก็ได้ตัดความสัมพันธ์ในครอบครัวออก แต่ว่าก็ยังรักษาคำว่า “การผังเมือง” แล้วก็ยังเพิ่ม “สวัสดิภาพของผู้เยาว์” ที่ผมขอแปรญัตติเพราะผมพิจารณาในแง่ของความถูกต้องและความกะทัดรัด คือผมเข้าใจว่า แม้แต่ในร่างเดิมที่บอกว่าเพื่อความปลอดภัยของประเทศหรือสวัสดิภาพของประชาชน แค่นี้ก็ครอบคลุมหมดแล้วถึงในเรื่องผังเมือง ความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือแม้แต่วิสัยภาพของผู้เยาว์ แล้วถ้ายังจะปรากฏไว้เช่นนี้สัก ก็คิดว่าเกินความจำเป็น ผมก็ยังคิดว่าเราอาจจะเติมอะไรลงไปได้อีกตั้งมากมายที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการผังเมืองหรือสวัสดิภาพของผู้เยาว์ เช่นเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการที่จะ

พัฒนาแหล่งเสื่อมโทรม อะไรอีกหลายอย่างมากมาย และจะทำให้เกิดความยุ่งยากขึ้นว่าอะไรที่เรายังไม่ได้ใส่ลงไปบ้าง เพราะฉะนั้นผมก็ยังอยากจะยืนยันว่า ถ้ากรรมการจะเปลี่ยนคำว่า “ปลอดภัยของประเทศ” ให้เป็นความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผมก็คิดว่าเหมาะสมดีแล้ว แต่ว่าก็ควรจะพูดต่อไป เพียงแต่ว่าหรือสวัสดิภาพของประชาชนแล้วก็ตัดความที่เหลื้อออก ส่วนในวรรคสุดท้ายที่ผมขอตัดออกนั้น เนื่องจากว่าผมขอเสนอแปรญัตติให้มีการรวมเรื่องนี้ไว้ในสิทธิการมีสัญชาติ แต่ว่าคณะกรรมการก็คิดว่าไม่จำเป็น คือผมเกิดมีความรู้สึกว่าการเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยนี้ไม่น่าจะอยู่ในมาตรา ๕๖ น่าจะมีมาตราเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิการมีสัญชาติ แต่เมื่อเห็นว่าไม่มีความจำเป็น ผมก็ไม่ตั้งใจ จะคงไว้หรือตัดออกก็ได้ ขอขอบคุณครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมการ): ท่านผู้เป็นประธาน คณะกรรมการไม่เห็นด้วยกับผู้แปรญัตติ ข้อที่จะให้ตัด “การผังเมือง” และ “สวัสดิภาพของผู้เยาว์” ทั้งนี้ก็เพราะว่าในการเลือกถิ่นที่อยู่นั้น ถ้าหากจะมีการทำผังเมือง ถ้าไม่เขียนคำนี้ไว้ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการที่จะไม่ออกจากบริเวณที่วางผังเมืองไว้ เช่นสมมติว่าจะวางไว้ว่า ตอนนี้เป็นที่อยู่ ตอนนั้นเป็นที่ประกอบการอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นเพื่อที่จะให้การวางผังเมืองได้เป็นไปโดยเรียบร้อย ไม่มีการขัดขวาง จึงจำเป็นจะต้องใช้คำนี้ไว้ ส่วนสำหรับคำที่ว่า “สวัสดิภาพของผู้เยาว์” ซึ่งคณะกรรมการได้เติมเข้าไปนั้น ก็ได้คำนึงถึงว่าเกี่ยวกับการเลือกถิ่นที่อยู่ของผู้เยาว์ ซึ่งผู้เยาว์จะเลือกถิ่นที่อยู่ตามลำพังไม่ได้ จะต้องเป็นไปตามความเห็นชอบของผู้ปกครอง หรือบิดามารดา ถ้าหากว่าไม่มีคำว่า “สวัสดิภาพของผู้เยาว์” ไว้แล้ว ผู้เยาว์อาจจะไม่ยอมอยู่กับบิดามารดา หรือผู้ปกครองได้ อันนี้ก็เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เยาว์เอง จึงจำเป็นต้องมีคำนี้ไว้

นายเพทาย อมาตยกุล : ท่านประธานที่เคารพ กระผม เพทาย อมาตยกุล กระผมขอออกข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการห้ามผู้มีสัญชาติไทยไม่ให้ออกจากราชอาณาจักร คือว่าห้ามไม่ได้ ผู้ใดจะทำการห้ามมิได้ แล้วทีนี้ไปเขียนเอาในวรรคท้าย บอกว่า “เว้นแต่เพื่อความมั่นคงของรัฐ” ท่านประธานที่เคารพ การห้ามผู้มีสัญชาติไทยไม่ให้ออกจากราชอาณาจักรนั้น จะกระทำมิได้ กระผมคิดว่ากระทำไม่ได้ ควรจะห้าม ห้ามบุคคลเช่นใด กระผมอยากจะทำกราบเรียนว่า

บุคคลที่กำลังถูกคดีกำลังจะต้องอยู่ในศาล ที่จะต้องพิจารณาเรื่องราวอยู่ กำลังอยู่ในระหว่าง
 ประกันนี้ บุคคลทั้งหลายเหล่านี้ที่ในทางปฏิบัติขณะนี้ไปขออนุญาตกรมตำรวจ กรมตำรวจ
 ก็บอกว่าผู้นี้ยังอยู่ในระหว่างการสอบสวน มีคดีอยู่ ต้องประกันอยู่ ไม่ควรที่จะให้เดินทาง
 ออกไปต่างประเทศ กระผมคิดว่าบุคคลเหล่านี้ควรจะห้ามไม่ให้ออกไปต่างประเทศ แล้ว
 กระผมก็ไม่เห็นว่าจะขัดว่าจะเอาความมั่นคงของรัฐนี้ไปห้ามไม่ให้เขาออก ไม่เกี่ยวข้องกัน
 เลย นี่เป็นประการหนึ่ง

ประการที่ ๒ บุคคลที่ไร้ความสามารถ บุคคลที่เสมือนไร้ความสามารถ บุคคล
 ล้มละลาย บุคคลเป็นบ้า บุคคลเหล่านี้ไม่ควรให้ออกไปจากราชอาณาจักร แล้วก็บอกว่า
 บุคคลผู้นี้ถ้าออกไปแล้วจะขัดต่อความมั่นคงของรัฐ กระผมก็ไม่เห็นจะขัดอย่างไร แต่จะ
 บอกว่าห้ามไม่ให้เขาออกไปนี้ กระผมไม่เห็นด้วย ขณะนี้ภรรยาที่รักของกระผมนี้จะออก
 เดินทางไปต่างประเทศนี้ต้องให้กระผมเซ็นชื่ออนุญาต นี่เขาก็เสมือนไร้ความสามารถอยู่
 แล้ว เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าจะบอกว่าห้ามเขาไม่ได้ นี่กระผมว่าทำไม่ได้ นี่เป็นประการที่ ๒
 กระผมเห็นว่าบุคคลที่เสมือนไร้ความสามารถก็ดี หรือไร้ความสามารถก็ดี หรือผู้ที่ล้มละลาย
 ไม่ควรจะให้ออกไป เคาเงินที่ไหน นักเรียนจะออกไปหรือว่าผู้ที่เดินทางออกไป ได้รับการ
 ศึกษาแล้วยังจะต้องให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อรับรองแล้ว บอกว่าจะกลับนี้ กลับได้ไหม ไปนี้จะมีเงิน
 เล่าเรียนอะไรไหม ที่นี้คนที่ล้มละลายทำไมจะให้เขาออกไปต่างประเทศ บุคคลเหล่านี้ก็
 เสมือนไร้ความสามารถแล้ว ท่านประธานที่เคารพ

ประการที่ ๓ ซึ่งเป็นว่าเราควรจะห้ามไม่ให้ออกไป ท่านประธานก็คงจะทราบ
 แล้วในขณะนี้ได้มีชาวต่างประเทศได้เข้ามาในประเทศไทย พวกเงินมากมายแล้วก็มาหลอก
 มาลวงมาล่อเอาสุภาพสตรีไทยของเราไป เอาไปทำเป็นโสเภณี เอาไปทำเป็นนักอาบอบนวด
 อะไรที่เยอรมนีรับผม ประเภทอย่างนี้ ในฮ่องกงนี้เขาก็ไม่ให้ไปเข้าเมืองเขา เข้าไปนี้เขา
 ตรวจเลยทีเดียว บางทีเขาก็ส่งกลับ เขาบอกนี่จะมาหากินในทางโสเภณี แม้แต่ฮ่องกงเขาก็
 ไม่ยอมให้เข้า แต่ทำไมประเทศไทยเราจะมาเขียนรัฐธรรมนูญบอกว่าห้ามไม่ให้ออกนอก
 ราชอาณาจักร เว้นแต่ว่าจะขัดต่อความมั่นคง กระผมก็เห็นว่าสุภาพสตรีทั้งหลายที่จะออก
 เดินทางไปเพื่อประกอบการค้าประเวณีกับชาวต่างประเทศในเยอรมนี ไม่ได้ขัดต่อความ

มันคงอะไรเลย ท่านประธานที่เคารพ เรื่องนี้ก็เป็นเหตุผลที่ ๓ ซึ่งไม่ควรที่จะห้ามเขาได้

ประการที่ ๔ เวลาที่กระทรวงการคลังได้ปรารถนอยุ่เสมอ หรือฝ่ายรัฐบาลก็ปรารถนอยุ่เสมอว่า การเดินทางไปต่างประเทศนั้นมันหมดสิ้นเงินตราของรัฐบาล ประเทศอินเดียนี้ควบคุมอย่างเข้มงวดว่าไม่ให้ นักทัศนาจรออกไปท่องเที่ยว ออกนอกประเทศแล้วพวกเขาเงินตราออกไป กระผมเข้าใจว่าในไม่ช้านี้ในประเทศไทยเราก็ควรที่จะมีบทบัญญัติอะไรกำหนดออกมาว่า ห้ามไม่ให้ออกไปเที่ยวทัศนาจร แล้วเอาเงินตราของประเทศไทยนี้ออกไปใช้จ่ายกันเป็นการฟุ่มเฟือย นี่ก็เป็นประการหนึ่ง เราก็ไม่ควรที่จะไม่ห้ามเขา หรือว่าจะห้ามเขาเสียไม่ได้อะไรต่าง ๆ หรืออีกประการหนึ่งกระผมอยากจะยกว่า กระทรวงศึกษาธิการน่าจะ มีบทบัญญัติอะไรขึ้นมาสักเรื่องหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่นว่าเวลานี้เด็กเล็ก ๆ เรียนในประเทศไทยไม่ได้ แม้แต่เพียงชั้นประถมก็ต้องส่งไปเรียนเมืองนอก อนุบาลก็ต้องไปเรียนเมืองนอก มัธยมก็ต้องไปเรียนเมืองนอก เว้นเสียแต่ว่าติดตามบิดา มารดา เพื่อเกี่ยวกับการทูต อ้ายนั้นก็เป็นของที่น่าจะควรยกเว้น เพราะฉะนั้นในไม่ช้านี้ กระทรวงศึกษาธิการน่าจะออกบทบังคับออกมาห้ามไม่ให้ผู้ใดส่งลูกหลานไปเรียนต่างประเทศในชั้นประถม และในชั้นมัธยม ถ้าขั้นนี้กระผมก็อยากจะขอกราบเรียนว่า ดังเหตุผล ๔ ประการที่กราบเรียนมาแล้วนี้ กระผมคิดว่าควรจะทำได้ ควรจะทำได้ในทางที่จะห้าม หรือขัดขวางผู้มีสัญชาติไทย และนอกจากนั้นแล้วท่านประธานที่เคารพ ในวรรคท้ายของมาตรา ๔๖ ที่บอกว่า “การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้” ก็คนที่เกิดในประเทศไทยก็มีสัญชาติไทยอยู่แล้ว ก็ทำไมจะต้องไปเติมอีกโดยการเกิดแล้วเวลานี้คนไทยนี้เนรเทศออกนอกประเทศไม่ได้ กระผมเห็นแต่เนรเทศคนไทยออกไปต่างประเทศ ออกไปเป็นทูต กระผมเคยเห็นมีเหมือนกันครับผม เหตุฉุกเฉินเนรเทศออกไป อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่าวรรคสุดท้ายนี้เติมทำไม ไม่เห็นว่าน่าจะมีอะไร กระผมก็ขอกราบเรียนเหตุผลดังประการฉะนี้ขอขอบคุณครับ

พันตำรวจเอก หม่อมราชวงศ์ยงสุข กมลასน์ : ประธานสภาที่เคารพ กระผม ยงสุข กมลასน์ ที่กระผมลุกขึ้นมาพูดทั้งที่ไม่เคยพูด ก็เนื่องจากว่า มาตรา ๔๖ นี้เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติราชการของกระผมโดยตรง แล้วกระผมก็ได้อ่านโดยละเอียดแล้ว ปรากฏว่า

ข้อความที่ท่านกรรมาธิการเดิมในตอนหลังของวรรคสองลงไปทั้งประโยคนั้นเป็นการยากลำบากกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตั้งกระผมจะได้ทราบเรียนเหตุผลให้ทราบว่า การห้ามหรือขัดขวางผู้มีสัญชาติไทยมิให้ออกนอกราชอาณาจักรหรือไม่ให้เข้ามาในราชอาณาจักรจะกระทำมิได้ เว้นแต่เพื่อความมั่นคงของรัฐ สำหรับขัดขวางมิให้เขาออกนี้มีความจำเป็นมากครับ ตั้งกระผมจะทราบเรียนเหตุผลให้ทราบ ยกตัวอย่างเช่นคนไทยที่มีหมายอาญา คือหมายจับจากพนักงานสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ ทางกองตรวจคนเข้าเมืองก็จำเป็นต้องอายัดตัวไม่ให้เดินทางออกนอกราชอาณาจักร เพราะมีหมายอาญาถูกต้องตามกฎหมายทุกอย่าง ถ้ารัฐธรรมนูญเขียนอย่างนี้แล้ว กระผมไม่สามารถที่จะป้องกันพวกหลบหนีคดีอาญาได้ ประการที่สอง ในกรณีที่ถ้าเราเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างนี้ คนไทยที่เดินทางออกนอกราชอาณาจักรในปัจจุบัน ที่ทำอยู่นั้นออกตามช่องทางอนุญาตที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศให้คนต่างด้าวใช้ช่องทางอนุญาตนี้เพื่อเดินทางเข้าและออกนอกราชอาณาจักร เพราะฉะนั้นคนไทยก็ใช้ช่องทางอนุญาตนี้ เพราะเราได้มีข้อตกลงระหว่างประเทศว่า บุคคลแต่ละประเทศที่จะเดินทางไปยังอีกประเทศหนึ่งนั้น จำเป็นต้องมีเอกสารการเดินทาง เช่นหนังสือเดินทางหรือใบผ่านแดน ทั้งนี้ถ้าเมื่อเราบัญญัติระบุไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างตอนสองของในวรรคสองเช่นนี้แล้ว ก็จะเป็นข้ออ้างของคนไทยที่จะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องมีเอกสารการเดินทาง และไม่ต้องผ่านช่องทางอนุญาต ยกตัวอย่างเช่นเดินทางผ่านเข้าไปในลาว เข้าไปในพม่า โดยไม่ผ่านเจ้าพนักงาน เมื่อตำรวจท้องที่หรือตำรวจตระเวนชายแดนห้ามปรามก็จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ถ้าสมมติว่าปล่อยท่านออกไป ในตอนขากลับมาท่านไม่มีเอกสารเดินทางที่ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จำเป็นต้องตั้งข้อสังเกตว่า บุคคลผู้นี้เป็นคนต่างด้าวลักลอบหลบหนีเข้าเมือง เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วนี่ก็จะเป็นอุปสรรคหรือเป็นความยากลำบากกับคนไทยเองครับที่เดินทางออกไป โดยอ้างสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๖ นี้ กระผมจึงเห็นว่า ข้อความตอนต้นของมาตรา ๔๖ ที่กรรมาธิการเขียนมานี้ ทั้งวรรคหนึ่งและวรรคสองก่อนจะถึงตอนสองในวรรคสอง กระผมเห็นด้วยทุกประการ แต่เมื่อมาถึงในวรรคสองนี้แล้ว มันจะเป็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นสำหรับผู้ปฏิบัติ อีกประการหนึ่งก็คือจะก่อให้เกิดความยุ่งยากในด้านการควบคุมการเดินทางเข้าออกของคนไทย คือเมื่อเข้าไปในประเทศอีกประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะเรามีประเทศเพื่อนบ้านรอบด้าน ถ้าไม่มีเอกสารการ

มา เกี่ยวข้องกับคนประเภทนี้มา ๒๐ กว่าปีนี่ กระผมได้พบอุปสรรคข้อขัดข้องในการที่เรา จะพยายามทำความเข้าใจกับเขา ให้รักแผ่นดินไทย นี่เป็นเรื่องที่ยากเย็นที่สุด และนอกจาก นั้นในระยะหลังนี้เราได้เปิดให้มีชนกลุ่มน้อยอีกหลายชาติด้วยกันเข้าอยู่ในภาคเหนือของ ประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ซึ่งเรากลับไม่เข้าค่ายไม่ออกค่าย เมื่อเข้ามาแล้วก็มาออกลูกออก หลาน แล้วถ้ารัฐธรรมนูญเขียนอย่างนั้นะครับ เมื่อคนเหล่านี้มีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อ ความมั่นคงของชาติจริง ๆ แล้วนี้ เราจะเนรเทศเขาไม่ได้ นะครับ ถ้าจะอ้างว่าการเนรเทศ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดนั้น เราอาจจะถอนสัญชาติ กระผมมองอีกมุมหนึ่งครับว่า ตอนถอนสัญชาติไทยเขาไม่ต่อสู้อะไร แต่ตอนเนรเทศนี่เขาจะต่อสู้อะไรชัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เพราะเขามีสัญชาติไทยโดยการเกิด เพราะฉะนั้นไหน ๆ กฎหมายอื่นมันก็มีอยู่แล้ว ปกป้องคุ้มครองเสรีภาพของคนไทยอยู่แล้ว เหตุไฉนเล่าเราจึงจะต้องมาเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อจะปกป้องคนต่างชาตินี่ไม่จงรักภักดีต่อประเทศไทยด้วย กระผมซึ่งเห็นด้วยกับคุณ สมศักดิ์ ชูโต ว่าควรจะต้องออก ในมาตรา ๔๖ นี้ ขอบพระคุณครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม (ประธานคณะกรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ ก่อน อื่นกระผมจะขอพูดถึงเรื่องวรรคสาม มาตรา ๔๖ ในร่างของคณะกรรมการนี้ การห้าม หรือขัดขวางผู้มีสัญชาติไทยมิให้ออกนอกราชอาณาจักรหรือมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร จะ กระทบได้ เว้นแต่เพื่อความมั่นคงของรัฐ ข้อความอันนี้ ความจริงเดิมทีเดียวก็มีท่านสมาชิก สภานี้ผู้หนึ่งเป็นผู้แปรญัตติและคณะกรรมการก็เห็นด้วย และก็จึงได้รับเอาไว้ แต่บัดนี้ เมื่อได้ฟังเหตุผลที่ท่านหัวหน้าผู้ำนวยการกองตรวจคนเข้าเมืองนี้ได้ชี้แจงแล้ว คณะกรรมการ ก็พิจารณาเห็นว่าเพื่อเป็นความร่วมมือและเป็นความลอมชอมเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ เรายอมถอนวรรคสามนี้ออก ถ้าหากว่าสภาอื่นอนุมัติ เราขอถอนวรรคสามนี้ออก คณะกรรมการ ขอถอนร่างวรรคสามออกจากร่างของคณะกรรมการ ส่วนในเรื่องวรรคสี่ เรื่องการเนรเทศ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดออกนอกราชอาณาจักรจะกระทบได้ไหม ทางคณะกรรมการ ไม่สามารถจะยอมได้ กระผมขอให้คุณเสวตร ช่วยกรุณาชี้แจงสักหน่อยครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธานครับ ความจริง วรรคสามที่เป็นวรรคสี่นี้ เป็นร่างเดิมของรัฐบาลที่เขียนว่า "การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทย

ออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้” หมายความว่าผู้ที่มีสัญชาติไทยทุกคนจะเนรเทศไม่ได้ แต่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจกว้างขวางเกินไป ฉะนั้นจึงได้เติมคำว่า “โดยการเกิด” หมายความว่าถ้ามีสัญชาติไทยจะโดยวิธีอื่น คือว่า โดยสมรสก็ดี หรือ โดยการแปลงชาติก็ดี อย่างนี้ก็สามารถจะเนรเทศออกไปได้ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่ง ได้อภิปรายว่า ถ้าเขียนไว้อย่างนี้แล้วจะเป็นการช่วยบุคคลเหล่านี้ซึ่งมีจำนวนหลายหมื่นคนให้พ้นจากการถูกเนรเทศ แต่ความจริงร่างมาตรานี้ได้เน้นไว้เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย โดยการเกิดเท่านั้น ถ้าหากว่าผู้ที่ได้ถูกถอนสัญชาติไทยไปแล้ว ก็ไม่มีสัญชาติไทย เมื่อไม่มีสัญชาติไทยก็เนรเทศได้เหมือนอย่างบุคคลซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนหลายหมื่นคนนั้น มีประกาศคณะปฏิวัติได้ถอนสัญชาติไปแล้ว บุคคลเหล่านี้ไม่ใช่คนมีสัญชาติไทย เพราะฉะนั้นถ้าทางการจะเนรเทศก็ย่อมทำได้ ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการจึงยืนยันร่างวรรคท้ายนี้ไว้เพื่อประโยชน์ของประชาชนที่จะไม่ต้องถูกเนรเทศโดยไม่จำเป็น

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านสมาชิกครับ สำหรับมาตรา ๔๖ วรรคสามนะครับ ทางคณะกรรมการยินดีที่จะถอน ถ้าหากว่าสมาน่อนุมัติ ผมจึงใคร่ขอลามสภาก่อน ท่านผู้ใดเห็นควรอนุมัติให้คณะกรรมการถอนไปได้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๑๔ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วยครับ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มี เห็นอันว่าสมาน่อนุมัติให้คณะกรรมการถอนวรรคสามของมาตรา ๔๖ ซึ่งคณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่นั้นออกไปได้

นายสมศักดิ์ ชูโต : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอโอกาสตอบคำตอบของท่านกรรมการในเรื่องคำแปรญัติตีวรรคสองของผม ที่บอกว่าการผังเมืองมีความจำเป็น ผมคิดว่าทุก ๆ คนก็เห็นว่ามีจำเป็นอยู่แล้ว ไม่มีใครเห็นว่าการผังเมืองไม่มีความจำเป็น จุดอยู่ที่ว่า คำว่าการผังเมืองนั้นน่าจะตีความได้อยู่ที่คำว่าสวัสดิภาพของประชาชนแล้ว นั้นเป็นประการที่ ๑ และอย่างที่ผมได้เสนอไว้แล้วว่า ถ้าการผังเมืองมีความจำเป็น ผมก็ยังคิดว่า

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดำเนินการอะไรอีกหลายอย่างก็มีความจำเป็นเท่าเทียมกับการผังเมืองเช่นเดียวกัน แต่ก็ตีความได้ว่าเป็นเรื่องสวัสดิภาพของประชาชนเช่นเดียวกันอีกเหมือนกัน และก็ในเรื่องสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ผมก็อยากจะเรียนถามท่านกรรมาธิการว่าผู้เยาว์นี้เป็นประชาชนหรือเปล่า ถ้าผู้เยาว์ไม่ใช่ประชาชนก็เห็นจำเป็นที่จะต้องบัญญัติไว้ แต่ว่าถ้าผู้เยาว์นี้คือประชาชน ก็มีคำว่า สวัสดิการของประชาชนอยู่แล้ว

นายไพจิตรดี เอื้อทวิกุล : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขออภิปรายในวรรคสองของมาตรา ๔๖ คือกระผมไม่เห็นด้วยกับท่านสมาชิกที่เพิ่งอภิปรายไปแล้วในเรื่องของการผังเมือง ท่านบอกว่าความจริงไม่จำเป็นไม่เขียนลงไป เพราะว่ายู่ในเรื่องสวัสดิภาพของประชาชนแล้ว อันนี้กระผมเห็นด้วย แต่ว่ามันเคยเกิดปัญหามาแล้วก็คือในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผังเมืองและผังชนบทในสภาร่างรัฐธรรมนูญเมื่อสมัยจอมพล สฤษดิ์นั้นปรากฏว่ามีสมาชิกหลายท่านของสภาร่างฯ ได้ท้วงติงว่าเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะว่าในรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุได้ ถึงการผังเมือง และการที่จะไปอ้างสวัสดิภาพของประชาชนหรือประโยชน์อื่นของรัฐนั้น ท่านว่าไม่ตรงและก็รับไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เองในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๑ จึงจำเป็นต้องเขียนลงไป ในมาตราหนึ่งว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้นให้ทำการผังเมืองได้ ทั้งนี้เพื่อตัดปัญหานี้ ยิ่งกว่านั้นเราจะเห็นว่าในร่างรัฐธรรมนูญที่พิจารณาอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้รับไปแล้ว ก็คือมาตรา ๓๙ ในเรื่องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ได้เขียนเอาไว้อย่างชัดเจนว่าเพื่อการผังเมือง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๓๙ กระผมคิดว่าจำเป็นที่จะต้องใส่การผังเมืองเข้าไปในมาตรา ๔๖ วรรคสอง ทั้งนี้เพื่อตัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็น การที่จะให้รัฐธรรมนูญกะทัดรัดกุมสั้น ๆ กระผมเห็นด้วย แต่ไม่ควรจะให้มันสั้นจนเกิดปัญหาซึ่งจะต้องไปตีความกันให้ยุ่งยาก ความจริงก็เป็นการเติมลงไป ๑-๒ ๓-๔ คำว่า "หรือการผังเมือง" กระผมคิดว่าท่านสมาชิกที่สงวนไว้ไม่นานที่จะตัดสินใจว่ามันจะยาวขึ้นอีก ๔ คำ ขอบพระคุณครับ

นายศักดิ์ดา สายบัว : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมไม่เห็นด้วยกับคำอภิปรายของท่านสมาชิก ซึ่งนั่งลงไปเมื่อกี้เป็นอย่างยิ่ง เรื่องสิทธิเสรีภาพในการเดินทางหรือเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรนี้ เป็นเรื่องของคน การผังเมือง

เป็นเรื่องของตาย ๆ หายใจไม่ได้ จะทำอย่างไรก็แล้วแต่ครับ สภาพแวดล้อมนะครับ เกี่ยวกับถนนหนทาง จะทำอย่างไรที่ผมไม่ว่า แต่จะทำอย่างไรก็ตาม จะมาควบคุมจำกัดเสรีภาพของคนไม่ให้เลือกที่อยู่อาศัย หรือเดินทางนั้นไม่ได้ ถ้าเราอยากจะให้คนเดินทางหรือเลือกที่อยู่อาศัยไปในลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการทางผังเมืองครับ สร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึงของตาย ๆ ให้มันดีแล้ว คนไปเอง แต่ที่ผมไม่เห็นว่าจะไปควบคุมคนไม่ให้เคลื่อนย้ายเดินทางไปตามที่เขาประสงค์ เรื่องคับที่อยู่ได้ นะครับ มันเรื่องเล็ก คับใจนะมันอยู่ไม่ได้ ขอขอบคุณครับ ท่านประธาน

นายชำนาญ พงนา : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกที่นั่งลงไปเมื่อกี้ ผมไม่ทราบว่าใครใครมานะครับ ความจริงเรื่องผังเมืองนี้ท่านมองเรื่องตัดถนนหนทางอย่างเดียว และคนจะอพยพออกไป แต่ท่านไม่ได้มองในมุมกลับกันคือว่าเราต้องการผังเมืองเพื่อสร้างโรงเรียนสักแห่งหนึ่ง แต่มี ๒-๓ ครอบครัวไม่ยอมออกโดยอ้างว่าตัวมีเสรีภาพในถิ่นที่อยู่อย่างนี้ ไม่ยอมออกไปเพราะขัดกับรัฐธรรมนูญ และท่านจะทำอย่างไร เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องคงไว้ตามร่างเดิมของรัฐธรรมนูญ ส่วนอีกประเด็นหนึ่งที่ผมอยากจะอภิปรายตามที่ท่านกรรมาธิการได้ชี้แจงคือในวรรคสามเดิม แต่ว่าเป็นวรรคสี่นั้น ท่านกรรมาธิการท่านบอกว่าการเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดจะกระทำมิได้ ท่านก็มองถึงเฉพาะในแง่ที่ว่าบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งคณะปฏิวัติได้ออกคำสั่งโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ หมายถึงฉนวนอพยพ ที่นี้ท่านไม่ได้มองถึงกองพล ๕๓ ที่มีปัญหาอยู่ในขณะนี้ ลูกเต้าก็เกิดมาตั้งเยอะแยะ บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดนั้นมิได้หมายถึงเฉพาะพ่อแม่เป็นไทยเท่านั้น โดยการเกิด โดยหลักดินแดนก็มี แล้วที่นี้ปัญหาอีกปัญหาหนึ่ง คือชาวเขาในขณะนี้ซึ่งยังไม่ทราบว่าเป็นคนไทยหรือพม่าหรือคนลาว อันนี้ยังมีปัญหาอยู่ เพราะฉะนั้นผมเห็นว่า มาตรา ๕๖ วรรคสามเดิม หรือวรรคสี่ที่กรรมาธิการร่างเข้าไปนี้ ผมเห็นว่าถ้าหากจะระบุให้ชัดแจ้ง คือหมายความว่า การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทย โดยบิดามารดาเป็นคนไทยจะกระทำมิได้จะชัดเจนกว่าครับ

นายชิต นิลพานิช : ท่านประธานสภาที่เคารพ ผม นายชิต นิลพานิช ผมใครจะขอสนับสนุนมติของคณะกรรมการที่เกี่ยวกับบรรจุเรื่องผังเมืองเข้าไปในกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าประสบการณ์ของกระผมเคยมีเมื่อหลายปีก่อนมานี้เกี่ยวกับการกำหนดโซนนิ่ง (zoning) คือการกำหนดให้เขตที่อยู่อาศัยที่ดี เขตอุตสาหกรรมที่ดี เขตอะไรก็ดี ก็บอกว่าถ้ากำหนดเขตอย่างนั้นอาจจะขัดรัฐธรรมนูญ อีกประการหนึ่ง เมื่อหลายปีมาแล้วต้องการที่จะกำหนดทำลายหรือแหล่งสลัมต่างๆ นี้ ก็จำเป็นจะต้องมีกฎหมายย่อยของผังเมืองที่เรียกว่า แลนด์ซัพสเตชันคอนโทรล (land substitution control) คือการควบคุมการจัดสรรที่ดิน ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้ล็อต (lot) ของที่ดินนั้นมีลักษณะที่สอดคล้องกันนำอยู่น่าอาศัยซึ่งไม่เกี่ยวกับ พ.ร.บ. กระทรวงสาธารณสุขแต่อย่างใด ทางคณะกรรมการราษฎรก็การะผมทราบว่ตีความว่าอาจจะขัดรัฐธรรมนูญ เพราะกำหนดขอบเขตเนื้อที่ที่จำกัดไว้และจะแบ่งสับปันส่วนไม่ได้ ให้เล็กลงไปโดยให้คนอยู่จำนวนมาก สิ่งเหล่านี้กระผมคิดว่าเป็นการบั่นทอนเสรีภาพของคน แต่ต่างประเทศนั้นจำเป็นเหลือเกิน ในต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน จำเป็นเหลือเกินที่จำเป็นจะต้องจำกัดเสรีภาพของบุคคลบางคนในกรณีอย่างนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ผังเมืองนั้นสามารถสอดคล้องดำเนินการไปได้โดยเพื่อจะให้เกิดความผาสุกแก่ประชาชน มิฉะนั้นถนนก็คดเคี้ยว อะไรทุกอย่างก็จะเป็นไปตามผังเมือง กระผมขอกราบเรียนว่า กระผมสนับสนุนให้ระบุมกฎหมายผังเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญครับ ขอขอบคุณครับ

นายพิศาล มุลศาสตร์สาร : ท่านประธานที่เคารพ กระผมจะขออภิปรายเฉพาะในวาระคดีซึ่งมีใจความว่า การเนรเทศบุคคลที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้ โดยกระผมอยากจะขอให้ที่ประชุมได้พิจารณาคำว่า “โดยการเกิด” ว่าสมควรจะตราลงในรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยมีเหตุผลดังนี้ครับ โดยความนึกคิดและโดยหลักกฎหมายแล้ว คำว่าได้สัญชาติโดยการเกิดนั้นมันน่าจะได้อาณาจักร ๒ ทางคือ ๑. โดยเชื้อชาติ คือบิดามารดาเป็นคนไทย แล้ว ๒. ได้โดยเกิดในดินแดนไทยหรือในอาณาจักรประเทศใดก็น่าจะได้สัญชาตินั้น เพราะฉะนั้นถ้าเราเขียนแต่เพียงในรัฐธรรมนูญบอกว่าได้สัญชาติโดยการเกิดแล้ว กระผมคิดว่าการตรารัฐธรรมนูญเช่นนั้นมันจะไปเกิดสิทธิคุ้มครองคนบางคนซึ่งไม่ได้หวังดีต่อประเทศไทยนัก ทั้งนี้กระผมอยากจะขอเรียนชี้แจงให้ที่ประชุมได้ทราบว่าปัญหานี้ได้เกิดขึ้นตามชายแดน ซึ่งจริงอยู่ แม้ว่าเราจะมีกฎหมายบางกฎหมายเป็นต้นประกาศของคณะปฏิวัติได้ถอนสัญชาติบุคคลบางกลุ่มบางเหล่าไปแล้วก็ตาม แต่กระผมว่าถ้าหากว่า

กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกแล้ว กฎหมายอื่นจะมาขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้ เพราะฉะนั้นการตราโดยที่ใช้คำว่าโดยกำเนิดนี้มันจะทำให้เกิดสิทธิแก่บุคคลบางคนซึ่งจะเป็นภัยแก่ประเทศชาติ กระผมจึงมีความเห็นคัดค้านคณะกรรมการที่จะเติมคำว่าโดยกำเนิดลงไป เพราะกระผมกลัวว่าพิษภัยนั้นมันจะเกิดแก่ประเทศชาติซึ่งเกิดจากคนกลุ่มหนึ่ง กระผมใคร่จะเรียนว่า เดี่ยวนี้คนกลุ่มนั้นไม่เฉพาะอยู่ตามชายแดนดังที่มีสมาชิกบางท่านได้เสนอ กระผมพูดตรง ๆ คือว่านอกจากพวกญวนลี้ภัยแล้วยังมีคนส่วนน้อยอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งถ้าหากว่าใช้คำว่าโดยกำเนิดแล้ว เราจะหลีกเลี่ยงการให้สัญชาติเขาไม่ได้ เพราะเขาเกิดในราชอาณาจักรไทย เพราะฉะนั้นคำว่าโดยกำเนิดนี้ โดยกำเนิดหรือโดยเกิดนี้ มันจะเป็นสิทธิคุ้มครองแก่คนบางคนซึ่งน่าจะเป็นพิษเป็นภัยที่สุด กระผมใคร่จะขอวิงวอนว่า ถ้าหากว่าจะให้กฎหมายรัฐธรรมนูญนี้สมบูรณ์และจะไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ประเทศชาติแล้ว ก็น่าที่จะตัดคำว่าโดยกำเนิดหรือโดยการเกิดออกเสีย แล้วรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะสมบูรณ์ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ก็ดี เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศชาติก็ดี ก็จะดียิ่งขึ้นครับ กระผมใคร่จะขอกราบเรียนที่ประชุมทราบเพียงเท่านี้ครับ ขอขอบคุณครับ

นายใหญ่ จีตชาต (กรรมการธิการ) : ท่านประธานครับ เหตุผลที่กรรมการเขียนมานั้น ถ้าไม่เรียนชี้แจงให้สมาชิกทราบว่าเหตุผลอย่างไรแล้วก็จะเกินไปว่ากรรมการที่สภานี้ตั้งไปนั้นไม่เอาไหนเลย ผมจึงเรียนว่าที่ต้องเขียนไว้ นั้นนะมีเหตุผลประการใด ปัญหาเรื่องคนส่วนนี้โดยหรือคนส่วนใหญ่ก็ตามที่เราถือกันว่ามีกรเกิด สัญชาติโดยการเกิด มันไม่ได้แปลอย่างนั้นเลย ว่า คนที่เกิดในที่นี้แล้วจะมีสัญชาติไทยทั้งสิ้น อาจจะมีคนบางคนมีอยู่ ๒ สัญชาติ เพราะกฎหมายของบิดามารดา อาจจะมีสัญชาติ แม้แต่เกิดนอกประเทศ บุคคล ๒ สัญชาติก็เกิดเป็นปัญหา ที่บอกว่า สภชกหลายท่านก็บอกว่ามันปฏิบัติยาก ที่จริงมันก็ไม่ยาก และก็บอกว่ากฎหมายก็มีอยู่แล้ว ก็ไม่ควรจะเขียน ที่เราเขียนรัฐธรรมนูญนี้ เราไม่ได้คำนึงถึงกฎหมายที่มีอยู่แล้ว หรือจะมีขึ้นข้างหน้า แต่เราจะกำหนดไว้ว่ากฎหมายมีอยู่แล้ว ถ้าใช้ไม่ได้หรือไม่ดี ให้เสียภาพประชาชนก็ควรจะเขียนให้มันเสียไป และถ้าจะเขียนขึ้นใหม่ก็เขียนไม่ได้ เพราะขัดบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ - ปัญหาเรื่องความปลอดภัยของประเทศ กระผมคิดว่าอย่าถือเอาแต่เพียงว่าคนเกิดที่มีเชื้อชาติอื่น แม้คนที่มีเชื้อชาติไทยมา ๗ ชั่วโมง ถ้า

จะทรยศต่อประเทศก็ทรยศได้เช่นเดียวกัน แต่ว่าเราไม่รู้ว่าจะเป็นคนอย่างนั้น กรมราชการเขียนร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้เขียนครอบคลุมบุคคลหรือเฉพาะเหตุการณ์ แต่จะเขียนไว้เฉพาะคนไทยที่มีสัญชาติ แล้วประเภทของสัญชาติก็โดยการเกิด เราจะไม่ยอมคุ้มครองสัญชาติโดยการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตดินแดนหรือสัญชาติโดยการแปลงชาติ แต่ว่าการเกิดก็ถือว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเราเป็นสมาชิกขององค์การโลกอยู่ด้วยว่า การเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นมันมีอยู่และเราผูกพัน เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว คนมันเลือกที่เกิดไม่ได้ ก็ไประแวงว่าจะไม่จงรักภักดี และก็ไม่รู้ใครจงรักภักดีหรือไม่จงรักภักดีอย่างกระผมได้เรียนต่อสภาแล้ว ว่า คนเรานี้เกิดมาเป็นคนไทย ๗ ชั่วโมง ถ้าจะทรยศต่อประเทศก็มี ไม่ใช่ไม่มี แต่ว่าเราจะเขียนรัฐธรรมนูญเปิดช่องไว้เช่นนั้นเขียนไม่ได้ และถ้าไม่จำกัดว่าโดยการเกิดแล้วจะไปคลุมถึงการแปลงชาติ หรือว่าเกิดมีจักรวรรดินิยมไปเอาดินแดนที่ไหนมา หรือเอาให้มา มันติดตา หรือคนเกิดที่ในดินแดนนอกประเทศแต่เป็นสัญชาติไทยเข้ามาอะไรเหล่านี้มันก็ยุ่ง จึงเขียนจำกัดไว้เฉพาะว่า คนที่เกิดในนี่ย่านนเรศเขาออกในทางปฏิบัติถึงนเรศให้ลอกก็ไม่รู้จะให้ออกไปอยู่ที่ไหน เพราะประเทศอื่นที่บุคคลนี้ไม่ได้มีสัญชาติ ใครเขาจะรับบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา ฉะนั้นเพื่อป้องกันเหตุร้ายซึ่งจะเกิดขึ้นโดยฉกฉมันจะเกิดขึ้นนั้น พวกนักการเมืองซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อฝ่ายรัฐบาลซึ่งมีอำนาจ ถ้ารัฐบาลนั้นเป็นเผด็จการ ก็กดขี่ข่มเหงคนที่เป็นฝ่ายค้านและประชาชนเลือกมีส ให้ออกนอกราชอาณาจักรเราดูประเทศเพื่อนบ้านเราใกล้ ๆ ก็เคยมีแล้ว เรื่องุ่นวายก็เพราะไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญอย่างกรมราชการเขียนมานี้ กระผมกราบเรียนอย่างนี้ ก็แล้วแต่สภาจะวินิจฉัยจะเอาอย่างไรร่างเดิมหรืออย่างที่กรมราชการเขียนมาก็ไม่มีการขัดข้องประการใด

นายวิช มกรพงศ์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ผมขอสนับสนุนว่าวรรคสี่นี้ควรที่จะคงไว้ จากที่ได้ฟังการอภิปรายของผู้ที่คัดค้านว่าควรจะต้องออก โดยมีความวิตกกังวลอยู่อาจจะมีความคนไทยโดยการเกิด เรียกว่าลูกต่างด้าวอย่างนั้นเถอะ อาจจะไม่มี ความจงรักภักดีต่อประเทศไทยบ้างหรือบ่อนทำลายบ้างพวกนี้ คิดว่าเมื่อเป็นอย่างนี้ให้หาทางป้องกันบุคคลคนไทยประเภทนี้ โดยให้รัฐบาลสามารถนเรศได้ ผมไม่เห็นด้วย การที่จะบอกว่า ที่เราจะมาแบ่งแยกว่า คนไทยนั้นมีประเภท ๑ ประเภท ๒ สัญชาติไทยแต่ประเภท

นั้นเป็นประเภทลูกต่างด้าว เราจะต้องระแวงมาก คนไทยพวกนี้ไทยแท้ ๗ ชั่วโมง เชื่อมันได้ อย่างนี้เป็นการก่อให้เกิดการแตกแยกอย่างใหญ่หลวง อย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้อภิปรายเมื่อสักครู่นี้แล้วว่า การที่เราจะถือว่าใครจงรักภักดีต่อชาติไทยมากหรือไม่นั้น แม้แต่ ๗ ชั่วโมงทรยศก็มี ที่ไม่ใช่ ๗ ชั่วโมงจงรักภักดีมากก็มี ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ที่ว่าคนไทยประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถจะเข้ามารวมกับพวกเราได้นั้น เกิดจากที่ทำความหลงชาติของคนกลุ่มหนึ่งที่กีดกันคนพวกนี้ ใช้สิ่งที่ว่าคนนั้นเป็นเชื้อชาติแขก เชื้อชาติจีนเก่าแก่ เป็นเชื้อชาติมอญ ไว้ใจไม่ได้ เพราะเหตุที่เราไม่ทำอย่างนี้จึงทำให้เราไม่สามารถที่จะได้รับความจงรักภักดีจากบุคคลพวกนี้อย่างเต็มที่ การให้สัญชาติ ให้ความเชื่อมั่น ให้ความเชื่อใจกับบุคคลเหล่านี้ นั้นมีแต่จะตั้งเขาเป็นพวก ถ้าเราระแวงเขาแล้วเขาก็ต้องระแวงเรา จะให้เขามานั่งจงรักภักดีต่อเรา ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เป็นไปไม่ได้ ผมอยากจะขอกล่าวว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นในทางชายแดนเป็นต้นว่าพวกชาวเขาที่เราไม่ได้ให้สัญชาติขณะนี้ ก่อปัญหายุ่งยากอย่างที่สุด ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงอย่างที่สุด เพราะบุคคลเหล่านี้ไม่รู้เป็นคนอะไร สัญชาติไทยก็ไม่มี เกิดระแวงระแวงอยู่ จริงอยู่ครั้นว่ามีชาวเขาบางพวกที่ข้ามแดนข้ามไปข้ามมา เช่นว่าทางพม่าหรือลาว ข้ามมาไทยบ้างไม่รู้ว่าจะอยู่ในเมืองไทยหรือไม่ แต่บุคคลซึ่งอยู่กับเมืองไทยอยู่แล้วเกิดในเมืองไทยอยู่แล้วนี้ ที่เราสกัดกันไม่ยอมให้สัญชาติเขาเป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางการเมือง ฉะนั้นการที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติหลายท่านได้กล่าวขึ้นไปว่า ถ้าเราจะเอาพรรคี่นี้ไว้แล้วนี่จะเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อความมั่นคงของชาติ ในทางตรงกันข้าม ผมอยากจะกราบเรียนว่าถ้าเราเอาออก เราแสดงความไม่ไว้วางใจ แสดงการแบ่งคนไทยมีประเภท ๑ ประเภท ๒ คนไทยหลายประเภททั้ง ๆ ที่สัญชาติไทยเหมือนกันแล้วนี่ จะเป็นอันตรายในการแตกแยกอย่างใหญ่หลวง ก็ไม่เห็นมีใครยกตัวอย่างว่ามีภัยที่ได้แสดงความทรยศ เนรเทศไปแล้วก็ภัยที่แล้วมานี้ ไม่เห็นมีรัฐธรรมนูญฉบับนี้สกัดกันไว้ เนรเทศไปก็ภัย เขารับไปก็ภัย ในการทรยศ ถอนสัญชาติก็ภัย สถิติมีไหม ปรากฏว่าที่นอกเนรเทศไปความผิดต่าง ๆ ผิดกฎหมายอาญาธรรมดานี้ก็เก็บไว้ที่นี่ เพราะประเทศนั้นไม่ยอมรับ เปิดโอกาสให้พวกที่ถูกเนรเทศวิ่งเต้นขนาดหนัก ที่จะต้องขอยุ่ต่อไป ขอลอกไปรักษาตัวบ้าง เล็บป่วยบ้าง วิ่งเต้นขนาดหนัก นี่คือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นขณะนี้ ปัญหาของเราร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการว่าจะไม่มีการแบ่งแยกคนไทยในชาติ ไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ศาสนาใดหรืออะไรก็แล้วแต่ หรือ

ชนชั้นวรรณะใด ต้องมีความเหมือนกันหมด ให้มีความสนิทใจที่อยู่ด้วยกัน ไม่ใช่มองหน้า
 คนนั้นบอกว่ามีเชื้อชาติญวน ไว้วางใจไม่ได้ อาจจะมีเนรเทศเสียเมื่อไรก็ได้ มองหน้าคนนั้นบอกว่า
 เชื้อชาติแขกเชื้อชาติจีน ไม่ใช่อย่างนั้น ถ้าร่างอย่างนี้แล้วไม่ใช่ร่างรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย
 รัฐธรรมนูญอะไรไม่รู้ ผมอยากจะทำกราบเรียน ท่านที่ยกตัวอย่างอ้างมานี้ ผมไม่เห็นว่าจะจะเป็น
 การสกัดกั้นการร่อนทำลายอะไรเลย ตรงกันข้าม ใครจะกราบเรียนย้ำอีกครั้งหนึ่ง มีแต่จะ
 ก่อให้เกิดการแตกแยก ปัญหาชาติที่แตกแยกปัญหาทุกวันนี้ เพราะเราไปบอกคนทางโน้นทาง
 ได้เกินพวกแขกกั๊ง ซึ่งความจริงเขาเป็นคนไทย คนทางด้านโน้นเป็นเชื้อชาติญวนกั๊ง พวก
 นั้นเป็นจีนกั๊ง นี่คือการอันตรายอันใหญ่หลวงต่อทัศนคติอันไม่เป็นประชาธิปไตยของคนวง
 กลุ่มที่หลงชาติ ที่ก่อให้เกิดการแตกแยก ฉะนั้นวรรคนี้ถ้าขึ้นเอาออกครับ ผมว่าจะเป็นการ
 ผิดพลาดอย่างขนาดหนัก ผมใคร่ขอกราบเรียนว่าควรจะต้องไว้ครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านสมาชิกครับ ผมก็ไม่ทราบว่ามีใครเป็นเจ้า
 เป็นแขกเป็นญวน แต่อยากจะขอเรียนว่าเราจะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไป ๗ ชั่วโมง
 เชียวหรือ

พันตำรวจเอก หม่อมราชวงศ์ถ้งสุช งามลาสน์ : กระผมก็รู้สึกตกใจมากเหมือน
 กันครับ ฟังอภิปรายแล้วจะไปกันใหญ่ กระผมขอกราบเรียนให้ทราบว่า การเนรเทศนั้นไม่
 ได้หมายความว่าจะต้องเกี่ยวกับการทรยศต่อประเทศไทยได้อย่างเดียวนะครับ ผู้ต้องโทษ
 ภายในประเทศในความผิดเหล่านี้ก็ต้องเนรเทศด้วย เช่น ๑. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์
 พระราชินี ๒. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ๓. ความผิดฐานช่องโจร ๔. ความผิดฐาน
 โทรมหญิง ๕. ความผิดฐานวางเพลิง ซึ่งเป็นคดีอาญาธรรมดาที่เนรเทศได้ครับ ที่นี้ถ้าเราจะ
 มาพูดมองไปในเรื่องกีดกันห้ามมิได้ กระผมเองนะพูดในฐานะที่กระผมเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ
 ก็ขอกราบเรียนให้ที่ประชุมอันมีเกียรตินี้ทราบว่า เวลาที่กระผมรับผิดชอบในเรื่องคนต่างด้าว
 ที่จะเข้ามาในราชอาณาจักร กระผมก็เลยเดือดร้อน เมื่อรัฐธรรมนูญเขียนอย่างนี้ ที่นี้กระผม
 ขออนุญาตท่านประธานพูดย้อนไปสักเล็กน้อยว่า นอกจากเนรเทศเวลานี้เราพยายามเหลือ
 เกินครับที่จะป้องกันมิให้คนต่างชาติเข้ามาเพิ่มปริมาณในบ้านเราครับ ไม่ให้มาแย่งเรา
 กัน ไม่ให้มาแย่งเราอยู่ ไม่ใช่เรื่องจะมาทรยศคิดกบฏอะไรครับ กระผมยกตัวอย่างเช่น ถ้าเรา

เขียนไว้แบบนี้แล้วนี้ มันจะเปิดช่องกว้างเกินไปนะครับ เพราะว่าตามพระราชบัญญัติสัญชาติ
 นะครับ มาตรา ๑๘ ก็ได้ระบุชัดว่า เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคง
 หรือประโยชน์ของรัฐ ประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้มีสัญชาติไทย
 เพราะเกิดในราชอาณาจักรโดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าว หรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าว
 แต่ไม่ปรากฏบิดาที่พลกตัวกฎหมายเช่นบิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผัน
 ให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย เช่นพวกลี้ภัย พวกอะไรที่มี
 เยอะแยะไปหมดในเวลานั้นะครับ เราป้องกันครับ อันที่ ๒ บิดาและมารดาผู้นั้นเป็นผู้ได้
 รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว คือเข้ามาเช่นท่องเที่ยวเข้ามา แล้วมา
 ออกในนี้ได้สัญชาติไทยตามดินแดน ไม่ใช่โดยสายเลือด อันที่ ๓ บิดามารดาผู้นั้นเป็นผู้
 เข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต ก็คือได้แก่พวกคนกลุ่มน้อยต่าง ๆ นี้แหละ
 ครับซึ่งกรรมก็ได้ฟังมานานแล้วครับว่าพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไปเกลี้ยกล่อมเขาให้รักชาติไทย
 ให้เป็นคนไทย ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ จนเดี๋ยวนี้ไม่สำเร็จครับ นี่แหละครับเราถือ
 บุคคลพวกนี้เป็นพวกที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายเข้าเมืองครับ
 เพราะฉะนั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้กระทำความผิดขึ้นในบ้านเมืองเรา เราก็มีสิทธิที่จะเนรเทศได้
 ส่วนจะมาถึงว่าไปไหนไม่ได้นั้น ก็จริงครับเวลานี้ก็ต่อสู้กันอยู่ กรรมยกตัวอย่างเวียดนาม
 เหนือกับเวียดนามใต้จะส่งไปที่ไหนก็ส่งไม่ได้ หรือจีนนี้จะส่งไปได้หัวหรือส่งไปผืนแผ่นดินใหญ่
 นั้น แต่นั่นเป็นเรื่องของอนาคตที่จะมีการเจรจกันว่าคนของชาติใดจะต้องรับตัวคนนั้นไป
 เราก็เคยทำมาแล้วครับเวลานี้ ที่นี้ถ้ารัฐธรรมนูญไปเขียนอย่างนี้แล้วนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเน
 ะครับ เมื่อเข้าข้อกฎหมายตามที่กรรมกราบเรียนมาแล้ว ไม่ใช่เรื่องความมั่นคงอย่างเดียว
 นะครับ ความผิดช่องโจร ความผิดโทรมหญิง ความผิดวางเพลิง มีอีกแยะครับที่จะเข้าข้อหา
 ตามพระราชบัญญัติเนรเทศ เราก็ทำไม่ได้ด้วยครับ ก็หมายความว่าเราก็จะโอบอุ้มพวก
 เหล่านี้ และก็จะทำให้ความเข้าใจกันให้เป็นพลเมืองดีของไทยต่อไป ซึ่งบางครั้งมันเป็นไปไม่ได้
 ในเมื่อในพระราชบัญญัติเนรเทศได้ระบุไว้ชัดเจนแล้วครับ กรรมจึงสงสัยว่าเราจะมาเขียน
 ทำไม ถ้ารัฐธรรมนูญจะไปโอบอุ้มกฎหมายทั้งหมดที่เราทำมาแล้ว วิอาญาก็มี แพ่งก็มี อะไรก็
 มีทุกอย่างแล้ว กรรมว่ามันไม่จำเป็นนะครับตามที่กรรมกราบเรียนให้ทราบตอนแรกว่า
 ในมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติเนรเทศที่ระบุแล้ว มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ที่เคยได้สัญชาติไทย

โดยการเกิด กระผมไม่เห็นด้วยกับวรรคสี่นี้ เพราะไปใส่คำว่า โดยการเกิด ถ้าเขียนคลุมไว้ อย่างร่างของรัฐบาลว่า ห้ามถอนบุคคลที่มีสัญชาติไทยเฉยๆ นะครับ กระผมยังจะเห็นด้วยมากกว่า แต่มาถึงแค่นี้แล้วนี้ กระผมก็อยากทราบขอความกรุณาท่านกรรมาธิการเถอะครับว่า เราลองมาช่วยกันพิจารณาดูซิว่า ถัดตัดออก ถ้าท่านกรรมาธิการสมควรใจนะครับ ด้วยความ ลอมซอมถ้าตัดออก มันจะเสียอะไร ถ้าไม่ตัดออก มันจะได้อะไร ขอความกรุณาครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน ความจริง มาตรานี้เกี่ยวกับเฉพาะคนสัญชาติไทยเท่านั้นครับ ที่ท่านผู้อภิปรายเมื่อกี้นี้นับกว่ามีสิทธิที่จะเนรเทศผู้ที่โทรมหญิง ผู้ที่ทำผิดอะไรต่างๆ นั้นมันคนต่างประเทศนะครับ ไม่ใช่คนสัญชาติไทย มาตรานี้ของรัฐธรรมนูญนี้ วรรคสี่นี้เฉพาะบุคคลสัญชาติไทยเท่านั้น ซึ่งเราต้องการจะ รับรองสิทธิเสรีภาพของเขา ในการที่จะไม่ให้ถูกเนรเทศตามร่างของรัฐนั้น ห้ามเด็ดขาดไม่ให้เนรเทศผู้มีสัญชาติไทยทุกคนไม่ว่าจะโดยการเกิด หรือโดยสมรส หรือโดยแปลงชาติ แต่ คณะกรรมาธิการเห็นว่ามันกว้างเกินไป คนเหล่านั้นควรจะเนรเทศได้ เพราะไม่ใช่คน สัญชาติไทยโดยมีบิดามารดาเป็นไทย แต่เป็นโดยแปลงชาติมาหรือโดยทำการสมรสมา เพราะฉะนั้น จึงได้เขียน “โดยการเกิด” ลงไป แล้วก็ผมอยากจะทราบเรียนสภานี้ด้วยว่า มาตรานี้คณะกรร มาธิการเพียงเติม “โดยการเกิด” ลงไปเท่านั้น การพิจารณาก็มีแต่เพียงว่าจะเติมหรือไม่เติม เท่านั้นเองครับ

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ท่านประธานที่เคารพ ผมไม่เข้าใจคำชี้แจงของท่าน กรรมาธิการหรอกครับ เพราะว่าที่เข้ามาเมื่อตะกี้ที่ว่าไม่ใช่คนสัญชาติไทย สัญชาติไทยทั้งนั้นแหละครับ ก็เพราะเราถือหลักดินแดน เกิดมาในประเทศไทยก็เป็นสัญชาติไทย ลูกอะไรๆ ที่ ลอพยพมานั้นก็เป็นสัญชาติไทยเพราะเกิดในประเทศไทย อ้อมท้องถิ่นเข้ามาเกิดในประเทศไทย ก็เป็นสัญชาติไทย ก็ในเมื่อเรามีพระราชบัญญัติเนรเทศ มาตรา ๑๘ อะไรที่คุณงสุขว่ามา เมื่อตะกี้ที่ครบถ้วนแล้ว เราจะไปเขียนไว้ให้ซ้ำอีกทำไม ไม่อย่างนั้นเราก็จะต้องเขียนอะไร ต่ออะไรลงไปอีกมากในรัฐธรรมนูญนี้ให้เประอะไปหมดทีเดียว เมื่อสิ่งใดมีอยู่แล้วเราก็ให้ กฎหมายเฉพาะนั้นเขาจัดการไปตามสมควรแก่เหตุจะมีดีกว่าหรือ ผมขอเสนอให้ตัดเถิดครับ แล้วที่บางที่ท่านยังจะไม่เคยพบว่าเราไปติดต่อกับคนพวกนี้แล้วเป็นอย่างไรครับ

ที่อ้างว่าตลอดมาตั้งแต่หลายปีมาแล้วนี่พยายามจะให้ เป็นพลเมืองดีแล้ว เป็นไม่ได้หรอกครับ เพราะยังมีความจงรักภักดีต่อบ้านเขาอยู่ตลอดเวลา ผมเคยไปทำการวิจัยนะครับ พวกอพยพนี่ ไม่มีความร่วมมือใด ๆ ทั้งสิ้น ถามชื่ออะไร ก็แทบจะไม่บอก มีเปิดก็ตัวก็ไม่บอก มีธุรกิจ อย่างไม่บอก อยู่ที่ไหนก็ไม่บอก บ้านไหนบ้านนั้นไม่บอก พอเข้าชั้นเราเข้าบ้านนี้ พอรุ่งขึ้น อีกวันไปบอกกันหมด หนีหมด เอนายอำเภอไปช่วยให้สัมภาษณ์ก็ไม่ยอม คือไม่ให้ความร่วมมือใด ๆ ทั้งสิ้นแก่ประเทศไทยเลยแล้วคนเหล่านี้ ถ้าตัวเขาไม่เป็นไร ลูกหลานที่เกิดมาก็ ล่องไปสัมภาษณ์แบบเดียวกันแหละครับ ฉะนั้นจึงไม่น่าจะมีมาตรานี้อยู่หรอก ผมว่าถ้าตัด ได้ตัดไปเสียเลยทีเดียว วรรคสี่ นี้ตัดทั้งวรรคสี่นี้แหละครับ

นายเฉลิมชัย วสินนท์ (กรรมาธิการ): ท่านประธานที่เคารพ คือเกี่ยวกับมาตรา ๕๖ วรรคท้ายที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเสนอจะตัดทั้งวรรคนั้น กระผมขอข้อความเข้าใจนิด ทีเดียวครับ คือจะตัดหรือไม่ตัดก็สุดแต่ที่ประชุมนี้ คือการเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดย การเกิด ก่อนอื่นผมอยากจะทำความเข้าใจเสียก่อน คือผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดกับผู้มี สัญชาติไทยด้วยประการอื่น เช่น โดยการแปลงชาติ ในวรรคนี้เรากำลังจะว่า ผู้มีสัญชาติไทย โดยการเกิดจะกระทำมิได้ การเนรเทศจะกระทำมิได้ อันนั้นก็หมายความว่าในวันที่จะเนรเทศ นั้น ถ้าบุคคลใดมีสัญชาติสะกัจะเนรเทศเขาไม่ได้ ทีนี้ปัญหาส่วนที่ว่าคนไทย บุคคลที่ถือ สัญชาติไทยบางประเภทที่ตามกฎหมายสัญชาติจะถอนสัญชาติได้หรือพระราชบัญญัติเนรเทศ จะมีการถอนสัญชาติได้นั้น เช่น ผู้มีสัญชาติไทยโดยบิดามารดาเป็นต่างด้าวแล้วเกิดใน ประเทศไทยก็ดี โดยการแปลงชาติก็ดี บุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่จะถูกถอนสัญชาติได้ ฉะนั้นเมื่อถอนสัญชาติได้ พวกนี้ก็ถูกเนรเทศได้ ทีนี้ปัญหาว่าบุคคลที่มีสัญชาติไทยอย่าง เดียวโดยการเกิด เช่น บิดามารดาเป็นคนไทย พวกนี้ไม่มีสัญชาติอื่น กรรมาธิการก็มาคิดว่า ถ้าเนรเทศพวกนี้แล้วจะให้พวกนี้ไปอยู่ที่ไหน เพราะเขาไม่มีสัญชาติที่ไหนจะอยู่ เราจึงจะให้ ความคุ้มครองไว้ แต่ถ้าเขียนแบบนี้ทำให้ที่สมาชิกเกิดความสับสน จะพิจารณาเป็นอย่างอื่น ผมก็ไม่ติดใจครับ แต่ผมขอข้อแม้ที่เราเขียนนี้ก็หมายความว่าเราคุ้มครองสำหรับคนไทยที่ มีสัญชาติเดียวแล้วไม่มีโอกาสจะเป็นสัญชาติอื่นได้

นายประธาน ดวงรัตน์: ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายประธาน ดวงรัตน์

ขอสนับสนุนข้อเสนอของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ โดยเฉพาะคุณหญิง สุข กมลลาสน์ ที่ได้ให้เหตุผลว่า โดยเฉพาะในมาตรา ๔๖ วรรคท้าย “การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ออกจากราชอาณาจักรจะกระทำมิได้” นั้น กระผมเห็นว่าถ้าเราได้เติมคำ “โดยการเกิด” ลงไปแล้วจะเป็นปัญหาในข้อกฎหมายมาก ถ้าเมื่อเกิดมีคนไทยหรือว่าคนที่ได้รับสัญชาติไทย โดยการเกิดกระทำผิดขึ้นตามมาตรา ๑๗ ซึ่งจะถอนสัญชาติได้ตามพระราชบัญญัติสัญชาติแล้ว ผู้นี้จะต่อสู้ได้โดยง่าย โดยให้เหตุผลว่า ถ้าเมื่อเขามีความผิด โดยเขาเป็นคนไทยที่เกิดในเมืองไทย ทางราชการ โดยอาศัยมาตรา ๑๗ ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ ถอนสัญชาติเขาไปแล้ว เขายอมให้ทางราชการถอนสัญชาติไปได้ แต่ทางราชการนั้นจะถอนการเกิดของเขาไม่ได้ เขาจะถือว่าเมื่อเขาเกิดในเมืองไทยแล้วจะเนรเทศเขาออกจากราชอาณาจักรไม่ได้ ฉะนั้น กระผมเห็นว่าถ้าเมื่อมาตรานี้ทางคณะกรรมการการยังสงวนไว้อยู่จะเป็นปัญหาสำหรับเกี่ยวประโยชน์กับบุคคลเหล่านี้เป็นอย่างมาก กระผมจึงเห็นว่าในการที่จะบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดและเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของปวงชนนั้น น่าจะไม่ให้เกิดมีปัญหา กระผมเข้าใจในความหมายของทางท่านคณะกรรมการว่า การที่บัญญัตินี้ไปแล้ว ทางราชการมีสิทธิที่จะถอนสัญชาติไทยเขาได้ โดยอาศัยกฎหมายสัญชาติ แล้วก็เนรเทศเขาไปได้ แต่กระผมเห็นว่าในการที่จะถอนสัญชาติเขาไปได้นั้น จะถอนการเกิดเขาไม่ได้ เขาจะต่อสู้ได้ทันทีว่าเมื่อเขาเกิดมาในเมืองไทยแล้ว ถึงแม้เขาจะไม่มีสัญชาติไทย เขาก็ยังอยู่ในเมืองไทยได้ กระผมขอขอบคุณครับ

นายประทีป เสียงหวาน : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผมเห็นว่ามาตรานี้เราได้พิจารณากันมามากแล้วพอสมควรครับ กระผมขอเสนอให้ปิดการอภิปรายครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วย ขอให้โปรดกรุณารับรองครับ

(มีสมาชิกยืนขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีผู้รับรองครบถ้วนครับ จะมีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

นายเฉลิมชัย วสินนท์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ ก่อนที่จะโหวตนี้ ผมขอพูดสัก ๒ คำได้ไหมครับ คือมันมีถ้อยคำอยู่ ๒ คำนะครับ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการ

เกิด ในกฎหมายนะครับ กับผู้เคยได้สัญชาติไทยโดยการเกิด อย่างกรณีที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ฟากโน้นพูดถึงนะ มันกรณีได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พวกนี้อยู่ในฐานะที่จะถูกถอนสัญชาติได้ แล้วผมขอฝากข้อสังเกตที่ประชุมอีกครั้งหนึ่งนะครับ การเนรเทศนี้มันต้องหมายถึงว่ามีประเทศอื่นประเทศใดเขาจะรับนะครับ ฉะนั้น อย่างเช่นพวกเราซึ่งมีบิดามารดาเป็นไทยแล้วมีสัญชาติเดี๋ยวนี ๑ ในข้อเท็จจริงก็เนรเทศไม่ได้ เพราะไม่มีชาติใดเขาจะรับ ประการที่ ๒ ถ้าเนรเทศแล้วก็ไม่รู้จะอยู่ที่ไหน เพราะไม่มีใครเขาจะรับ ขอบพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมขอประธานมติในมาตรา ๑๖ นั้นะครับ คือ คุณชำนานู พงพานะไม่ติดใจ คุณสมศักดิ์ ชูโต ขอแปรญัตติในวรรค ๒ ดังนี้ ขอลดข้อความที่ว่า "หรือการผังเมืองหรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว" ออก ทั้งนี้ในร่างที่ผมมีอยู่นี้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้น กรรมาธิการตัดออกแล้วครับ เปลี่ยนเป็น "สวัสดิภาพของผู้เยาว์" คุณสมศักดิ์ จะเอาอย่างไรครับ

นายสมศักดิ์ ชูโต : ท่านประธานที่เคารพ ผมขอให้ตัดออกหมดเลยครับตั้งแต่ "หรือการผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์" ด้วย หมายความว่า ให้หมดที่สวัสดิภาพของประชาชนเท่านั้น

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ตั้งแต่ "หรือการผังเมือง" ไป ตัดออกนะครับ จนหมดวรรคเลย

นายสมศักดิ์ ชูโต : ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรตัดออกตามที่ท่านสมาชิก คือ คุณสมศักดิ์ ชูโต แปรญัตติ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับร่างของคณะกรรมาธิการ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๒๕ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้คงไว้ตามร่างของคณะกรรมการ ทั้งนี้ในมาตรา ๔๖ พรรคนี้อายุสุดท้าย คือพรรคสี่ ซึ่งกรรมการได้เติมคำว่า “โดยการเกิด” เข้าไป แล้วก็การที่คณะกรรมการเติมนี้ มีท่านสมาชิกไม่เห็นด้วยคัดค้านอยู่มาก ผมจึงต้องขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า ท่านผู้ใดเห็นสมควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล คือไม่มีคำว่า “โดยการเกิด” ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔๗ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับร่างของคณะกรรมการขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔๘ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล ขอเชิญท่านรองเลขาธิการรัฐสภาอ่านต่อไป

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๔๗ มีการแก้ไข มาตรา ๔๘ ไม่มีมีการแก้ไข มีผู้ขอสงวนคำแปรญัตติได้

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ในมาตรานี้ คุณจันทน์ สันตะบุตรขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นพรรคสอง ดังนี้ “คู่สมรสย่อมมีความเสมอภาคในครอบครัว เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้เยาว์เท่านั้น” คณะกรรมการไม่เห็นด้วย คุณจันทน์ สันตะบุตรขอสงวนเชิญครับ

นางจันทน์ สันตะบุตร : ท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน จันทน์ สันตะบุตร ก่อนที่จะได้เรียนชี้แจงในการขอแปรญัตติในมาตรา ๔๘ นี้ ดิฉันก็ขอประทานอนุญาตให้ท่านกรรมการได้อธิบายความหมายในมาตราดังกล่าวเพื่อความเข้าใจอันแจ่มแจ้งเสียก่อน เพราะเท่าที่ปรากฏ ดิฉันยังมีความสับสนและไม่เข้าใจว่าคณะกรรมการร่างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อย่างไร และเพื่อประโยชน์อันใด

นายพงศ์เพ็ญ ศักุนตารักษ์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมอยาก

จะขอชี้แจงมาตรา ๔๘ นะครับ ที่กรรมการเขียนเอาไว้ นั้น มีความหมายเช่นไร ความหมาย

ที่เรากำหนดเอาไว้ นั่นก็คือ ต้องการให้เป็นหลักการใหญ่ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในแง่ที่ว่ารัฐจะเข้ามาแทรกแซงในชีวิตครอบครัวไม่ได้ กล่าวง่าย ๆ ก็คือว่าเราจะลอบรม บุตรธิดาของเราอย่างไรก็ได้ เราจะกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตในครอบครัวอย่างไรก็ได้ รัฐจะออกกฎหมายมาบังคับให้บุตรธิดาของเราต้องเข้าไปอยู่โรงเรียนประจำตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงเพื่อกำลังสมอง เหมือนอย่างประเทศคอมมิวนิสต์นั้นกระทำไม่ได้ อันนี้คือความหมาย ของกรรมสิทธิ์ ที่นี้ที่ท่านสมาชิกขอแปรญัตติมานั้น กระผมเข้าใจว่าเป็นเรื่องของการ เรียกร้องสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี ซึ่งอันนี้เราก็ได้ให้ไว้หมดแล้ว เราไม่คิดว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเขียนไว้ในนี้อีก เพื่อให้สามีภรรยาเขาทะเลาะกันโดยอาศัยข้อกฎหมาย คือคนเรารู้รักกันแล้ว มันก็จะไม่ทะเลาะกัน เขียนกฎหมายอย่างไร ถ้าไม่รักกันมันก็จะทะเลาะ กันวันยังค่ำครับ ขอขอบคุณ

นางจันทน์ สันตะบุตร : ท่านประธานที่เคารพ เมื่อดิฉันได้ฟังท่านกรรมาธิการ ได้แถลงให้ดิฉันเข้าใจแล้วเช่นนี้ ดิฉันก็พอใจค่ะ ก็แปลว่าขอถอนคำแปรญัตติ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอขอบคุณมากครับ ขอให้รองเลขาธิการรัฐสภา อ่านต่อไป

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการ รัฐสภา) : มาตรา ๔๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๑ มีการแก้ไข มาตรา ๕๑ ทวิ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ มีผู้ขอสงวน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : สำหรับมาตรา ๕๑ ทวิ ซึ่งกรรมาธิการได้เพิ่ม เข้าไปนั้น คุณชานินทร์ กรัยวิเชียร และคุณมารุต บุณนาค เห็นว่าไม่ควรจะมีมาตรา ๕๑ ทวิ แล้วขอสงวนความเห็นไว้ คุณนิคม จันทรวีร ขอบแปรญัตติเพิ่มเติมความเป็นมาตรา ๕๑ ตริ ดั้งนี้ “บุคคลผู้ยากไร้หรือคนด้อยความสามารถ ย่อมมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เพื่อให้ดำรง มาตรฐานการยังชีพขั้นต่ำได้” คณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน ขอเชิญ ประธานกรรมาธิการครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กระผมขอกราบเรียนข้าม

ไปนัดเถอะครับ ท่านประธานสภาที่เคารพ คือมันมีมาตรา ๕๒ ซึ่งเผอิญจะเกี่ยวโยงกับ มาตรา ๕๑ ที่มีผู้ขอสงวนเอาไว้ มาตรา ๕๒ นี้เนื่องจากความเข้าใจผิดบางประการ และในเรื่องนี้ถ้าจะโทษประธานกรรมาธิการ กระผมก็ขอรับผิดชอบ คือมาตรา ๕๒ นั้น ไม่ได้ตัดออกครับ ยังมีไว้ตามเดิม ไม่ได้ตัดออก แต่ในร่างนี้ไม่มี คือหมายความว่ามิตามร่างของรัฐบาลทุกอย่าง มาตรา ๕๒ ไม่ได้ตัดออกครับ ต้องขอประทานโทษด้วย นี่เป็นความสับสนกันในการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ กระผมจึงขออนุมัติจากสภานี้เพื่อจะให้มาตรา ๕๒ ได้เข้าอยู่ในตามลำดับเดิม

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : อ้อ ในหมวด ๔ นะครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม (ประธานคณะกรรมาธิการ) : ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอบคุณครับ เป็นอันไม่ตัดออก เชิญคุณธานินทร์ครับ

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายธานินทร์ กรัยวิเชียร กระผมและคุณมารุต บุณนาค ขอถอนข้อแปรญัตติ สำหรับมาตรา ๕๑ ทวิ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอบคุณครับ ที่นี้คุณนิคม ขอเชิญครับ

นายนิคม จันทรวีฑูร : ท่านประธานที่เคารพ กระผมนิคม จันทรวีฑูร ขอกราบเรียนชี้แจงท่านประธานและสมาชิกผู้เกี่ยวข้องถึงเหตุผลที่ได้ขอเสนอแปรญัตติเพิ่มเติมขึ้น โดยขออนุญาตอ่านอีกครั้งหนึ่งดังนี้ “บุคคลผู้ยากไร้หรือคนด้อยความสามารถ ย่อมมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เพื่อให้ดำรงมาตรฐานการยังชีพขั้นต่ำได้” ขอกราบเรียนชี้แจงเหตุผล ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งในไม่ช้าเราหวังอย่างยิ่งว่าจะได้รับการประกาศใช้ จะเป็นรัฐธรรมนูญประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ไทย เพราะเป็นร่างที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ปวงชนคนไทยอย่างกว้างขวางที่สุด อย่างไม่เคยมีมาแต่กาลก่อน ให้สิทธิเสรีภาพทางการเมือง การศึกษา การเศรษฐกิจ การสังคม อย่างการศึกษาเป็นครั้งแรก ตั้งแต่เรามีรัฐธรรมนูญมาคนไทยทุกคนได้รับสิทธิที่จะได้รับการศึกษาภาคบังคับ อันนี้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามท่านประธานที่เคารพ สิทธิเสรีภาพต่าง ๆ เหล่านี้ แน่นนอน ผู้ที่จะได้ใช้อย่างเต็มที่สมบูรณ์นั้นก็เป็นบุคคลซึ่งมีร่างกายแข็งแรง ไม่ขาดตกบกพร่อง มีจิตใจดี มีจิตใจสมบูรณ์

มีฐานะทางการศึกษา ทางเศรษฐกิจดีพอสมควร อันนั้นก็เป็นที่น่ายินดี ท่านประธานที่เคารพ
 อย่างไรก็ตามเราคิดถึงบุคคลบางกลุ่มใหม่ ซึ่งเป็นคนไทยอย่างเราที่มีความรักชาติบ้านเมือง
 อย่างเรา บางคนอาจจะไปรับใช้ชาติมาแล้วไปต่อสู้อริราชศัตรูที่ชายแดนกั๊กี้ ต่างประเทศ
 กั๊กี้ แต่ด้วยเคราะห์กรรมเป็นคนพิการบ้าง แขนขาดบ้าง ขาขาดบ้าง ตามอดบ้าง เราได้เขียน
 อะไรไว้บ้างในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อย่างน้อยที่สุดก็ฐานะคนไทยและยิ่งกว่านั้น เพราะการ
 รับใช้ชาติที่ทำให้เขาขาดอวัยวะ ขาดปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เขาทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เราอยากให้
 เขาทำไม่ได้ ไม่มีเลยครับ ท่านประธานที่เคารพ ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ไม่ได้นึกถึง
 คนเหล่านี้เลย คนพิการ คนบกพร่องทางกาย คนบกพร่องทางใจซึ่งมีอยู่มาก ซึ่งเช่นเดียว
 กันไม่ใช่ความผิดของเขาอาจจะเกิดมาหรืออาจจะเกิดเพราะปัญหาสังคมต่าง ๆ
 ทำให้เขาบกพร่องทางจิต อยู่ตามสถานสงเคราะห์บ้าง อยู่ตามบ้านบ้าง ซึ่งไม่มีใครเหลียวแล
 อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นยังมีบุคคลอีกหลายประเภทด้วยโอกาสในการศึกษาไม่มี โอกาสที่จะ
 หาความรู้ไม่มี งานการก็มีไม่ได้ หรือมีก็ไม่ดี หาได้บ้างไม่ได้บ้าง บุคคลเหล่านี้เราก็มีเป็น
 จำนวนมาก ฉะนั้นกระผมเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้สมบูรณ์
 จริง ๆ ข้อแรกสมบูรณ์ในแง่ที่เราจะไม่ตกพี่น้องบางกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ไปเป็นประการแรก

ประการที่ ๒ เพื่อที่จะให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ สิทธิเสรีภาพต่าง ๆ ที่รัฐ
 ประกันนี้ได้ใช้กันอย่างถูกต้อง เราจะต้องมีหลักประกันอันนี้ให้สิทธิอันนี้ ความจริงถ้าพูด
 ถึงระบบประชาธิปไตย กระผมขอประธานอนุญาตกล่าวถึงนักประชาธิปไตยที่ยิ่งใหญ่คน
 หนึ่งของโลก ต้องขออนุญาต คือประธานาธิบดีรูสเวลล์ท่านเคยกล่าวไว้ว่า รากฐานหรือสิทธิ
 รากฐานของประชาธิปไตยสำคัญที่สุดนั้น นอกเหนือจากสิทธิที่จะมีที่จะพูดได้เต็มที่ที่มีเสรีภาพ
 ในการพูดแสดงความคิดเห็นแล้ว จะต้องมียุติธรรมที่ถือว่าต่อเนื่องและจำเป็นออกไปอันหนึ่ง
 คือสิทธิที่จะไม่อดอยาก สิทธิที่จะมีมาตรฐานการยังชีพขั้นต่ำ มิฉะนั้นแล้วถ้าปราศจากสิทธิ
 นี้แล้ว ประชาธิปไตยนั้นไม่สมบูรณ์ ท่านประธานที่เคารพ กระผมได้ศึกษารัฐธรรมนูญของประเทศ
 บ้านใกล้เคียงเราหลายประเทศ เอาประเทศซึ่งกำลังเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม
 ทางเศรษฐกิจ อย่างญี่ปุ่น ซึ่งกระผมเชื่อว่าทุกคนก็ยอมรับว่าเป็นคนเอเชียมีวัฒนธรรม
 อย่างเราเนี่ย เขามีหลักประกันไปไกลยิ่งกว่าเรา มาตรฐานขั้นต่ำอันนี้ เขารวมถึงประชาชน
 ทุกคน ทั้งนี้กระผมขอเพียงคนที่ด้อยทางร่างกายและจิตใจ ยังไม่เอาทั้งหมด เอาเท่านี้ก่อน

นอกจากนั้นก็ยังมียุทธผลพิเศษอีก ท่านประธานที่เคารพ ๒๐ ปีที่ผ่านมาบ้านเมืองเรามีความเจริญทางเศรษฐกิจ ทางวัตถุกันอย่างมากมาย แต่ขณะเดียวกันกลุ่มหนึ่งอย่างที่เราเคยเรียนเมื่อก็ที่นี่ ตามไม่ทันครับ ทั้งการกินการอยู่ การศึกษาต่างๆ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะเหลียวแลคนเหล่านี้ กระผมขอยกตัวอย่าง คนพิการ คนบกพร่อง ซึ่ง ๓-๔ ยาทิตย์ก่อนมาเป็นหน้าสมานนี้ เขาไม่ต้องการอะไรเลย เขาไม่ต้องการขอ เขาขอโอกาสที่จะซื้อล็อตเตอรี่ได้โดยเหมือนกับคนแข็งแรงอื่น ๆ เพื่อที่เขาจะทำมาหากิน เขาไม่ได้มาขอทาน เขามาขอโอกาส แล้วเราให้โอกาสเขาไหม เช่นเดียวกัน เรามีเด็กเวลานี้วัยรุ่น เด็กกอนาถาต่าง ๆ อยากจะมีโอกาสได้ร่ำเรียนเหมือนลูกหลานเรา เราให้โอกาสเขาเพียงพอแล้วหรือยัง ซึ่งรวมไปถึงคนงาน คนว่างงาน คนกรรมกรเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งหาเข้ากินค่าไม่พอ เพราะขาดการศึกษาเหล่านี้ เราให้โอกาสเขาไหม กระผมว่านอกเหนือจากเหตุผลต่างๆ ที่กราบเรียนมาแล้วนี้ ประการสำคัญ ท่านประธานที่เคารพ กระผมเห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ นอกจากจะต้องมีบทบัญญัติต่างๆ แล้ว จะต้องแสดงถึงเอกลักษณ์ เอกลักษณ์ของชาติไทยเราอันหนึ่งคือพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยอันยิ่งใหญ่ที่รวมจิตใจคนไทยทั้งหลายเข้าด้วยกัน ฉะนั้นไหน ๆ เราก็เป็นเมืองพุทธ ก็ทำไมเราไม่มีบทบัญญัติซึ่งแสดงออกถึงความเมตตาความกรุณาแก่คนกลุ่มหนึ่งซึ่งด้วยเคราะห์กรรมก็ดี ด้วยเหตุผลต่างๆ ก็ดี ไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองได้เต็มที่ ด้วยเหตุผลที่ได้กราบเรียนมาทั้งหมดนี้ กระผมจึงขอกราบเรียนวิงวอนท่านประธานสภาและสมาชิกผู้มีเกียรติได้โปรดพิจารณาสนับสนุนคำแปรญัตติของกระผม ซึ่งความจริงคือหลักการสังคมสงเคราะห์แบบง่าย ๆ ช่วยคนที่ช่วยตนเองไม่ได้เสียก่อน ยังไม่ต้องทำกว้างขวาง ตั้งแต่เรามีรัฐธรรมนูญฉบับสำคัญนี้เป็นต้นไปครับ กระผมขอชี้แจงเพียงแค่นี้ก่อนครับ ขอขอบคุณ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ): ท่านผู้เป็นประธาน คำแปรญัตติของท่านสมาชิกผู้มีเกียรตินั้น ถ้าอ่านดูจะเห็นได้ว่า มีได้กินความเฉพาะผู้ด้อยความสามารถเท่านั้น แต่กินความไปถึงผู้ยากไร้ทั้งหมดด้วย ในเมืองไทยเรา ผู้ยากไร้ทั้งหมด ผมคิดว่ามีไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านคน คือผู้ที่ทำเข้ากินค่า ถ้าเราจะวางบทบัญญัติให้รัฐช่วยสงเคราะห์คนเหล่านี้ให้มีมาตรฐานการยังชีพขั้นต่ำ ภาระของรัฐจะมีเป็นมหาศาล ถ้าเราจะคิดว่าเดือน

หนึ่ง ๓๐๐ บาท ว่าขั้นต่ำ เดือนหนึ่งจะต้องใช้ ๓,๐๐๐ ล้านบาท ปีหนึ่ง ๓๖,๐๐๐ ล้านบาท ผมคิดว่ารัฐบาลไทยก็ไม่เคยทำมาก่อน และทำไม่ได้ แม้ในประเทศซึ่งดำเนินการเศรษฐกิจแบบโซเชี่ยลลิสต์ หรือคอมมิวนิสต์ก็ไม่สามารถจะมีบทบาทผู้ดีเช่นนี้ไว้ได้ไม่เคยมีปรากฏในประเทศใดเลย ในสหรัฐอเมริกาได้เคยมี และยังทำอยู่โดยให้เงินยืมชีพแก่พวกอินเดียนแดงในดินแดนสงวน คือให้เดือนละประมาณ ๒๐๐ เหรียญ คนพวกนี้ก็ไม่ต้องทำอะไร เพราะว่าถึงเดือนก็ได้รับ ๒๐๐ เหรียญ ไม่ต้องทำอะไรกัน ทำให้เกิดการเกียจคร้านไม่ต้องทำอะไรกัน เพราะถึงอย่างไรก็ได้เบี้ยยังชีพอยู่ตลอดมา ผมเห็นว่าการเขียนบทบัญญัติเช่นนี้แล้วจะทำให้บุคคลของเราเกียจคร้าน ไม่พยายามแสวงหาอาชีพ เพราะไหน ๆ ก็รัฐช่วยเหลือแล้ว แล้วก็ได้กราบเรียนแล้วว่า รัฐบาลไหน ๆ ก็ไม่เคยได้วางมาตรการเช่นนี้ ความจริงในแนวนโยบายแห่งรัฐ เราได้เขียนมาตราต่าง ๆ ไว้หลายมาตราเกี่ยวกับสวัสดิภาพหรือที่ว่าเป็นรัฐสวัสดิการ ดังมาตราที่ผมอยากจะทำให้ท่านประธานได้เห็น คือ มาตรา ๘๔ ตามมาตรา ๘๔ นี้ “รัฐพึงจัดให้บุคคลทุพพลภาพมีงานทำตามความสามารถและความเหมาะสม” อันนี้ก็เป็น การช่วยเหลือผู้ที่ทุพพลภาพแล้ว มาตรา ๘๕ “รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยโดยถูก สวัสดิลักษณะ และพึงส่งเสริมกิจการเคหะสำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อย” อันนี้ก็เป็น การช่วยผู้มีรายได้น้อย และยังมีมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นการประกันสังคมอย่างหนึ่ง และความจริง ท่านผู้แปรญัตติได้แปรญัตติเสนอมา ซึ่งคณะกรรมการมาก็เห็นด้วย และได้นำไปเพิ่มเติมไว้ในวรรคท้าย คือว่าพึงจัดให้ผู้ทำงานรับจ้าง มีความมั่นคงก้าวหน้าในการทำงาน และมีหลักประกัน เมื่อเจ็บป่วยและชราภาพ อันนี้เป็นการประกันสังคมซึ่งทั่วโลกก็ได้กระทำการ อันนี้ทาง คณะกรรมการก็ได้ใส่ไว้แล้ว แต่ว่าที่จะให้ใส่เป็นบทบัญญัติสงเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้ไร้ความสามารถโดยกำหนดเป็นสิทธิแล้ว ไม่มีทางที่จะทำได้ ถ้าหากว่าเราให้เป็นสิทธิแล้ว รัฐบาลต้องจ่ายทุกเดือน ต้องจ่ายตลอดเวลา ถ้าไม่จ่ายเขามีสิทธิที่จะฟ้องร้องได้ และเป็นปัญหาอีก ว่า มาตรฐานการยังชีพขั้นต่ำนั้นแค่ไหน ๒๐๐ บาท หรือ ๓๐๐ บาท หรือ ๔๐๐ บาทต่อเดือน เป็นปัญหาที่จะต้องขึ้นถึงโรงถึงศาล ถ้ารัฐบาลไม่จ่าย เพราะฉะนั้นผมเห็นว่า การที่จะบัญญัติไว้เช่นนี้มันไม่มีทางเป็นไปได้ อาจจะเป็นไปได้สำหรับรัฐคูเวต หรืออูดุลาบี อะไรพวกนั้น ก็มีน้ำมันมาก ๆ ไม่ต้องทำอะไรกันกันหรอก ถึงเวลาก็จ่ายเงินกันไป ก็ทำได้ อย่างนั้น แต่ประเทศเราทำอย่างนั้นไม่ได้ครับ ไม่มีทางครับ แม้ประเทศรัสเซียเองก็ทำไม่ได้ และ

ไม่เคยทำด้วย ฉะนั้นกรรมาธิการจึงไม่อาจเห็นด้วยกับคำแปรญัตติของท่านผู้แปรญัตติ

นายนิคม จันทรวิทุร : ท่านประธานที่เคารพ กระผมต้องขอรบกวนอีกครั้งหนึ่งครับ เพราะว่าที่ท่านกรรมาธิการได้ชี้แจงนั้น ขออภัยครับ ยังไม่ตรงจุดครับ ข้อแรกที่ท่านบอกว่าไม่มีประเทศไหนทำกันนั้น ความจริงทำกันเกือบทุกประเทศครับ นอกจากญี่ปุ่นที่กระผมได้เรียนแล้ว มาเลเซีย ตอนนี่เริ่มแล้ว เขาไปไกลถึงขนาดเกือบทุกคน คนในแรงงานทั้งหมดเขาช่วย ที่กระผมเสนอนั้นเพียงแต่บุคคลบางกลุ่ม ประการที่สองท่านว่ากำหนดไม่ได้ กำหนดได้ครับท่าน เรามีมาตรฐานในการพิจารณาว่ายากไร้นี้แค่ไหน แล้วก็พิจารณานี้ก็ชัดเจนครับ คนแซนซาซาดนี่ วิธีการสงเคราะห์ง่ายๆ ครับ ที่จะกำหนด และประการสุดท้ายท่านอ้างถึงเรื่องการเงินการทอง และเสร็จแล้วท่านก็พูดไปว่า รัฐธรรมนูญนี้เขียนไว้หมดแล้ว นโยบายของรัฐ อันนี้ถูกต้อง ท่านประธานที่เคารพ ความจริงเขียนตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ แล้วก็ไม่ได้ทำอะไรกันบ้างครับ เช่นเดียวกับเรื่องการศึกษาระดับชาติ ๒๕๑๒ ก็เขียนไว้ แต่เวลานี้ได้สำเร็จ ปี ๔ ปีละ ๔ แสนคน เรียน ปี ๕ ได้เพียง ๔ แสน ๘ แสนคน ต้องอยู่บ้าน แต่รัฐธรรมนูญใหม่นี้ให้โอกาสรัฐบาลที่จะต้องทำให้มากขึ้น กระผมไม่เห็นว่าจะต้องได้ทำทุกอย่างทันที ความจริงเรื่องประกันสังคมนี้เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ กฎหมายยังให้อยู่ แต่ยังไม่มีการบังคับ ถ้าเราทำแล้ว ท่านประธาน ป่านนี้เราจะมีเงินประมาณ ๔-๕ พันล้านบาท คนไทยที่ทำงานทุกคนเวลานี้มี ๔ ล้าน นี่ก็จะมีหลักประกันไม่ใช่เฉพาะข้าราชการเท่านั้น และยิ่งกว่านั้นกระผมว่าท่านยังเข้าใจคลาดเคลื่อนอีกว่า ระบบประกันสังคมนั้นนะจะเป็นระบบซึ่งจะทำให้คนไม่ตั้งอกตั้งใจไม่ทำมาหากิน อันนี้ตรงกันข้าม สหรัฐอเมริกาเมื่อเริ่มสมัยประธานาธิบดีรูสเวลท์ ขออนุญาตพูดเป็น ค.ศ. ๑๙๓๕ มีคนจำนวนไม่น้อยมีความคิดอย่างที่ท่านกรรมาธิการได้พูดไปแล้วว่า ถ้าคนเราถ้าช่วยเขามาก ให้หลักประกันเขามาก บ้านเมืองก็จะไม่เจริญ แต่ที่ ๓๐ ปี ที่ผ่านมานี้ สหรัฐอเมริกาเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ทางด้านรายได้ทางด้านการทำงานเป็นอย่างนี้ เวลานี้คนทั้ง ๖๒ ล้านคนมีหลักประกันโดยระบบประกันสังคม ของเราถ้าไม่เริ่มตอนนี้กระผมเห็นห่วงครับ เราจะแย่ เราเสียเวลามาแล้ว ๒๐ ปี และก็ไม่มีตัวบทตอนไหนที่บังคับว่าจะต้องช่วยทุกคนเลย ตอนแรกเราอาจจะช่วยคนพิการและเด็กก่อน สำหรับผู้ใหญ่เราอาจจะมีการขยายวงชั้นตคนไว้เป็นขั้น ๆ ก็ทำได้ ไม่มี

บทบัญญัติอันไหนเลยจะบอกว่ารัฐบาลต้องทำหน้าที่ แต่ว่าถ้าเขียนไว้อย่างน้อยก็บังคับรัฐบาลให้เริ่ม อาจจะทำกฎหมายก็ได้ว่า ๕ ปีแรกนี้จะทำเฉพาะคนพิการทางร่างกาย ทางจิตใจอีก ๑๐ ปี ข้างหน้าจะทำในเรื่องเด็ก ในเรื่องกรรมกรว่างงานอะไรต่างๆ อันนี้ก็ทำได้ครับ ขออนุญาตชี้แจงอีกครั้งหนึ่งครับ

นายปรีดี เกษมทรัพย์ (กรรมธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ปรีดี เกษมทรัพย์ ขอตลกท่านสมาชิกผู้มีเกียรติในฐานะกรรมธิการว่า พวกเราไม่ได้เป็นคนหัวเก่าหนักหนา ก็รู้สึกว่าจะเห็นด้วยกับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเมื่อขณะนี้ว่า เราจะต้องทำการสวัสดิการสังคมให้เข้มแข็ง และจะต้องทำกันอย่างจริงจัง ถ้าไม่อย่างนั้นเราจะไปไม่รอด แต่ที่เราไม่กล้ารับแปรมัตติของท่านนั้น ไม่ใช่เราไม่รับมัตติของท่าน แต่ท่านใช้คำว่า “มีสิทธิที่จะได้รับ” คำนี้เป็นศัพท์กฎหมายที่ว่า ถ้ารัฐไม่ทำเขาฟ้องได้ครับ แล้วเราก็ก้มหน้ากอดตาไปฟ้องกันจริงๆ เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าในมาตรา ๘๒ เราก็มีไว้แล้วละครับ รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์ของรัฐและเอกชนเพื่อสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน และก็มีอีกมากมายหลายมาตราในเรื่องนโยบายของรัฐ กระผมคิดว่าพอแล้ว ถ้าหากว่ามาตรานี้รับเข้าไปรัฐจะต้องล้มละลายครับ ขอขอบคุณครับ

นายอดุล วิเชียรเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมมีความรู้สึกที่ว่า รัฐธรรมนูญฉบับที่เรากำลังพิจารณากันอยู่นี้ก็ได้พยายามที่จะให้สิทธิต่างๆ ให้หลักประกันในสิ่งซึ่งเราเห็นว่าจำเป็น เพื่อที่จะให้ประชากรไทยมีอยู่ได้ สิทธิเสรีภาพต่างๆ เหล่านี้ก็รวมถึงเสรีภาพในการที่จะจัดตั้งพรรคการเมือง สมาคมและสิ่งต่างๆ ดังที่เราได้ผ่านกันมาแล้ว แต่กระผมมีความรู้สึกที่ว่า ถ้าหากว่าเราบัญญัติแต่เพียงสิทธิเสรีภาพต่างๆ เหล่านี้ไว้ แต่ไม่ได้ให้พื้นฐานในทางเศรษฐกิจที่จะให้บุคคลพึงใช้สิทธิต่างๆ เหล่านี้ได้ สิทธิต่างๆ ที่เราบัญญัติไว้ก็ดูจะไม่มีความหมาย กระผมเห็นว่าสิทธิมนุษยชนในประการแรกที่จะพึงมี ความจริงควรจะจัดอันดับอยู่ก่อนในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในทางการเมืองหรืออื่นใดเสียด้วยซ้ำไป นั่นคือถ้าบุคคลเมื่อได้เกิดมามีชีวิตแล้วพึงควรที่จะมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ ถ้าหากว่ามาว่าการณ์ในทางสังคม เหตุการณ์ต่างๆ ไม่พึงอำนวยให้บุคคลผู้นั้นสามารถที่จะมีอาชีพ มีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพ กระผมเห็นว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะพึงสนับสนุนให้บุคคลเหล่านั้นสามารถ

ที่จะดำรงชีพอยู่ได้ และถ้าหากว่าเขาไม่มีความสามารถเพียงพอด้วยความสามารถด้วยประการใดที่จะไม่สามารถได้รายได้ รัฐก็มีหน้าที่ที่จะพึงจัดสรรให้ ถ้าหากว่าเราไม่เขียนรัฐธรรมนูญให้สิทธิพื้นฐานอันนี้เสียแล้วละก็ สิทธิต่างๆ เสรีภาพต่างๆ ที่ถูกตรึงไว้ซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพซึ่งเราต้องร้องอ้ายสิทธิพื้นฐานดังที่ว่ามาก็จะไม่มีความหมาย กระผมตั้งใจที่ได้เห็นพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งกำลังจะก่อตั้งขึ้นมาพูดถึงสังคมนิยม แต่เสร็จแล้วถ้าหากว่าเราจะพูดถึงสังคมนิยมโดยไม่ได้พูดถึงสิ่งซึ่งผู้ขอแปรญัตติขอให้ใส่เข้าไปก็เป็นที่น่าเสียดายที่เราเป็นแต่เพียงพูดถึงกันถึงสังคมนิยม ในด้านที่ไม่มีความหมาย กระผมมีความเห็นว่าถ้าหากจะเขียนดังกล่าวเช่นนี้ไว้ ทำได้และปฏิบัติได้ ท่านกรรมาธิการท่านแรกที่ได้ขึ้นมาชี้แจง ท่านพูดเขียนเสียให้ว่อกว่มาแล้ว ดูราวกับว่าถ้าหากว่าจะเขียนอย่างนี้ ทำดังนี้เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้และไม่มีที่ไหนเขาทำกัน กระผมขอประทานอนุญาตเพราะว่าท่านอ้างว่า แม้กระทั่งบางประเทศอย่างสหรัฐก็ทำไม่ได้ หรือท่านหมายความว่าถึงอย่างนั้นก็แล้วแต่ ในสหรัฐที่เขากระทำกัน การกำหนดท่านบอกว่าไม่สามารถจะกำหนดได้ว่าระดับไหนถึงจะถือว่าเป็นระดับที่ยากไว้ ก็กำหนดได้เรื่องของบุคคลด้วยความสามารถ นี่เป็นเรื่องของทางร่างกาย เราเห็นได้ชัดว่าประเทศไหนจะเป็นไม่เป็นก็ยกกฎหมายกำหนดประเภทบุคคลไว้ได้ สำหรับเรื่องรายได้เราก็กำหนดได้บุคคลที่มีงานทำแล้วและก็มีรายได้ไม่ถึงระดับนี้ เราก็ตัดเส้นไว้เลยว่าเส้นนั้นเป็นเส้นที่เราเรียกได้ว่าเป็นเส้นยากไว้ รัฐพึงส่งเสริมให้เพิ่มเติมไปจากนั้น อย่างในสหรัฐอเมริกาเอง กระผมขอประทานอนุญาตเพราะเหตุว่าเป็นตัวอย่างที่ยกกันขึ้นมา ขณะนี้เส้นซึ่งเขาเรียกว่าเป็นเส้นยากไว้เส้นจนนั้นอยู่ที่ปีละ ๓,๐๐๐ เหรียญ ถ้าใครบุคคลใดบังเอิญตกงานหรือมีงานทำแต่ว่ารายได้ไม่ถึง ๓,๐๐๐ เหรียญ รัฐก็ออกเสริมให้ก็ทำได้ ถ้าเราจะทำในบ้านเรานี้ก็มีทางที่จะทำได้ โดยการกำหนดไปว่าเส้นยากไว้ นั่นคือเส้นซึ่งบุคคลถ้าทำงานแล้วมีรายได้ไม่ถึงเท่านั้น รัฐก็ออกเสริมให้ ไม่ใช่เป็นตัวเลขที่นำกลัวจะต้องมาจ่ายเงินเป็นจำนวนเท่านั้น ๆ ดังที่ตัวเลขสมมติที่ยกกันมา กระผมยังมีความเห็นต่อไปอีกว่า ถ้าหากว่าเราจะทำดังกล่าวแล้วเราก็อาจจะทำได้โดยการผ่อนระยะเวลา กฎหมายที่จะพึงออกมาปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญข้อนี้ และถ้าหากว่าจะตกลงให้ใส่ข้อแปรญัตตินี้ไว้ก็อาจจะขออนุญาตให้เติมลงไปได้ว่า สำหรับการที่รัฐพึงให้บริการในร่างนี้ ที่จะให้มีสิทธิในการที่จะมีชีวิตอยู่ได้ในมาตรฐานอันสมควรนั้นให้จัดทำเป็นช่วงระยะเวลาที่เขียนไว้ได้ กระผมเห็นว่ามิทางปฏิบัติได้ ถ้าเราประสงค์ว่าจะ

ให้ประชาชนชาวไทยพึงมีสิทธิเสรีภาพในทางด้านการเมืองอย่างที่เราจะต้องให้สิทธิอันนี้ เขาเสียก่อน ถ้าไม่อย่างนั้นละก็เสรีภาพ สิทธิในทางการเมืองก็ไม่มี ความหมายในเมื่อคนไม่มีจะกิน กระทบจึงเห็นว่าคำแปรญัตตินี้เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราจะต้องให้ความพิจารณา ดูด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านทั้งหลายที่ได้มีส่วนร่วมพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่อ้างว่าพรรคของท่านสนับสนุนสังคมนิยม ได้โปรดมาให้ความสนับสนุนกับคำแปรญัตตินี้เถิด ขอขอบพระคุณครับ

นายสมพร กลิ่นพงษา : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระทบ สมพร กลิ่นพงษา กระทบวิตกมากที่ท่านผู้แปรญัตติได้ขอเพิ่มมาตรา ๕๑ นี้ ที่ท่านใช้คำว่า "ผู้ยากไร้" กระทบเกรงว่าพรรคนี้จะเป็นจุดชุลอความเสื่อมแห่งรัฐ ท่านลองคิดซิครับ อีกไม่กี่ปีข้างหน้า ๑๘-๑๙-๒๐ นี้ ผู้สำเร็จจากสถาบันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะทะลักออกมาถึง ๓-๔ หมื่นคน เตรียมงานไว้ให้เขาหรือยัง กระทบอยู่ในส่วนภูมิภาคมีเสมียนว่างเพียง ๑๐ คน สมัครเป็นพันครับผม แล้วพวกนั้นะเราจะไปทราบอะไรกับรัฐบาลให้มากหนักที่จะต้องให้ประกันให้เขามีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือ กระทบคิดว่ารัฐบาลทุกรัฐบาลแหละครับเพิ่งเล็งในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่งที่สุด อยากจะให้พลเมืองมีงานทำด้วยกันทุกคน แต่รัฐบาลเราทำไม่ได้ เพราะอะไร เพราะรัฐบาลเรานี้อยู่ในประเทศที่มีการเกษตร ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ถึง ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ที่อยู่ในชนบทยากไร้ด้วยกันทั้งนั้นละครับ เยอะแยะ ขณะนี้ท่านจะเห็นว่าทุกหน่วยงานในของประเทศไทยขณะนี้ได้มุ่งหน้าหันลงสู่ชนบทแล้วครับ ถ้าเผื่อว่าเราบัญญัติให้ประชาชนมีสิทธิ มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากรัฐแล้ว แน่นอนที่สุด ความเสื่อมโทรมจะต้องชุลอกัน อยู่อย่างนี้เรื่อย ๆ ไป เดียวนี้เราได้มุ่งลงสู่ชนบทกันเป็นจำนวนมากแล้ว ถ้าเราเขียนอย่างนี้แล้ว แน่นอนที่สุดรัฐต้องแบกภาระอย่างมากมายมหาศาล ถ้าท่านพลิกต่อไปอีก ๒-๓-๔-๕ หน้า ตั้งแต่มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ เขาเขียนไว้ครบถ้วนแล้วครับ ที่จะพึงปฏิบัติในเรื่องนั้น ส่วนพวกทุพพลภาพที่ออกไปสู้รบปรบมือกับข้าศึกอริราชศัตรูทั้งในและนอกประเทศนั้น ก็มีผลตอบแทนที่คู่ควรแล้ว ขณะนี้รัฐบาลได้เพิ่งเล็งเหลือเกินแล้ว และอีก ๒-๓ วันนี่ถ้าเผื่อรัฐธรรมนูญนี้ออก ในภาคอีสาน ๑๕ ล้านคนนี่ ๑ ใน ๓ ของประเทศไทยที่จะเดินขบวนมาแบมือที่หน้าทำเนียบรัฐบาลแน่นอนที่สุด อะไรที่จะต้องทำ

อย่างนั้นได้ กระผมคิดว่ามีหลายมาตราแล้วที่พร้อมที่จะเปิดให้รัฐบาลได้ทำกิจกรรมกันนี้ รัฐบาลพร้อมที่จะทำอยู่แล้ว อยากรู้ที่จะทำอยู่แล้ว แต่มันทำไม่ได้ คุณเวตอย่างที่ท่านกรรมการ พุดณะ รายได้คนละตั้ง ๖,๐๐๐-๗,๐๐๐ บาทต่อเดือนนี้ อเมริกายังยอมแพ้เลย เขาทำอะไรก็ ทำได้ ไม่ต้องเสียอะไรเลย น้ำประปา ไฟฟ้า อะไรไม่ต้องเสีย ไม่เสียภาษีให้แก่รัฐเลย รัฐบาล ทุกรัฐบาลนี้ไม่มีใครที่จะละเลยต่อสิ่งนี้ อยากรู้จะทำเต็มที่แต่มันทำไม่ได้ และกำลังทำอยู่ อำนาจการเสียภาษีของคนในรัฐนี้มันยังน้อยอยู่ มันยังต่ำอยู่ เราต้องยอมรับว่าประเทศไทย ของเราในทรัพยากรในด้านบุคคลนี้ยังด้อยการพัฒนาอยู่ การส่งเสริมอาชีพต่างๆ ที่จะยกฐานะประชากรในส่วนภูมิภาคในชนบทกำลังเร่งกันอยู่ทุกหน่วยงานที่เดียวขณะนี้ ถ้าเพื่อ เขียนไว้แล้วจะเป็นการผูกพันที่น่าวิตกและจะเป็นจุดชลอการเสื่อมของรัฐอย่างยิ่ง กระผม ขอขอบคุณครับ

นายอมร จันทรสมบูรณ์ (กรรมการ): ขอขอบคุณครับ ท่านประธานที่เคารพ กระผม ออมร จันทรสมบูรณ์ กระผมขอพูดในฐานะส่วนตัวครับ ไม่ใช่กรรมการ คำแปร ญัตติที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติขอแปรญัตติไว้และมีข้อความที่แตกต่างกันนั้น กระผมเข้าใจว่า ข้อแตกต่างนั้นเนื่องจากการมองไม่เห็นวิธีการที่จะสงเคราะห์ คือส่วนใหญ่เรามองไปในด้าน ที่ว่าการที่รัฐสงเคราะห์นั้นเป็นการให้ฟรี แต่ความจริงในระบบประกันสังคมนั้นไม่เป็นการให้ ฟรี คือเป็นการให้ฟรีส่วนหนึ่ง แต่เป็นการช่วยเหลือกันเองส่วนหนึ่งในระบบประกันสังคม นั้นกระผมเข้าใจว่าท่านสมาชิกสภาผู้มีเกียรติที่ปรารถนาที่จะใส่ความข้อนี้ไว้ก็เพื่อที่จะเร่ง ระบบประกันสังคม ระบบประกันสังคมนั้นเป็นระบบซึ่งให้ราษฎรช่วยเหลือกันเองส่วน หนึ่ง ยกตัวอย่างเป็นต้นว่า การประกันสุขภาพ การประกันสุขภาพนั้นมีความหมายว่าใน ขณะที่บุคคลทุกคนซึ่งเป็นแรงงานทำงานอยู่นั้น สามารถที่จะจ่ายเงินซึ่งเป็นการประกัน สุขภาพ และเมื่อครบกำหนดแล้วรัฐจะสมทบส่วนหนึ่ง และสิ่งเหล่านี้จะกลับกลายมาเป็น เงินสงเคราะห์ให้แก่บุคคลนั้น เมื่อบุคคลนั้นสุขภาพ ถ้าหากเรามองกลไกของรัฐอย่างนี้ใน ด้านที่ว่า รัฐนั้นไม่ได้ให้ฟรี แต่รัฐนั้นเป็นการต้องจัดระบบการประกันสังคมขึ้น หรืออย่าง กรณีที่ท่านผู้มีเกียรติบางท่านนั้นกล่าวว่ารัฐนั้นไม่อยู่ในความสามารถที่จะกระทำได้ ในที่นี้ นั้นไม่ได้หมายความว่า เมื่อผู้ยากไร้แล้วจะสามารถขอการสงเคราะห์จากรัฐได้เสมอ แต่

หมายความว่ารัฐจะต้องมีการจัดระบบการทำงานหรืออาจจะจัดระบบสหกรณ์หรือ kibbutz (Kibbutz) หรืออะไรก็ได้ที่สามารถที่จะทำให้บุคคลนั้นไปทำงานได้ ไม่ใช่ว่าบุคคลนั้นยากไร้แล้วจะมาแบมือขอเงินจากรัฐได้เสมอไป ดังนั้นกระผมจึงเห็นว่า ถ้าหากเราเข้าใจความหมายของบทบัญญัติที่ท่านสมาชิกสภาผู้มิเกียรติท่านหนึ่งได้ขอเสนอแปรญัตติในรูปนี้ คือในรูปที่ว่าประชาชนนั้นย่อมต้องช่วยตนเองอยู่ด้วย ถ้าหากยังสามารถอยู่ก็ต้องทำงาน แต่ถ้าไม่สามารถแล้วก็ต้องมีการสงเคราะห์ และการสงเคราะห์นั้นก็ต้องเป็นการจัดระบบอย่างใดที่กระผมกล่าว คือในระหว่างที่ตนเองสามารถทำงานได้นั้นตนเองก็ต้องใช้ส่วนหนึ่งของรายได้นั้นมาสมทบทุนซึ่งเป็นกองทุนประกันสังคม ถ้าหากเราเข้าใจในรูปนี้แล้ว กระผมคิดว่าคงจะไม่ใช่อุปสรรคอย่างไรในการที่จะรับข้อเสนอแปรญัตติของท่านสมาชิก ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผู้แปรญัตติเข้าใจในรูปนี้หรือเปล่า

นายนิคม จันทรวิฑูร : ต้องขอขอบคุณครับ ท่านชี้แจงได้ดีกว่ากระผมครับ คือแนวเดียวกัน คือการที่จะทำงานนั้นก็มิเช่นนั้นก็มีระเบียบแบบแผน ไม่ใช่ว่ารัฐจะต้องเอาเงินไปทุ่มทันที อย่างที่ท่านกรรมาธิการบอกครับ หลายร้อยล้าน พันล้าน ไม่ใช่อย่างนั้นครับ อาจจะมีระบบง่าย ๆ ก่อน อย่างตอนนี้รัฐสภา กำลังพิจารณาจะเริ่มระบบเรียกว่ากองทุนเงินสะสม เริ่มก่อน และเรื่องอื่นก็ค่อยตามมา แต่ขณะเดียวกันก็อาจจะเร่งรัดช่วยคนพิการเสียก่อน การช่วยคนพิการก็ไม่ได้หมายความว่าเอาเงินไปให้ของท่านประธานได้มีประสบการณ์อยู่ทางประเทศอังกฤษดี ท่านก็คงจำได้ เขามีกฎหมายแรงงานบอกว่า โรงงานอุตสาหกรรมที่สามารถใช้คนพิการคนตาบอดนี้ เขาก็บอกว่าสงวนให้สัก ๑ เปอร์เซ็นต์ . ทำงานเป็นโอเปอเรเตอร์ (operator) อะไรต่างๆ เวลาที่มีคนพิการเหล่านี้จำนวนมากสามารถทำงานได้เท่าเทียมกับคนธรรมดา แต่โอกาสไม่มี ถ้าเราให้โอกาสเหล่านี้เขา ช่วยเขาขึ้นให้เขาเป็นพลเมืองดีขึ้น ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ประการสุดท้ายมีท่านสมาชิกผู้มิเกียรติท่านหนึ่งพูดถึงเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ กระผมกราบเรียนนะครับ ที่กระผมเสนอนี้เป็นเรื่องระบบของสังคมสงเคราะห์ระบบของรัฐสวัสดิการ ไม่เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ความจริงเป็นงานรากฐานของระบบประชาธิปไตยที่ดี ยกตัวอย่าง อังกฤษ นี่เขาช่วยตั้งแต่ทุกคนนะครับ ไม่ใช่แต่เฉพาะคนด้อย ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย อันนี้ทำให้คนอังกฤษเป็นน้ำ

หนึ่งใจเดียวกัน เวลาจบ รมจนสุดใจขาดตื่นเพราะว่าเขาเห็นว่าเขามีอนาคตเขามีหลักการกัน ท่านประธานที่เคารพ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมธิการ): ท่านผู้เป็นประธาน เห็นจะเข้าใจอย่างที่ท่านผู้แปรบัญญัติกับท่านกรรมธิการเข้าใจเห็นไม่ได้แน่ครับ รัฐธรรมนูญนี้เป็นกฎหมายสูงสุด เมื่อประกาศใช้แล้วต้องบังคับตามนั้น เมื่อว่าให้สิทธิต้องเป็นสิทธิ เมื่อเป็นหน้าที่ต้องเป็นหน้าที่ ท่านผู้แปรบัญญัติเขียนไว้ชัดเจนครับ คนยากไร้ คนยากไร้ทุกคนไม่มียกเว้น คนด้อยความสามารถ ด้อยความสามารถทุกคนไม่มียกเว้น มีสิทธิที่จะรับการสงเคราะห์ มีสิทธิทุกคนที่จะได้รับการสงเคราะห์ จะไปแปลว่าต้องมีการชดเชยหรือมีการทำงานไม่ได้ เขียนไว้แน่ครับ จะไปแปลอย่างนั้นไม่ได้ รัฐธรรมนูญกฎหมายนี้สูงสุด ในกฎหมายอาญาก็ทำนองเดียวกันเป็นกฎหมายมหาชน จะแปลตามความเข้าใจง่าย ๆ กว้าง ๆ ไม่ได้ครับ ต้องแปลโดยเคร่งครัดทีเดียว ถ้าหากว่าท่านผู้แปรญัติประสงค์เช่นนั้น ก็ควรจะอยู่ในบทว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ ไม่ใช่อยู่ที่นี้และผมก็ได้เรียนท่านประธานแล้วว่าในแนวนโยบายแห่งรัฐนั้นก็ยังมีหลายมาตรา ซึ่งเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ยากไร้ หรือผู้ที่ด้อยในความสามารถ อะไรต่าง ๆ ตามที่ท่านสมาชิกบางท่านก็ได้อภิปรายแล้ว ตั้งแต่มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ เป็นต้นมา เราเขียนกฎหมายนะครับ อันนี้ท่านประธาน กฎหมายสูงสุดจะนั้นเราจะแปลเอาตามชอบใจเห็นจะไม่ได้ครับ ถ้าผมแปรผมก็บอกว่า พอประกาศใช้รัฐธรรมนูญพุงนี้ ผมก็มีสิทธิจะแบมือขอรัฐบาล ถ้าผมยากไร้ เกละผมขอ ๑,๐๐๐ บาท ว่ามาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำ ถ้าไม่ให้ผมก็ฟ้องรัฐบาลเท่านั้นเอง ไม่ได้ครับ เราผ่านไปอันหนึ่งแล้วเรื่องสิทธิการศึกษาภาคบังคับ ให้เป็นสิทธิ ก็เหลือกำลังแล้วครับ รัฐบาลจะต้องใช้เงินมากมาย ถ้าสิทธิอีกอันหนึ่งก็พอดีล้มละลายอย่างที่ท่านกรรมธิการคนหนึ่งได้กล่าวไว้

นายเพทาย อมาตยกุล: ท่านประธานสภาที่เคารพ ผมขอขอบพระคุณที่ได้กรุณาให้ผมได้กราบเรียนชี้แจงสนับสนุนผู้แปรญัติเกี่ยวกับมาตรานี้ ผมมีความคิดเห็นที่ท่านกรรมธิการได้กรุณาชี้แจงว่า สำหรับมาตราที่ผู้แปรญัตินี้ควรจะไปเติมอยู่ในมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ นั้นก็เป็นเรื่องที่ต้องต้องเป็นประการหนึ่ง แต่เนื่องจากว่าในขณะที่ได้พูดกันถึงมาตรา ๕๑ นี้อยู่เป็นเรื่องที่ใคร่อยากจะขอฝากให้

เห็นถึงความยากไร้ ความด้อยความสามารถ และ ความที่มีสิทธิที่จะได้รับการสงเคราะห์ต่าง ๆ อันนี้ผมอยากจะขอกราบเรียนเปรียบเทียบกับในปัจจุบันนี้รัฐบาลโดยกรมประชาสงเคราะห์ ได้ให้การสงเคราะห์ต่อกิจการของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ อันนั้นก็เป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐนั้นได้อุ้มชูบุคคลที่ยากไร้และบุคคลที่ด้อยความสามารถ อยู่แล้ว แต่ว่าหาได้เพียงพอไม่ ท่านประธานที่เคารพ ในขณะนี้สภาสังคมสงเคราะห์ซึ่งประกอบด้วยผู้อาสาสมัคร ข้าราชการหรือผู้ที่ช่วยเหลือกิจการสังคมของประเทศชาติอยู่ในขณะนี้ได้ช่วยกันอย่างมากมายในโครงการต่าง ๆ งานด้านสวัสดิการครอบครัว งานกองทุน เมตตา งานกองทุนเมตตาที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้กรุณาตั้งทุนรอนมาให้ ส่งข้าราชการเข้ามาเป็นกรรมการช่วยพิจารณาให้และผู้คนที่ยากจนได้ถวายเรื่องราวต่าง ๆ ก็ได้ส่งมาให้สภานี้ได้ทำการชี้แจงและสภาก็ได้ทำการช่วยเหลือไป แต่แม้กระนั้นก็ยังหาได้เพียงพอไม่เป็นแต่เพียงว่าช่วยได้แต่เพียงเล็กน้อย นอกจากนั้นผมอยากจะขอถือโอกาสนี้กราบเรียนว่า สภาสังคมสงเคราะห์มีกองทุนอยู่อีก ๑ กองทุน เรียกว่ากองทุนส่งเสริมอาชีพ...

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณเพทายครับ พอที่ ผมไม่อยากจะรู้หรือ เรื่องสภาสังคมสงเคราะห์ของคุณ ว่าอะไรก็ว่าในเนื้อในหานี้

นายเพทาย อมาตยกุล : ครับผม ผมก็ขอประทานกราบเรียนว่า แม้แต่เพียงว่า กรมประชาสงเคราะห์จะได้กรุณาตั้งงบประมาณช่วยเหลือไปแล้วก็ตาม หรือว่าสภาสังคมสงเคราะห์ได้หาทุนรอนอยู่แล้วก็ตาม ก็หาได้เพียงพอในการที่ช่วยบุคคลผู้ยากไร้และด้อยความสามารถไม่ ผมคิดว่าถ้าหากว่าจะได้เขียนได้เต็มเอาไว้ในที่นี้ก็จะเห็นโอกาสให้รัฐบาล กิติ หรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะช่วยเหลือผู้ยากจนทั้งหลายในขณะนี้แล้วก็จะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ท่านประธานที่เคารพ เราจะเห็นได้ว่ารัฐบาลปัจจุบันซึ่งมี ฯพณฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่นี้ ก็ได้เห็นความยากจนของคนยากคนจน คนพิการ คนหูหนวก ตาบอด ได้ไปร้องเรียนต่าง ๆ ท่านก็อุทิศส่วนมรดกส่วนหนึ่งจัดให้สลากกินแบ่ง มาจำนวนหนึ่งหมื่นเล่ม แล้วก็เอามามอบให้สภาสังคมสงเคราะห์จัดให้บุคคลเหล่านี้ไป จำหน่ายได้รับเงินส่วนแบ่งไปมากกว่าที่จะได้รับกับยี่ปิวต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการที่จะได้เขียนไว้ บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ผมเห็นว่าเป็นเรื่องเหมาะสม ควรที่จะได้สนับสนุนเป็นการให้

เห็นว่ารัฐมีความห่วงใย สถานิติบัญญัตินี้มีความห่วงใยต่อบุคคลผู้ยากไร้นี้ครับผม

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่ใส่สภาสังคมสงเคราะห์ลงไปด้วยหรือ

นายเพทาย อมาตยกุล : ขอบพระคุณครับผม คือมีมาตราข้างท้ายเขาใส่อยู่แล้ว
ว่ารัฐจะช่วยสภาสังคมสงเคราะห์

นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมเห็นว่าได้อภิปราย
กันไม่รู้จะพูดอะไรกันแล้วครับ จนกระทั่งเอาเรื่องของส่วนงานมาอธิบายกัน กระผมขอ
เสนอให้ปิดอภิปรายครับผม ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีผู้รับรองครบถ้วนแล้ว ท่านผู้ใดจะขอเปิด
อภิปรายต่อไปหรือไม่

(ไม่มีสมาชิกขอเปิดอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดขอเปิดอภิปราย ผมถือว่าที่
ประชุมอนุมัติให้ปิดอภิปรายได้ ก็มีปัญหาเดียวละครับ ผมจะขอมติที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็น
ควรที่จะเพิ่มมาตรา ๕๑ ตรงตามที่คุณนิคม จันทรวีหุร ได้แปรญัตติไว้ ขอให้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๗ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๑๓ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ไม่อนุมัติให้ยกกว้างขึ้น
เป็นมาตรา ๕๑ ตี ในมาตรา ๕๑ ต่อกไปครบหมวด ๔

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการ
รัฐสภา) : หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๒ ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕๓ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๕ มีการแก้ไข มาตรา ๕๖
มีการแก้ไข มาตรา ๕๗ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๘ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๙ มีการแก้ไข

หมวด ๕ แนวนโยบายแห่งรัฐ ไม่มีการแก้ไข มีผู้ขอสงวน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : สำหรับหมวด ๕ นี้มีคุณสุกิจ จุลละนันทน์ คุณเกษม ศิริสัมพันธ์ ขอแปรญัตติตัดออกหมดทั้งหมวด ส่วนคุณกมล สันทวานนท์ ขอแปรญัตติแก้ไขหมวด เป็น “วัตถุประสงค์แห่งรัฐ” เชิญคุณสุกิจครับ

นายสุกิจ จุลละนันทน์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ก่อนอื่นกระผมใคร่ขอประทานกราบเรียนว่า กระผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในอุดมการณ์ในเจตนารมณ์ของบรรดาข้อความต่าง ๆ ซึ่งมีปรากฏอยู่ในหมวด ๕ นี้ทั้งหมด แต่ก็ยังผินใจอยู่ที่ว่ายังไม่อาจจะสนับสนุนหรือว่ายังไม่เห็นสมควรที่จะนำมาบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญโดยมีเหตุผลด้วยประการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ ในประการแรก กระผมเห็นว่าบางมาตรานั้นก็แทบจะไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้เพราะว่าเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงอยู่แล้ว กระผมจะยกตัวอย่างเช่น มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๕ ซึ่งยังมีอีกหลายมาตรา อันนี้เป็นเพียงตัวอย่างนอกจากนั้น กระผมยังเห็นว่าควรจะได้เป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองที่จะได้กำหนดแนวนโยบายของแต่ละพรรค อันนั้นเป็นเรื่องสำคัญ และยิ่งไปกว่านั้น ควรจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่ละรัฐบาลซึ่งจะได้เข้ามาบริหารประเทศชาติเป็นผู้มาพิจารณากำหนด เหตุผลประการต่อไปก็คือว่า ถ้าหากว่าจะเขียนไว้ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะครบถ้วนหรือไม่ เพราะเท่าที่กระผมจำได้ตั้งแต่วาระหนึ่งก็เห็นมีอีกหลายท่าน ซึ่งควรที่จะเพิ่มเติม เป็นต้นว่า การพัฒนาชนบททางอะไรต่ออะไรอีกเยอะแยะก็ยังคงต้องมีต่อไปอีกมาก ถ้าหากว่าจะคงไว้เช่นนั้นก็คงจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์แน่นอน กระผมก็เลยเห็นว่าควรจะต้องตัดออกเสียเลย และอีกประการต่อไป ก็เพื่อเป็นการประหยัด หมวด ๕ นี้มีถึง ๒๘ มาตรา คือมาตรา ๖๐-๘๗ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ตามร่างทั้งของรัฐบาลก็ดีหรือว่าตามร่างที่เราพิจารณาอยู่นี้ก็ดี รู้สีกว่ายาวที่สุดในโลก คือยาวที่สุดของประเทศไทยยังไม่พอ ยาวที่สุดในโลกเท่าที่สำรวจดูในขณะนี้ นักเรียนก็เรียนแ่เด็กนักเรียนกว่าจะท่องมาตราต่าง ๆ นี้แ่ย้มาก แล้วมีหน้าซ้ำทำนกรรมาธิการนี้ท่านชอบเอาเรื่องฝอย ๆ มาเติมชนิดเติมหน้อยจนมันจะเลอะเทอะไปมากมาย อันนี้กระผมมีความเห็นเช่นนั้นเป็นส่วนตัว ก็ต้องขอกราบประทานอภัยด้วยความเคารพอย่างยิ่งที่ว่า การเขียนรัฐธรรมนูญนั้นเขาไม่เขียนเรื่องฝอย ๆ ครับ เขาเขียนหลักการใหญ่ ๆ กว้าง ๆ และสั้น ๆ

เรื่องละเอียดปลีกย่อยเป็นเรื่องของทางปฏิบัติเปิดช่องไว้บ้าง ให้โล่งกันบ้าง ไม่ต้องถึงขั้นจนหรือว่าเปิดทางไว้สำหรับที่จะมีกฎหมายไปบัญญัติไว้อีกทีหนึ่ง แล้วแต่นโยบายของรัฐสภาหรือว่าแล้วแต่นโยบายของประชาชน เหตุผลประการต่อไป กระผมเห็นว่ามิหลายท่านก็พูดอยู่ ก็ถกเถียงกันอยู่ตลอดเวลาว่าถ้าหากว่าจะคงไว้เช่นนี้และคงจะมีผู้เสนอเพิ่มเติมอีก ก็น่าจะเสนอว่าทำเป็นบัญชีต่อท้ายเลยดีกว่า คือเป็นบัญชีทางว่าเลย หมวด ๕ ก็บอกว่า ขอได้โปรดดูตามบัญชีทางว่าหรือว่าตามบัญชีต่อท้ายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็เห็นจะพอ แล้วในที่สุดกระผมก็ใคร่ขอประทานกราบเรียนว่านโยบายของรัฐหรือว่านโยบายของรัฐบาลนั้น โดยหลักในทางรัฐศาสตร์จะเป็นนโยบายอันแท้จริงไม่ได้เลย เว้นไว้แต่ว่านโยบายนั้นจะอยู่ในวิถีทางแห่งความต้องการของประชาชนในปกครองเท่านั้น ขอขอบพระคุณมาก

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม เกษม ศิริสัมพันธ์ กระผมขอสนับสนุนท่านสมาชิกที่แปรญัตติที่จะขอตัดหมวด ๕ ทั้งหมด หมวด ๕ นั้น ตั้งที่ท่านสมาชิกผู้แปรญัตติซึ่งกล่าวเมื่อตะกี้นี้เป็นเรื่องแนวนโยบายของรัฐซึ่งปรากฏตั้งแต่มาตรา ๖๐ ถึงมาตรา ๘๒ นั้น จะว่ายืดยาวก็ได้ แต่ก็ยาวยังไม่พอ แต่ถ้าจะใส่ก็ใส่ไม่หมด เพราะฉะนั้นกระผมจึงอยากจะประทานเสนอต่อสภาขอให้ตัดเสียทั้งหมดเพื่อไม่ให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจมีกิจการอีกมากมายนักที่ยังไม่ได้ใส่ลงไปในเรื่องนี้ ยกตัวอย่างเช่น การปราบโรคมะเร็งก็ยังไม่ได้ใส่ อะไรอีกเยอะแยะทีเดียว การบำรุงห้องสมุดก็ยังไม่ได้มี เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าเมื่อไม่ใส่แล้วก็ควรจะเอาออกเสียให้หมดไป อีกประการหนึ่งนั้นในเรื่องนโยบายของรัฐนั้นในด้านหนึ่งก็เป็นเรื่องอุดมคติซึ่งก็ต้องร่วมกันทุกยุคทุกสมัยที่จะบำรุงความผาสุก บำรุงเอกราชของชาติ ซึ่งก็เป็นเรื่องสามัญสำนึกที่พึงรู้อยู่ แต่ว่าถ้าในแง่หนึ่งซึ่งเป็นในเรื่องของการปลีกย่อยก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งเป็นความหมุนเวียนของพรรคการเมืองของรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัย เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการประหยัดเวลาและเพื่อเป็นการยื่นยอให้รัฐธรรมนูญนี้มีลักษณะกะทัดรัด กระผมจึงประทานเสนอขอที่จะให้ตัดหมวดนี้ และด้วยความเคารพในเวลาของสภานี้ กระผมใคร่จะประทานขออนุญาตท่านประธานและท่านสมาชิกทั้งหลายว่าไม่ต้องพิจารณากันยืดยาว อยากจะขอให้ใคร่เสนอลงมติปิดอภิปรายแล้วลงมติเลยครับ

นายพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย (กรรมาธิการ): ท่านประธานที่เคารพ กระผมก็เพิ่งทราบเดี๋ยวนี้เองว่ามีท่านสมาชิกที่เห็นว่าปัญหาใหญ่ ๆ อย่างเช่นปัญหาชาวนา ปัญหากรรมการปัญหาผู้ยากไร้ ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนกับคนมีเป็นปัญหาผอม ๆ นี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่กระผมได้ยินกับหูกระผมเอง แทบจะไม่เชื่อว่าได้มีผู้คิดเห็นว่าปัญหาเหล่านี้ไม่น่าจะเอามาพูดถึง อันนี้สะท้อนให้เห็นถึงที่ท่านสมาชิกที่ได้กล่าวมาเมื่อสักครูนั่นเข้าใจคำว่าแนวนโยบายแห่งรัฐนั้นผิด ผิดแบบที่กระผมไม่คิดว่าผู้ฉลาดอย่างนี้จะเข้าใจผิด ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ ด้วยข้อเท็จจริงแล้วเราต้องการสะท้อนเงิงอะไร เราต้องการสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายร่วมกันในการที่เราได้อยู่ร่วมกันเป็นชาติไทย เราได้อยู่ร่วมกันเพื่ออะไร เพื่อสร้างสังคมที่เสรี เพื่อสร้างสังคมที่ยุติธรรม อันนี้แหละเป็นปัญหาผอมหรือคับ นอกจากนั้นในหมวดนี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงปัญหาสำคัญ ๆ ของชาติที่ทุกพรรคการเมืองจะต้องเข้ามาแก้ไข พรรคแต่ละพรรคไม่อาจจะหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ได้ มันสุดแล้วแต่ว่าวิธีการที่แต่ละพรรคจะเข้ามาแก้ไข ท่านสมาชิกบางท่านบอกว่าหมวดนี้เป็นเลือกกระดาดช ไม่เลือกกระดาดชนะ คับ กระผมขอให้ท่านพลิกดูมาตรา ๖๘ ในเรื่องการศึกษามกคบังคับ เราบังคับไว้เลยครับว่ารัฐจะต้องให้การศึกษานี้ฟรี ไม่เก็บค่าเล่าเรียนแก่กุลบุตรธิดาไทย นี่แหละครับปัญหาผอม นอกจากนั้นยังมีอีกมาตราครับ มาตรา ๘๖ เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด รัฐ เราไม่ใช้คำว่า "พึง" นะครับ เราใช้คำว่า "จักต้อง" รักษาโดยไม่คิดมูลค่ารักษา นี่แหละครับ ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ประชาชนชาวไทยกำลังเรียกร้องสิ่งเหล่านี้ที่จะให้พวกเราเข้าไปช่วยแก้ไข และเราจะละเลยปัญหาเหล่านี้หรือครับ อันนี้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจผู้ปกครองประเทศที่จะเข้ามา ผู้แทนปวงชนที่จะเข้ามาในกาลข้างหน้าว่าปัญหาเหล่านี้จะทอดทิ้งไม่ได้ และจะต้องถือว่าเป็นปัญหาหลักของชาติ ขอขอบคุณครับ

นายเพทาย อมาตยกุล: ท่านประธานที่เคารพ กระผมมีความเห็นว่า หมวดที่ ๕ ว่าด้วยเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ ไม่ควรจะไปตัดออก เหตุผลที่ไม่ควรจะไปตัดออก ก็เนื่องจากว่าเป็นหลักการใหญ่ ๆ ที่รัฐธรรมนูญนี้จะได้เขียนระบุไว้ว่า ผู้ใดมาเป็นรัฐบาลปกครองประเทศชาตินั้นจะต้องมีนโยบายตามหลักการต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ทุกมาตราตามที่ได้กำหนดไว้นี้ ส่วนในข้อความของมาตราใดจะล่องเกินไปหรือจะมากไปอะไรไปนี้ ก็น่าที่จะได้

พิจารณาตัดทอนปรับปรุงแก้ไขกันได้ ท่านประธานที่เคารพ เราไม่แน่ใจนักว่ารัฐบาลต่อไปข้างหน้าจะเป็นรัฐบาลที่จะมีเสียงข้างมากในสภาอย่างน้อยประการใด และใครจะมาเป็นนายกรัฐมนตรี ใครจะสามารถตั้งรัฐบาลได้ แต่ถ้าหากว่าเราวางเป็นมาตรฐาน เป็นนโยบายไว้ เช่นนี้แล้ว รัฐบาลใดไม่สามารถที่จะปฏิบัติการตามนโยบายที่กำหนดไว้ในหมวด ๕ นี้ได้ ก็อย่าได้มาเป็นรัฐบาลของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญที่เราได้เสียสละเวลาตั้งหน้าตั้งตาพิจารณากันมาด้วยความยากลำบาก เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่าสภานี้ควรจะได้รับการและลงมติว่า ให้พิจารณาหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายของรัฐบาลต่อไป ไม่ควรจะต้องออกทั้งหมดครับผม

พันตำรวจเอก นิรันดร ชัยนาม : ความจริงในหมวดนี้ ผมก็เคยได้พิจารณา มีความเห็นแต่แรกแล้วว่าเป็นหมวดที่คล้าย ๆ กายเตียวเรือ คือว่าละเอียดไปทุกอย่างจนกระทั่งรัฐบาลที่รับไปทำนั้นกระดิกกระเตี้ยไม่ได้ แล้วก็ขาดไปอีกหลายอย่าง ขาดไปดังที่ท่านผู้อภิปรายในคนแรกและคนที่สองได้เสนอนั้น เป็นความจริง ขาดอีกหลายอย่าง การพักผ่อนหย่อนใจ การจัดงานกีฬาให้เด็กเล่น ไม่มีทั้งนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ควรจะมีด้วยก็ไม่มี แต่ว่าผมเห็นว่าไม่ควรจะตัดออกทั้งหมด แต่ควรจะปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่ให้มันรัดกุมและเป็นแนวทางที่ดีกว่าที่เป็นในปัจจุบันนี้ หรือว่าเท่าที่รัฐบาลได้ร่างมาหรือคณะกรรมการผู้ร่างมาควรจะแก้ไขครับ แต่ไม่ควรจะตัดออกทั้งหมด

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมเห็นว่า หมวด ๕ นี้จะมีไว้ก็ได้ ไม่มีไว้ก็ได้ ไม่ใช่สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญอยู่ในหมวด ๖ และหมวด ๗ เพื่อให้การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญรวดเร็วหน่อย กระผมขอเสนอเปิดอภิปรายครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับกระผมโปรดรับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีผู้รับรองครบถ้วนแล้วครับ มีท่านผู้ใดเห็นควรเปิดอภิปรายต่อไปไหม

(ไม่มีสมาชิกขอเปิดอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เมื่อไม่มีผู้ใดขอเปิดอภิปราย ถือว่าที่ประชุมอนุมัติให้ปิดอภิปราย ผมจะขอมติที่ประชุมว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรตัดหมวด ๕ แนวนโยบายแห่งรัฐออกทั้งหมด ตามที่มีท่านสมาชิกแปรญัตติไว้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔๘ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรตัด ควรคงเอาไว้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๗๖ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมเห็นสมควรให้คงไว้ตามร่างของคณะกรรมการ ทั้งนี้ยังมีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติแปรญัตติไว้อีกท่านหนึ่ง คือคุณกมล สินทวานนท์ ขอแปรญัตติแก้ไขชื่อของหมวด คือ “แนวนโยบายแห่งรัฐ” เป็น “วัตถุประสงค์แห่งรัฐ” เชิญคุณกมลครับ

นายกมล สินทวานนท์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม กมล สินทวานนท์ เมื่อสภานี้ลงมติให้คงหมวดนี้ไว้ทั้งหมดแล้ว กระผมขอเสนอความเห็นซึ่งได้สงวนเอาไว้ คือ กระผมได้พิจารณาแล้วข้อความที่ปรากฏในมาตราต่าง ๆ ตั้งแต่มาตรา ๖๑ ถึงมาตรา ๘๗ นั้นนะ ไม่ใช่แนวนโยบาย แต่เป็นข้อความซึ่งแสดงถึงวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายที่จะเป็นเป้าหมายร่วมกันทั้งหมด ให้รัฐปฏิบัติตามนั้น เพื่อเป็นวัตถุประสงค์อันเป็นมูลฐานสำคัญของรัฐ แล้วท่านกรรมการก็เห็นด้วยกับกระผมว่า อันนี้ก็ไม่ใช่แนวนโยบาย แต่ที่นี้หัวข้อหัวหมวดนั้นนะใช้คำว่า “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ท่านก็ให้ข้อคิดเห็นว่า อันนี้ก็ไม่ใช่แนวนโยบาย แต่ใช้คำว่า “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ทำให้เกิดความสับสน ท่านได้ยกตัวอย่างว่า เช่นเราจะไปบางลำภู นั้นแหละคือแนวนโยบายแห่งรัฐ ส่วนเราจะออกไปข้างหลังนี้แล้วเสียวซ้าย หรือจะออกไปข้างหน้าตรงไปทางโน้น ก็ไปถึงบางลำภูด้วย อันนั้นเป็นนโยบาย อันนี้กระผมก็เห็นว่าความเป็นจริงที่เราจะไปบางลำภู นั่นก็คือวัตถุประสงค์นั่นเอง และก็สอดคล้องกันกับที่ว่าสภานี้เมื่อมีมติให้กำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นก็เหมาะสมแล้ว ส่วนผู้ที่จะกำหนดนโยบายนั้นก็ต้องเป็นนโยบายนะครับ ด้วยเหตุนี้กระผมจึงเสนอให้ใช้คำว่า “วัตถุประสงค์” แทน คำนี้ก็เป็คำที่

ใช้กันมาแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันทั้งในด้านพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี ในด้านงบประมาณก็ดี อย่างเอกสารที่เราได้รับแจกไปนั้นก็ใช้คำว่า “วัตถุประสงค์” เพราะฉะนั้นกระผมจึงขอเสนอ ให้ใช้คำว่า “วัตถุประสงค์” แทนคำว่า “แนวนโยบาย” เพื่อป้องกันการสับสน บางท่านอาจจะเข้าใจไปว่า แนวนโยบายนี่ก็คือนโยบายก็ได้ ขอขอบคุณครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ): ท่านผู้เป็นประธาน คณะกรรมาธิการ ไม่เห็นด้วยกับคำแปรญัตติของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ก็เพราะว่าแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ก็ใช้กันมาแล้วในรัฐธรรมนูญอย่างน้อย ๒ ฉบับ แล้วก็ไม่ได้หมายความว่าแนวนโยบายแต่เป็นเพียงแนวทางซึ่งในมาตรา ๖๐ ก็ได้เขียนไว้ชัดเจนว่า บทบัญญัติในหมวดนี้นั้นก็เป็นแนวทางสำหรับกรตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายของรัฐ หรือของรัฐบาล หรือของสภาที่จะทำขึ้นเป็นนโยบายกว้าง ๆ ที่รัฐซึ่งรวมถึงรัฐบาลและสภาจะได้ออกกฎหมายหรือดำเนินการบริหารบ้านเมืองไปตามแนวที่วางไว้อย่างกว้าง ๆ แต่ถ้าหากว่ารัฐไม่ทำ คือรัฐบาลไม่ทำ รัฐสภาก็มีสิทธิที่จะขอเหตุผลว่า ทำไมรัฐบาลจึงไม่ทำตามแนวนโยบายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นทางอ้างเพื่อที่จะไม่ไว้วางใจหรือไว้วางใจรัฐบาลได้ ถ้าจะใช้คำว่า “วัตถุประสงค์” คณะกรรมาธิการเห็นว่าเป็นการใช้คำสามัญ คล้าย ๆ กับเป็นบริษัทอะไร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง แต่อันนี้มันใหญ่กว่านั้น เป็นเรื่องของการเมือง เป็นเรื่องของรัฐซึ่งใช้อำนาจสูงสุดของแผ่นดินในการบริหารบ้านเมือง จึงเห็นว่าแนวนโยบายที่เขียนไว้นี้เหมาะสมแล้ว

นายสิงห์โต จ่างตระกูล (กรรมาธิการ): ท่านประธานที่เคารพ กระผมไม่เห็นด้วย ที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่ขอใช้คำว่า “วัตถุประสงค์” แทน “นโยบายแห่งรัฐ” ซึ่งในเรื่องนี้ถ้าจะไปดูแล้ว นโยบายแห่งรัฐนี้เป็นของใหม่ อย่างน้อยรัฐธรรมนูญ ๓ ฉบับ คือฉบับ พ.ศ. ๒๔๙๒, ๒๔๙๕, ๒๕๑๑ ก็มีกำหนดไว้ แล้วก็ในรัฐธรรมนูญของหลายประเทศก็มีปรากฏว่า ถือว่าเป็นหลักการสำคัญแห่งนโยบายแห่งรัฐ ในเวลาที่มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ท่านนายกรัฐมนตรีก็จะมาปรากฏในสภาแห่งนี้ ก็จะมากล่าวนโยบายแห่งรัฐ จะไม่พูดถึงวัตถุประสงค์ซึ่งมองดูแล้วมันแคบเกินไป ไหน ๆ สภาก็จะยอมรับแล้วว่า จะให้มันนโยบายแห่งรัฐนี้อยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราก็ควรจะใช้นโยบายซึ่งดูกว้างและมีศักดิ์สิทธิ์ที่จะให้ประโยชน์กับประชาชนมากกว่าครับ ขอขอบคุณ

นายกมล ลินชวานนท์: กระทบขอโอกาสอีกครั้งหนึ่งครับ คือที่ท่านกรรมาธิการ บอกว่า “วัตถุประสงค์” ฟังดูคล้ายๆ มันเล็ก เป็นเรื่องของบริษัท ความเป็นจริงวัตถุประสงค์ แห่งรัฐมันก็ได้ครับ ของชาติก็เป็นเรื่องใหญ่เหมือนกัน เพราะว่ากระทบไม่จำเป็นจะต้องไป แปลมาจากภาษาอังกฤษว่าอะไรหรอกครับ เป็นภาษาไทยนี้ชัดแจ้งแล้ว คำว่า “นโยบาย” นี้ กระทบเข้าใจว่า คือวิธีดำเนินการหรือหนทางปฏิบัติ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ให้ไว้ กระทบอ่านว่า “รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช” กระทบไม่เห็นว่าจะเป็น บอกหนทางหรือวิธีปฏิบัติไว้อย่างไร คำพูดว่ารัฐจะต้อง รัฐพึงส่งเสริมการสาธารณสุข รัฐพึง ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ อันนั้นกระทบว่ามันเป็นวัตถุประสงค์ ไม่ได้บอกหนทาง ปฏิบัติเอาไว้เลย เพราะฉะนั้นกระทบก็เห็นว่าวัตถุประสงค์นี้ก็เป็นเรื่องที่ชาติซึ่งสถานิติบัญญัติ แห่งชาตินี้ โดยพฤตินัยขณะนี้ก็เป็นผู้ที่กำหนดว่าต้องการอย่างไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร ตรา ขึ้นไว้เป็นกฎหมาย เป็นเป้าหมายที่ว่าชาตินี้เราจะเดินไปถึงจุดอันนี้ ส่วนผู้ที่มาแถลงเพื่อจะ ให้ไปถึงวัตถุประสงค์นั้นนั่นก็คือผู้ปฏิบัติ ก็คือคณะรัฐมนตรีแน่นอนครับ ต้องมาแถลงนโยบาย ไม่ใช่สภานี้มาแถลงนโยบาย นโยบายเป็นหนทางปฏิบัติเพื่อไปบรรลุวัตถุประสงค์อันนั้น กระทบเข้าใจเช่นนั้น ขอพระคุณครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ): ท่านผู้เป็นประธาน ความจริงบทบัญญัติหมวดนี้นั้นมันเป็นหน้าที่รัฐบาลนะครับท่านประธาน แล้วมีหลายมาตราที่เขียนว่ารัฐ จะต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ รัฐต้องรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย เพื่อความปลอดภัย ของประชาชน นี่ก็เป็นหน้าที่ของรัฐจะต้องทำ ไม่ใช่วัตถุประสงค์ ที่บัญญัติให้เป็นหน้าที่มี อยู่หลายมาตรา ๓-๔ มาตรา ครับ นอกจากนั้นก็นโยบายกว้างๆ ฉะนั้นกรรมาธิการจึง ขอยืนยันครับว่า ขอให้เป็นแนวนโยบายเถอะ แล้วก็ต่อไปพรรคต่างๆ ที่จะมาบริหารราชการ แผ่นดินหรือปกครองบ้านเมืองนี้ก็ต้องมีนโยบายทำนองเดียวกันนี้เป็นอย่างน้อย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ: ผมขอความกรุณาท่านสมาชิก ขอให้ลงมติ เถอะครับ เพราะเหตุว่าถ้าเราลงมติดอนนี้ละก็เราก็มีเวลาเหลือพอจะผ่านไปอีกหลายมาตรา แล้ว ผมก็พลอยจะได้หน้าได้ตากับเขาบ้างครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับท่านผู้แปรญัตติ คือให้ เปลี่ยน “วัตถุประสงค์” อะไรนี้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๖ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรคงไว้โดยคณะกรรมการคือการคือ “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔๘ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าให้คงไว้ตามร่างเดิมของกรรมการเชิญท่านรองเลขาธิการรัฐสภาอ่านต่อไป

พันเอก สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา ผู้รักษาราชการแทนเลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๖๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๑ มีการแก้ไข มาตรา ๖๒ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๓ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๓ ทวิ คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๖๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๕ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๖ มีการแก้ไข มาตรา ๖๗ มีการแก้ไข มีผู้ขอสงวน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มาตรา ๖๗ นี้ ท่านรองประธานประภาศน์ท่านขอแปรญัติตีเพิ่มความต่อท้ายวรรคหนึ่งดังนี้ “และการพัฒนาประเทศชาติ” กรรมการไม่เห็นด้วย ท่านขอสงวนไว้ เด็ดขาด

นายประภาศน์ อวยชัย : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายประภาศน์ อวยชัยขอแปรญัติตีเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญในมาตรา ๖๗ ตามที่ท่านกรรมการได้แก้ไขร่างของรัฐบาล ในร่างนี้ในวรรคหนึ่งได้บัญญัติมีใจความว่า “กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงครามเพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจลและเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ” ซึ่งกระผมเห็นว่าบทบัญญัตินี้ถ้าจะให้มีความที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติยิ่งขึ้นนั้น ควรจะให้ใช้กำลังทหารในการพัฒนาประเทศด้วย ทั้งนี้ก็โดยที่กระผมขอกราบเรียนเหตุผลว่า ตามกฎหมายนั้น ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศและต้องเข้ารับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ ในทางปฏิบัตินั้นก็ได้มีการเกณฑ์ชาวไทยที่เป็นชายฉกรรจ์เข้ารับราชการทหารประจำการถึงปีละร่วมแสนเศษ ใน ๓ เหล่าทัพ กำลังเหล่านี้เป็นกำลังที่สำคัญและมีการเกณฑ์อยู่ทุกปี เพราะฉะนั้นถ้าเราพิจารณาถึงสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจแล้วจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันเศรษฐกิจของเราส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในมือของคนต่างด้าว

และยิ่งกว่านั้นยังอยู่ในสถานะที่ทรุดโทรมอยู่ในขั้นวิกฤติ ประชาชนส่วนมากยังยากจนยังไม่มียาใช้ได้ และความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ต่าง ๆ ส่วนในด้านของสังคมก็อยู่ในสถานะที่เรียกว่าเสื่อมลงไปมาก จะหาความสวัสดิภาพหรือความปลอดภัยได้ยาก อันนี้กระผมไม่ได้ตำหนิพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแต่ประการใด ทั้งนี้ก็เนื่องจากเราขาดกำลังและที่เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องมือทางด้านวิทยาการอันทันสมัย แต่พูดถึงในเรื่องสถานการณ์ทางการเมืองการทหารแล้วจะเห็นได้ว่าในสงครามปัจจุบันมิใช่สงครามตามแบบ แต่เป็นสงครามนอกแบบ กล่าวคือมีทั้งการโฆษณาชวนเชื่อ การแทรกซึม การบ่อนทำลาย หรือการก่อวินาศภัยต่าง ๆ ซึ่งจัดได้ว่าประเทศไทยทั้งประเทศนั้นอยู่ในเขตสมรภูมิหรือยุทธภูมิทุกแห่ง เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้ทหารเข้ามาร่วมกับพลเรือนหรือประชาชนโดยทั่วไป เพราะทหารนั้นก็คือประชาชนคนหนึ่งนั่นเองที่จะเข้ามาพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และในด้านซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศชาติ กระผมขอยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่นในด้านเศรษฐกิจ ถ้าให้ทหารเข้ามาร่วมในด้านการเกษตรหรือในด้านที่เกี่ยวกับการอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตและเพื่อสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่ประเทศชาติและประชาชนหรือทางด้านสังคม ให้ทหารได้มีส่วนรับใช้ในด้านการศึกษาหรือสาธารณสุขหรือว่าในการป้องกันต่าง ๆ เช่นให้มีทหารบกร่วมร่วมในการปราบปรามการลักลอบทำลายป่า หรือทหารเรือมีส่วนในการที่จะปราบปรามการขนของหนีภาษีอะไรต่าง ๆ ทหารอากาศมีส่วนร่วมในการสร้างฝนเทียม อย่างนี้เป็นต้น ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าควรจะได้มีการเพิ่มเพียง ๕ คำเท่านั้นเองที่จะให้ใช้กำลังของทหารเพื่อพัฒนาประเทศชาติไปด้วย กระผมจึงขอกราบวิงวอนขอให้ที่ประชุมได้โปรดพิจารณาในเรื่องนี้ ขอขอบพระคุณ

นายใหญ่ ศวิตชาติ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ เหตุที่กรรมาธิการไม่รับคำแปรญัตติของท่านสมาชิกซึ่งเป็นรองประธานสมานั้น มีเหตุผลอยู่ ๓ ประการ ประการแรกทีเดียวที่เขียนไว้ในแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ หมายถึงกำลังทหาร กำลังทหารนั้น กรรมาธิการเข้าใจว่าถ้าทหารบกก็ต้องมีทั้งอาวุธและยุทธภัณฑ์ทหารเรือ ทหารอากาศก็เช่นเดียวกัน การใช้กำลังยุทธภัณฑ์เข้าในความหมายที่เขียนไว้นี้ นั้นเป็นประการแรก ประการที่สอง การที่จะให้กำลังทหารเพื่อการอื่น ไม่ได้ปิดประตูเลย เพราะกรรมาธิการเขียนไว้ให้เป็นไปตาม

กฎหมาย และไม่มีควมจำเป็นประการใดเลยที่จะต้องไปเขียนไว้ว่าให้ช่วยเหลือในทางเศรษฐกิจ และสังคม เพราะว่าหลักการที่เราจะมีทหารนั้น วัตถุประสงค์เดิมก็คือป้องกันประเทศ การจะป้องกันประเทศก็ต้องมีการฝึกอาวุธและยุทธภัณฑ์ที่จะต้องใช้จ่ายแผนการรบที่เสนาธิการวางไว้ว่ามีประสิทธิภาพเพียงไหนเพียงไร นี่เป็นความรู้สึกของกรรมาธิการ ถ้าจะเอาไปใช้เกิดน้ำหนักก็ไม่มีอะไรห้าม รัฐธรรมนูญนี้ก็ไม่ได้ห้าม ไปช่วยกันปิดทำนบกก็ไม่มีอะไรห้ามเหมือนกัน จะเอาไปช่วยทำนาก็ไม่มีอะไรห้าม ถ้าอยากจะให้ไปทำอะไรอีก ก็ไปตรากฎหมายไว้ว่าทหารทำได้ แต่ทหารกับกำลังทหารขอให้แยกกัน เพราะกรรมาธิการเห็นว่ากำลังทหารนั้นหมายถึงตัวบุคคลที่เป็นทหาร นายทหาร และอาวุธยุทธภัณฑ์ทั้งสิ้น ส่วนทหารที่ไปทำนานะ ถืออาวุธไป มันคงไม่ได้ หรือขับรถถึงไปนี้ มันคงไม่ได้ จึงคิดว่าไม่มีความจำเป็น จึงมีความเสียใจที่ไม่สามารถรับคำแปรญัตตินี้ได้ นี่เหตุผลของกรรมาธิการครับ ส่วนสภาจะเอาอย่างไรก็ไม่ขัดข้องหรอกครับ

นายประภาชน์ อวยชัย : ท่านประธานที่เคารพ ที่กระผมแปรญัตติที่ท่านกรรมาธิการได้ชี้แจงนั้น กระผมเห็นว่ายังไม่ถูกต้องดีนัก เพราะเหตุว่า เวลานี้ถึงแม้เราจะอยู่ในระหว่างสงบเราก็ต้องมีการใช้กำลังทหารให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติที่สุดสมดังคำขวัญที่กล่าวกันว่า "ยามศึกเรารบ ยามสงบเราต้องพัฒนา" ถ้าบ้านเมืองปลอดภัยให้มีเหตุการณ์อย่างนี้ จะมีความสงบเรียบร้อย หรือความมั่งคั่งพูนสุขย่อมเป็นไปได้ยากยิ่งในสมัยปัจจุบัน กระผมเห็นว่าถ้าให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยกับฝ่ายพลเรือนในการที่จะรักษาพัฒนาประเทศชาตินั้น จะช่วยประหยัดเงินของรัฐบาลได้อย่างมาก ในงบประมาณรายจ่ายต่างๆ กระผมขอยกตัวอย่าง เช่นเรามีกำลังทหารที่จะใช้ในการพัฒนา ในเรื่องการก่อสร้างสถานที่ราชการ หรือถนนหนทาง หรือแม้แต่สนามบิน อันนี้ก็ใช้กำลังทหารซึ่งจะเป็นการประหยัด ซึ่งเรามีพลังทรัพยากรแรงงานอยู่พร้อมแล้วที่จะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคงและประหยัดเงินของรัฐบาล หรือประชาชนได้อย่างมากมาย และจะเป็นประโยชน์แก่ทหารต่างๆ ที่เข้ารับประจำการปีละหลายแสนคนนั้นได้ออกไป ได้ความรู้และในด้านการฝึกอบรมที่จะเป็นผู้นำของหมู่บ้าน และที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติในชนบทได้อย่างมากมาย กระผมจึงขอสงวนคำนี้ไว้ ขอได้โปรดกรุณาด้วย

พลอากาศเอก บัว ศิริทรัพย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม) : ท่านประธานสภาและท่านสมาชิกที่เคารพ กระผมรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม อยากจะเรียนชี้แจงทำความเข้าใจแก่บรรดาท่านสมาชิกเพื่อให้ทราบว่า ความจริงทางทหารของเรานั้น แม้ปัจจุบันนี้เองเราก็ได้ช่วยทำพัฒนาอยู่แล้วเหมือนกัน ไม่ใช่เราไม่ได้ช่วย เราได้ทำการศึกษาในสถาบันโรงเรียนต่าง ๆ นั่นก็เป็นการช่วยรัฐบาลในการฝึกประชาชนให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพหลายอาชีพ เราจะได้เห็นว่าวิชาชีพเกี่ยวกับช่างนั้น แต่ดั้งเดิมคือทางทหาร เราได้กระทำมา และได้เป็นหลักของบุคลากร หรือพวกทำอาชีพ ทางโรงงานต่าง ๆ ก็ได้อาศัยพวกบรรดาทหารที่ได้ฝึกวิชาชีพออกไปเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นกระผมคิดว่าในปัจจุบันนี้ สังคมมันเปลี่ยนแปลงเพราะเราได้เข้ามาอยู่ในระบบของสังคม ซึ่งเราต้องคิดว่าทหารเหล่านั้นไม่ได้อยู่นิ่ง ๆ อยู่เฉย ๆ เป็นทหารเพียงเพื่อป้องกันประเทศชาติเท่านั้น อย่างที่ท่านรองประธานได้ชี้แจงแล้วว่ายามศึกเรารบ ยามสงบเราจะต้องพัฒนา เป็นการที่ถูกต้อง กระผมคิดว่าอย่างไรก็ตามการที่เราเอาทหารเข้ามาใกล้มาก ๆ เราใช้จ่ายงบประมาณของแผ่นดินซึ่งบรรดาพวกท่านสมาชิกได้วิตกกังวลว่าเหล่าทหารเอาเงินมาใช้โดยไม่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเดียวจะคิดไปทำนองนั้น หรือคิดจะตัดงบประมาณว่าทหารเราได้ใช้ไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนั้นเวลานี้ในสถานที่หรือบางสถานที่ซึ่งเป็นถิ่นกันดาร ซึ่งประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากผู้ก่อการร้าย ทางทหารเราก็ได้ไปทำการพัฒนา เวลานี้ทำอยู่ ซึ่งบรรดาราชกรูได้รับความคุ้มครองทั้งได้รับการพัฒนาไปในตัว ซึ่งเหล่านี้เองเป็นเรื่องที่ทหารเราได้ช่วย กระผมคิดว่าบรรดาท่านสมาชิกคงจะได้เห็นใจว่าควรจะได้เติมข้อความเรื่องนี้เข้าไปในรัฐธรรมนูญด้วย ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เดี่ยวครับ ผมขอประทานถามนิดหนึ่ง คือเรื่องนี้ผมว่าน่าจะเข้าใจกันได้ง่าย ไม่ต้องเถียงกัน ตามความเห็นท่านกรรมาธิการ กำลังทหารหมายถึงทหารซึ่งติดอาวุธครบถ้วน จ่ายกระสุนจริง เคลื่อนจากที่ตั้ง เป้าแตร ดีกลอง เดินแถวออกไปใช้ไหม ถ้าแต่งตัวครั้งก่อนไปช่วยเขาก่อตึกนี้ไม่ใช่การใช้กำลังทหาร ผมก็ว่าอย่างนั้นละครับ มันก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร

พลอากาศเอก บัว ศิริทรัพย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม) : ทหารตาม

ที่ท่านประธานชี้แจงนั้น กระผมก็รับรองว่าเป็นเรื่องจริง แต่ว่าการใช้กำลังทหารในยามปกติ ก็มี ไม่ใช่ยามสงครามอย่างเดียวครับผม

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ที่นี้ผมอยากจะเรียนว่า ทางกระทรวงกลาโหม ถือว่าการใช้กำลังทหารนั้นนะ มีขอบเขตอย่างไร หรือว่าเรียกใช้ทหารไปเทกระโถน นี่เป็นการใช้กำลังทหารไหม

พลอากาศเอก บัว ศิริทรัพย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม) : ถ้าหากยังแต่งตัวทหารอยู่ก็ใช้

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่แต่งไม่ใช้

พลอากาศเอก บัว ศิริทรัพย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม) : ถ้ายังอยู่ในประจำการก็ถือว่าใช้ครับผม

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาไม่เห็นด้วยกับคำแปรญัติของท่านผู้แปรญัตินั้น เหตุผล คุณใหญ่ได้ชี้แจงไปแล้ว กระผมขอเพิ่มเติมว่า กำลังทหารที่เขาเขียนไว้ชัดว่ามีเพื่ออะไร ข้อสำคัญก็คือเพื่อป้องกันประเทศชาติ หรือเพื่อป้องกันความมั่นคงของรัฐ ถ้าเราจะตีความว่าและเพื่อพัฒนาประเทศชาติก็หมายความว่า ทหารมีหน้าที่อีกอย่างหนึ่งเป็นหน้าที่เลย เท่ากับการป้องกันประเทศชาติ คือเขาพัฒนาเศรษฐกิจนี้ เพราะว่าอยู่ในวรรคเดียวกันนี้ แต่ว่าในวรรคสองนั้นมีบทที่ให้ไว้แล้วว่า ถ้าจะเลิกกำลังทหารไปใช้ในเรื่องอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ถ้าเราจะให้ทหารมาพัฒนาประเทศชาติแล้วไซ้ กระผมคิดว่าทหารจะต้องเสียเวลามาฝึกอบรมในการพัฒนาประเทศชาติ เสนออีกกันว่าฝึกหัดเพื่อจะมาเป็นกำลังของบ้านเมืองเพื่อป้องกันประเทศชาติ ในยามศึกสงคราม หรือยามเพื่อปราบกบฏจลาจลอะไรเหล่านี้ หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ มันจะน้อยไป เมื่อกันจะน้อยไปแล้วนี้ สมรรถภาพของทหารมันจะด้อยลงไปกว่าที่ควรจะเป็น เพราะว่ามันไปพัฒนากันเสียอย่างนี้ และก็ทหารอาจจะนึกว่า เออ นี่เป็นหน้าที่ของเราอย่างหนึ่ง สำคัญด้วย ฉะนั้นต้องไปช่วยพัฒนา จะหลงไปพัฒนาประเทศชาติกันมากกว่าจะป้องกันประเทศชาติครับ และที่กระผมอยากจะเรียนต่อไปว่า ที่ท่านประธานเข้าใจนะ ตรงกับ

ที่กรรมการรวมทั้งกระผมด้วยว่า กำลังทหารนั้นมีไว้เพื่อป้องกันประเทศชาติ ลำพังแต่ทหารเลย ๆ จะไปป้องกันประเทศชาติได้อย่างไรครับ ต้องมีอาวุธยุทโธปกรณ์ด้วย แต่ถ้าจะใช้อย่างอื่นต้องมีกฎหมาย เพราะฉะนั้นทหารจึงต้องอยู่ในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ถ้าเราจะเพิ่มเติมไปแล้ว กระผมคิดว่าจะเสียหายแก่ทหารมากกว่าที่จะได้ผล

นายประภาศน์ อวยชัย : ท่านประธานที่เคารพ ตามที่ท่านกรรมการ กระผมขออนุญาต คือคุณเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ ได้กล่าวอธิบายเรื่องการใช้กำลังทหารซึ่งใช้ในการป้องกันประเทศ แต่ถ้าท่านการุณาพลิกไปดูร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาแล้ว คือมาตรา ๖๕ ที่เกี่ยวในนโยบายแห่งรัฐว่า กำลังทหารพึงมีโดยเหมาะสมแก่ความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราช ความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ อันนี้ไม่ได้หมายความว่าให้ใช้ทหารในการป้องกันประเทศอย่างเดียวนั้น จะให้ทหารทำประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยการพัฒนาได้ การพัฒนานี้ อย่างที่กระผมได้กราบเรียนแล้วว่าไม่ใช่แต่การรักษาความมั่นคงเท่านั้น เพราะรักษาความมั่นคงนั้นก็ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ ตอนท้าย แต่การรักษาความมั่นคงนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะว่าตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้นได้วิเคราะห์ศัพท์คำว่า "รักษา" หมายความว่าการระวัง ป้องกัน การดูแล ในการเยียวยาเท่านั้น แต่การพัฒนานั้นหรือการพัฒนาหมายถึงการทำให้เจริญ อันนี้ถ้าใช้กำลังทหารที่มาสร้างความเจริญแก่ประเทศชาติร่วมกับฝ่ายพลเรือนแล้ว กระผมไม่เห็นมีทางเสียหายแต่ประการใดเลย มีแต่จะได้ประโยชน์ร่วมกันสมดังแนวนโยบายแห่งชาติที่จะให้ชาติของเรามั่นคงยืนอยู่บนขาของเราเอง ไม่ต้องไปพึ่งคนอื่นและที่ทหารทำกันอยู่เวลานี้อย่างที่ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังไม่ชอบด้วยกฎหมายครับ เพราะยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรอง ถ้ามีกฎหมายบัญญัติรับรองโดยเฉพาะในกฎหมายสูงสุดแล้ว จะทำให้ทหารมีส่วนร่วมในการพัฒนาพร้อมกับฝ่ายพลเรือนและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติมากขึ้น กระผมขอกราบเรียนไว้เพียงเท่านี้

นายปรีดี เกษมทรัพย์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ ผม ปรีดี เกษมทรัพย์ ในปัญหาเรื่องนี้เราไม่ได้มีข้อขัดแย้งกับท่านผู้แปรญัตติว่าทหารบางทีควรจะช่วยในการพัฒนาประเทศ แล้วก็ตามที่ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมก็ได้กล่าวว่าทหาร

ขณะนี้ก็พัฒนาประเทศอยู่ แต่ที่เราขัดแย้งกันอยู่ คือความหมายของมาตรานี้ มาตรานี้ใช้คำว่า “กำลังทหารพึงใช้เพื่อรบหรือเพื่อการสงคราม เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล และเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ” อันนี้แสดงถึงว่าเมื่อเรามีกองกำลัง ที่เราเรียกว่ากำลังทหารในรัฐธรรมนูญมาตรานี้ต้องการว่ามีไว้เพื่ออะไร คือเพื่อเอาไปรบ การใช้กำลังคือต้องมีอาวุธอะไรแล้วเอาไปรบกับเขา ต่อสู้กับเขา ในการใช้ต่อสู้รบนี้จะต้องรบกับศัตรู แล้วภายในก็จะต้องปราบปรามการจลาจล หรือรักษาความมั่นคงของประเทศ แต่ไม่ใช่ทำให้คนใดคนหนึ่งเอาไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีความหมายว่าเพื่อไม่ให้เขาเอากำลังทหารของชาติไปใช้ในทางที่ผิด ที่เราเน้นอยู่ในข้อนี้ครับ การใช้กำลังทหารจึงเป็นไปในลักษณะที่จะต้องเป็นการต่อสู้ ถ้าหากเราบอกว่าใช้กำลังทหารไปในทางพัฒนามันก็ขัดกับคำของมันเท่านั้นเองแหละครับ ที่ท่านต้องการหมายความว่าเอากำลังกายของทหารไปทำงานเพื่อพัฒนาประเทศ หรือว่าถ้าหากต้องใช้ใช้กำลังความคิดเขาก็เอากำลังกายและกำลังความคิดของทหารแต่ละคนไปพัฒนาประเทศหรือไปทำการอื่น ซึ่งมันเป็นคนละเรื่องกับมาตรานี้ โดยเฉพาะในวรรคแรกนี้สำหรับวรรคสอง ผมคิดว่าการใช้กำลังทหารเพื่อการอื่นให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งก็มีทางที่จะเป็นไปอย่างอื่นก็ได้ครับ พวกคณะกรรมการไม่ได้คัดค้านว่าไม่ให้ทหารไปพัฒนาประเทศ แต่เห็นว่าวัตถุประสงค์ของมาตรานี้อยู่ที่ต้องการให้ทหารของชาติอยู่ในกรณขอบคุณครับ

นายพิศาล มูลศาสตราสาร : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอสนับสนุนญัตติของท่านรองประธานที่ให้เดิมคำว่าเพื่อการพัฒนาประเทศด้วย ทั้งนี้กระผมอยากจะให้เหตุผลสำคัญๆ อยู่ ๒ ประการก็คือว่า แม้กระทั่งคำว่าใช้กำลังทหารนั้นน่าจะตีความหมายว่าควรจะใช้กำลังทหารในการพัฒนาประเทศได้ด้วย ถ้าไม่ถึงต้องใช้ในการพัฒนา กระผมใคร่จะกราบเรียนให้ที่ประชุมทราบว่า เดียวนี้สงครามนอกแบบนั้นนะเราไม่ได้รับกันโดยใช้อาวุธอย่างเดียวเท่านั้น แต่เรารบในทางการเมือง คือในทางการพัฒนาด้วย ฉะนั้นทหารไม่จำเป็นที่จะต้องไปรบกับสงครามนอกแบบนั้น ก็จำเป็นที่จะต้องใช้กำลังนั้นในการที่จะไปรบในทางพัฒนาด้วย เพราะฉะนั้นถ้าหากว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เปิดโอกาสให้ทหารได้เข้าไปดำเนินในการพัฒนาแล้วก็จะดียิ่งขึ้น นี่ประการที่หนึ่ง ส่วนเหตุผลประการที่สองนั้น การพัฒนาประเทศ

นั้นเรามีความจำเป็นมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านใด ที่นี้เราพิจารณาในรูปของกรมกองทหารนั้น กระผมเองเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือน กระผมรู้ว่าทางฝ่ายทหารนั้นมีพร้อม พร้อมจริง ๆ ครับ เป็นต้นว่าทหารช่างกิติ หรือหน่วยเสนารักษากิติ ถ้าหากว่าทหารได้มีความนึกหรือความรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาแล้ว ก็จะได้ใช้กำลังทหารซึ่งมีอยู่เป็นเต็มพันอยู่แล้วนี้ ซึ่งเราไม่จำเป็นที่จะต้องไปใช้ทุนต้องใช้อะไรอีกก็เข้าไปช่วยเหลือประชาชน เข้าไปช่วยเหลือประเทศชาติได้ ไม่เห็นจะเป็นเรื่องเสียหายอะไร เพราะฉะนั้นกระผมจึงใคร่จะขอให้ที่ประชุมได้กรุณาเติมคำว่า ภารกิจของทหารในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทสำคัญแม่บทใหญ่ให้ทหารได้รู้ว่า ตัวเองนั้นจำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาด้วย แม้กระทั่งในคำว่า การใช้กำลังนั้นเติมลงไป ในรัฐธรรมนูญให้มีปรากฏชัดเจนแล้ว กระผมคิดว่าเมื่อเติมไปแล้วนั้นไม่มีผลเสียใด ๆ ทั้งสิ้น มีแต่ผลดี ผลดีอย่างไร อย่างน้อยประชาชนซึ่งเคยมองภาพพจน์ทหารว่าจะใช้กำลังรบอย่างเดียวนั้น ต่อไปนี้จะเห็นความรู้สึกว่าทหารนั้นนอกจากจะใช้กำลังรบอย่างเดียวนั้น ทหารต่อไปนี้จะใช้กำลังในทางการพัฒนาเพื่อประเทศชาติด้วย มันมีแต่ผลดีเท่านั้น เพราะฉะนั้น กระผมถึงขอกราบเรียนที่ประชุมกรุณาได้พิจารณาว่า การที่เราเติมคำว่า เพื่อการพัฒนาประเทศ นั้นมีแต่ผลดีเท่านั้น ไม่มีผลเสีย ขอบพระคุณครับ

พลตรี ศิริ สิริโยธิน : ท่านประธานที่เคารพ ในการพิจารณามาตรานี้ เราจะต้องดูเจตนารมณ์ของหมวดนี้ให้ชัดเจนเสียก่อนว่า เจตนารมณ์ของหมวด ๕ นี้ ท่านกรรมาธิการก็ได้ชี้แจงแล้วว่าเราพูดถึงแนวนโยบายแห่งรัฐ และในมาตรา ๖๐ ก็เขียนไว้ชัดเจนแล้วว่า บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบาย และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ ฉะนั้นมาตรา ๖๗ ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพื่อระบุเป็นแนวทางของนโยบายไว้ให้ชัดเจนว่ากำลังทหารนั้นพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจลและเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐเท่านั้น อันนี้กำหนดเป็นงานหลักของทหาร ส่วนงานประกอบของทหารนั้น อันที่จริงแล้วงานของทหารนั้น ถ้าเราจะศึกษาให้ละเอียดต่อไปแล้ว ทหารย่อมต้องศึกษาอยู่เสมอว่า ในการที่ทำการสงครามหรือทำการรบกับประเทศใดนั้น เมื่อเรามีชัยชนะหรือยึดพื้นที่หรือต้องปกครองพื้นที่ใด ๆ นั้น ทหารจะต้องทำตัวเสมือนหนึ่งเป็นมิตรกับในเขตพื้นที่ที่ตนได้ไปยึดหรือเข้าไปครอบครอง

อยู่ ฉะนั้นงานด้านประชาสัมพันธ์ก็ตาม งานแก้ไขวิถีชีวิตประชาชนก็ตาม ตลอดจนการช่วยเหลือในการอาชีพของประชาชนในเขตที่ยึดครองก็ตาม ทหารต้องพึงกระทำอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นในหน่วยต่าง ๆ ของทหารนั้น เราอาจจะมีทหารช่าง อาจจะมีหน่วยช่วยรบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามอัตรากำลังที่เราเห็นนั้น ก็เพื่อไปประกอบการในการที่จะเสริมกำลังในเขตที่ยึดครองนั่นเอง แต่ในปกตินั้น เมื่อไม่มีการรบเราก็มีการฝึกปรือ เมื่อมีการฝึกปรือแล้ว เมื่อเราว่างสงครามนั้น เราก็อาจจะใช้กำลังนี้ถือโอกาสในการฝึกปรือนั้นเข้าช่วยงานท้องถิ่นบางโอกาสและตามควรเหมาะสม และเวลาว่างของตนเองเพื่อการฝึกปรือให้มีความชำนาญเป็นพิเศษนั้น ซึ่งปรากฏอยู่เสมอในหน้าหนังสือพิมพ์ในการที่ช่วยบูรณะท้องถิ่น แต่ว่าถ้าหากจะขึ้นเอาการกำหนดในที่นี้เสมือนหนึ่งจะเป็นกำหนดหน้าที่หลักของทหาร เพราะฉะนั้นหน้าที่หลักของทหารนั้นเพียงแต่การฝึกปรือเพื่อใช้กำลังรบ เพื่อให้มีสมรรถภาพอย่างสมบูรณ์เต็มที่ก็เป็นการที่หนักอยู่แล้ว แล้วส่วนจะกระทำเพียงใดแค่นั้น เป็นหน้าที่ของทหารหรือผู้บังคับบัญชาหน่วยในขณะนั้นที่จะพึงพิจารณา ส่วนการที่จะใช้ร่วมพัฒนาประเทศในบางโอกาสนั้นมันอยู่ที่โอกาสและจังหวะในขณะที่รัฐบาลใด ๆ ปกครองประเทศอยู่ ถ้าหากว่าประเทศชาติมีภาวะคับขัน มีความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังทหารเข้าไปทำการช่วยเหลือพัฒนาประเทศเป็นงานหลักสำคัญเฉพาะหน้าก็เห็นนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นพึงที่จะกระทำได้ แต่ไม่สมควรที่จะมาใส่ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญอันนี้ ที่ขึ้นใส่ไว้จะทำให้น้ำหนักเน้นในเรื่องหน้าที่ของทหารนั้นน้อยไปจะกลายเป็นน้ำหนักการทำงานหลักเข้าไปด้วย ก็จะทำให้สมรรถภาพของทหารนั้น และเจตนาธรรมณ์ของการที่มีกำลังทหารหรือการใช้กำลังทหารนั้นผิดจากแนวนโยบายของทหารไป ผมกราบเรียนเพื่อชี้แจง

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ท่านประธานที่เคารพ ผมว่ารู้สึกว่าได้โต้เถียงกันมานานแล้ว รู้สึกว่าทำการกระจ่างชัดพอควรที่จะลงมติได้แล้วครับ ขอปิดอภิปราย

(มีสมาชิกยืนขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ถือว่าที่ประชุมอนุมัติให้ปิดอภิปรายได้ ผมจะขอมติที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นควรเติมข้อความเข้าไปในท้ายวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๗ ว่า “และการพัฒนาประเทศชาติ” ตามที่ท่านรองประธานประภาศน์ อวยชัย ได้แปรญัตติไว้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๘๑ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นควรคงไว้ตามร่างของคณะกรรมการ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔๕ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าให้เติมข้อความ

ที่นี้มาตรานี้ มีคุณบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ ขอแปรญัตติและขอสงวนไว้

(นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณบุญเที่ยงไม่มา ต่อไปคุณณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม ขอแปรญัตติและขอสงวนไว้

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : ท่านประธานที่เคารพ ที่ได้แปรญัตติในมาตรานี้ ก็เกี่ยวข้องกับมาตรา ๑๒ ที่ได้กล่าวกันมาแล้วในวันก่อน คือมาตรา ๑๒ นี้มีว่า พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย เพราะฉะนั้นในมาตรานี้จึงได้มีว่า คือเพื่อจะชี้แจงถึงหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ว่า กำลังทหารที่จะพึงใช้ให้ มีว่า โดยพระบรมราชโองการในการรบหรือในการสงคราม ๒ ประการ ซึ่งผมเห็นว่าตามปกติก็น่าจะต้องมีพระบรมราชโองการให้ใช้เพื่อการรบเพื่อการสงคราม เป็นการแสดงหน้าที่ และถ้าหากว่าเป็นในรูปนี้แล้ว ผมก็เห็นว่าจะเป็นการป้องกันในการปฏิวัติต่างๆ ได้ด้วย เพราะว่ากำลังทหารที่จะใช้นั้นต้องได้รับพระบรมราชโองการเสียก่อน เหตุผลก็มีสั้น ๆ อย่างนี้

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เพื่อประโยชน์ท่านสมาชิกได้พิจารณาข้อความนี้มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๒ หรือเปล่าครับ มิใช่ไหมครับ ที่ว่าต้องมีพระบรมราช-

โองการ กำลังทหารพึงใช้อะไรนี้กำลังทหารนี้

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : ผมไม่ได้ดู อันนี้ยังไม่ได้พลิกดู

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมเข้าใจว่ามี แล้วมันก็ป้องกันอะไรไม่ได้หรอก แต่เอาเถอะว่าไป กรรมมาธิการว่าอย่างไรครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน คณะกรรมมาธิการ ไม่เห็นด้วยกับคำแปรญัตติของท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้อง เพราะเหตุว่าถ้าจะให้ให้พระบรมราชโองการ ในการปราบกบฏ จลาจล หรือการรบการสงครามแล้ว ก็เท่ากับว่าเอาสถาบันพระมหากษัตริย์ มาเกี่ยวข้องในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งจะขัดกับรัฐธรรมนูญตอนมาตราต้น ๆ ที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยโดยฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายศาล หรือฝ่ายรัฐสภา ทั้งนี้ เพื่อที่จะไม่ให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องมาเปิดเบื่อนกับการต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ให้เป็นหน้าที่ ของฝ่ายรัฐบาลที่จะใช้กำลังทหารในการที่กระทำนั้น นอกจากนั้นท่านประธานครับ เมื่อเติม คำว่า “เพื่อการพัฒนาประเทศชาติ” ไปแล้วจะต้องอาศัยกระแสพระบรมราชโองการด้วย ก็เลยไปกันใหญ่ เมื่อเราเติมว่า “กำลังทหารมีเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศชาติ” และเราเติม คำว่า “โดยประกาศกระแสพระบรมราชโองการ” เช่นนี้แล้ว เวลาจะใช้ทหารไปพัฒนาประเทศชาติ อะไรต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยกระแสพระบรมราชโองการทุกทีไป ซึ่งเป็นไปไม่ได้ กรรมมาธิการจึงไม่เห็นด้วยครับ และกระผมขอกราบเรียนท่านประธานครับ เมื่อเติมไปอย่างที่ลงมติไปแล้ว นะครับ กระผมขอตัดคำว่า “และ” สักคำหนึ่งที่ว่า “และเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ” นี้ “และ” อันนั้นมันเกินไปเพราะว่ามันมี “และ” สุดท้ายแล้ว ขอตัดคำว่า “และ” อยู่หน้า “เพื่อ การรักษาความมั่นคงของรัฐ” ในวรรคท้ายจะได้มี “และ” อันเดียวตามวิธีเขียน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่มีท่านผู้ใดขัดข้องนะครับ ท่านกรรมมาธิการ ขอตัดคำว่า “และ” ในมาตรา ๖๗ คือให้อ่านว่า “กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐและการพัฒนา ประเทศชาติ”

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : ท่านประธานที่เคารพ คือกระผมเห็นว่าเรื่องการรบ ที่กล่าวในมาตรานี้เป็นเรื่องใหญ่ ไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ ถ้าจะมีเรื่องที่เรียกว่าไม่ใหญ่และไม่ตื่นเต้น

ก็เฉพาะการพัฒนาประเทศอย่างที่ได้มีการแปรญัตติไปเมื่อกี้เท่านั้น เพราะฉะนั้นในเรื่องทำนองนี้ยกการปราบจลาจลก็ดี อะไรก็ดี ก็ควรจะได้รับพระบรมราชโองการ และก็การรับพระบรมราชโองการก็คือรัฐบาลนั้นเองละครับเป็นผู้ที่ขอพระบรมราชโองการ กระผมเห็นว่าไม่ได้ขัดกับหลักการอะไรต่าง ๆ ที่จะใช้ ให้เป็นการถวายพระราชอำนาจในข้อที่ว่าในเรื่องการรบก็ดี การปราบจลาจลก็ดี คือรัฐบาลเป็นผู้ที่รับสนองพระบรมราชโองการ คือในเรื่องทำนองนี้ ก็เรื่องใหญ่ในการประกาศสงครามหรือว่าเรื่องการรบการสงครามก็เป็นเรื่องใหญ่ ให้เป็นขวัญใจของพวกทหาร กระผมว่าดีกว่าที่จะให้โดยไม่มีพระบรมราชโองการ

นายใหญ่ ศวิตชาติ (กรรมาธิการ): ท่านประธานครับ ผมกราบเรียนที่ประชุมว่ากรรมาธิการไม่เห็นด้วยกับผู้แปรญัตติที่ขอแปรญัตตินั้นขัดกับในทางปฏิบัติอย่างนั้น อย่างว่านักศึกษาคณะแพทยศาสตร์หรือวิทยาลัยเกษตรที่เมืองตาก ถ้าขอรับพระบรมราชโองการก็ไม่เหลือเลย อย่างน้อยตำรวจควรจะได้ ถ้ามีทหารท้องถิ่นอยู่ที่นั่น ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้บังคับกองพันอิสระก็อาจช่วยกันได้ ดาบเพลิงได้ อะไรก็ได้ ถ้าหากยังตื้อตึงก็ยิงยิงกันฆ่ากันได้ ถ้ารอแล้วแปลว่าไม่มีเหลือครับ ที่นี้กรรมาธิการจึงเห็นว่าวิธีการอย่างนั้นนะไม่ควรจะเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ควรจะยืดหยุ่นได้ ผมไม่เห็นด้วยจริง ๆ ครับว่าจะรอพระบรมราชโองการ เพราะไม่ใช่ว่าในหลวงประทับอยู่ที่นครราชสีมา เมาวิทยาลัยกันที่เมืองตาก กินไปให้ทรงมีพระบรมราชโองการ นี่เป็นไปไม่ได้ ที่กรรมาธิการไม่ยอมไม่ใช่ว่าเพราะตื้อตึง เพราะเหตุผลปฏิบัติอย่างนี้จะทำอย่างไร ถ้ามันเกิดขึ้นก็กราบเรียนที่ประชุมเท่านั้นครับ

พลโท เณลิมชัย จารุวัตร: ท่านประธานที่เคารพ กระผม พลโท เณลิมชัย จารุวัตร กระผมเห็นด้วยกับกรรมาธิการในเรื่องนี้ และกระผมมีประเด็นที่ใครจะเสนอให้สมานนี้ได้พิจารณา จะเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือว่า ในการใช้กำลังรบ กำลังทหารเพื่อทำการรบหรือการสงครามนั้น โดยธรรมดาย่อมมีทั้งการแพ้อและการชนะ และในสงครามที่ผ่านมาก็ปรากฏว่า ฝ่ายแพ้ ผู้ที่เป็นผู้สั่งการใช้กำลังรบนั้นก็ตกเป็นจำเลยหรืออาชญากรสงคราม เพราะฉะนั้นในการที่จะใช้กำลังทหารเพื่อการรบหรือการสงครามนี้ อำนาจบริหารอยู่กับฝ่ายรัฐบาลแล้วก็ควรที่จะให้รัฐบาลเป็นผู้ที่ใช้อำนาจสั่งการดังกล่าว รัฐบาลจะได้เป็นผู้รับในโอกาสที่จะถูกหรือจะผิดด้วย นี่เป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดที่กระผมใครจะขอให้สมานนี้พิจารณา

เพราะฉะนั้นกระผมก็ยืนยันที่จะสนับสนุนตามที่ท่านกรรมการได้เสนอไว้ ขอขอบคุณครับ

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : ท่านประธานที่เคารพ ที่ท่านกรรมการยกตัวอย่างขึ้นมา นั้น เฉพาะการเผาวิทยาลัยเกษตรอะไรนี้ ซึ่งเป็นเรื่องคล้าย ๆ กับเป็นเรื่องภายในประเทศครับ แต่ว่าในเรื่องนี้รวมไปถึงการรบและการสงครามด้วย เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่่าก็ยังมี ความจำเป็นจะต้องใช้พระบรมราชโองการอยู่

นายอดุล วิเชียรเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ ถ้าหากว่าผู้แปรญัตติได้ขอแปรญัตติ แล้วก็ใช้กับมาตรา ๖๗ นี้ เฉพาะในเรื่องของการรบหรือการทำสงครามนั้น กระผมเองก็ ยังพอจะเห็นด้วย ถึงแม้ว่าจะเข้าใจว่าความหมายในทางการเมืองระหว่างประเทศอาจจะก้าว ไปถึงปัญหาซึ่งท่านสมาชิกผู้หนึ่งที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ปัญหาเรื่องอาชญากรรมสงครามอาจจะ ติดตามมา แต่กระผมคิดว่าข้อนั้นก็ยังเป็นเรื่องตามมา เพราะเหตุว่าเรื่องระดับการเมือง ระหว่างประเทศนั้นเป็นเรื่องซึ่งยังจะพูดกันด้วยเหตุผลทำความเข้าใจกันได้ ต่างประเทศก็ ย่อมจะเข้าใจว่า พระมหากษัตริย์เรานั้นมิได้ทรงมีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ ข้อที่กระผมห่วงเป็นอย่างมากก็คือเรื่องของการเมืองภายใน ถ้าเราเขียนดังกล่าวขึ้น การที่จะ ใช้ทหารปราบปรามการจลาจลหรือการกบฏก็จะต้องทำในรูปที่เป็นพระบรมราชโองการ ขอท่าน ทั้งหลายได้โปรดนึกว่า ถ้าหากว่าเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ได้ใช้กำลังทหารไปโดยมี พระบรมราชโองการแล้ว ความหมายโดยทั่วไป ประชาชนจะนึกอย่างไร แม้กระทั่งเท่าที่ เป็นมานั้นก็ยังมีคนเข้าใจว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทำไมไม่ทรงห้ามไม่ให้ใช้ทหารเสีย ถ้ายิ่งไปให้เขียนเอาไว้ว่าตั้งทำเป็นพระบรมราชโองการประชาชนทั่วไปก็อาจจะเข้าใจว่า ทรงยินยอมเห็นด้วยในทุกกรณีที่จะทำไป กระผมคิดว่ามีแต่ภัย มีแต่ความเสียหายที่จะ แปรญัตติในมาตรานี้ว่า การใช้กำลังทหารนั้นให้ทำโดยประกาศพระบรมราชโองการ กระผม จึงเห็นว่าที่คณะกรรมการมีควมเห็นว่่าไม่ควรรับนั้น กระผมเห็นว่าถูกต้องแล้ว ขอขอบคุณครับ

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : ท่านประธานที่เคารพ คือในการที่จะใช้พระบรม ราชโองการนั้น กระผมเข้าใจว่่าก็เป็นหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ที่จะทรงวินิจฉัยว่า ในกรณีใด ที่ควรจะให้มีการใช้กำลังกันหรือไม่ เพราะฉะนั้นก็อยู่ที่พระราชวินิจฉัยในข้อนี้ ถ้าหากว่า ตัวอย่างที่ยกขึ้นมาภายในประเทศนั้น กระผมเห็นว่าพระองค์ท่านอาจจะไม่ใช่ก็ได้ พระ-

บรมราชโองการนี้

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : ท่านประธานที่เคารพ ความจริงหมวดพระมหากษัตริย์เราก็พิจารณาผ่านไปแล้ว เรื่องนี้ก็พอจะวินิจฉัยได้ ผมขอปิดอภิปรายครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติ ผมจะขอมติที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับคำแปรญัติของคุณณัฐวุฒิ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับร่างของคณะกรรมการขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๙๓ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ให้คงไว้ตามร่างของคณะกรรมการ

ที่นี้เหลือคำแปรญัติของคุณประทีป เสียงหวาน ขอแปรญัติข้อความในวรรคหนึ่งเป็นดังนี้ “กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม หรือเพื่อปราบปรามการกบฏ การจลาจล หรือการก่อการร้ายอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติหรือเพื่อสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์” ผมขอตกลงกับคุณประทีปก่อน คือว่าที่มีการลงมติให้แก้วรรคนี้ไปแล้วอย่างที่ท่านรองประธานฯ ท่านแปรญัติให้คุณขอเติมวรรคที่ขีดเส้นไว้ตอนท้ายให้ใหม่ เชิญครับ

นายประทีป เสียงหวาน : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม นายประทีป เสียงหวาน ตามที่กระผมได้ขอแปรญัตติเพิ่มข้อความ “และเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์” คือใช้กำลังทหารปกป้องนี้ กระผมเห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเติมข้อความนี้ลงไป คือว่าในยามปกติเราก็จะเห็นได้ว่าทหารก็ได้ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่แล้ว แต่ว่าเพื่อเป็นการเน้นสนและเพื่อความอบอุ่นใจของประชาชน ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติครับ กระผม เชื่อเหลือเกินว่าสถาบันพระมหากษัตริย์นั้นคือชีวิตจิตใจและสิ่งที่หวงแหนของประชาชนชาวไทย ทั้งชาติ ฉะนั้นไม่ว่าจะในยามไหนก็ตาม กระผมเห็นว่าถ้าหากกำลังทหารไม่เข้มไว้เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์แล้ว รู้สึกว่าจะขาดไป กระผมไม่ทราบว่าคุณจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือว่าอย่างไร ด้วยเหตุผลอะไรกระผมก็ยังไม่ทราบ เพราะฉะนั้นตอนนี้กระผมขอแต่เพียง แค่นี้ก่อน ขอฟังท่านกรรมาธิการด้วย

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์ลาภ (กรรมาธิการ) : ท่านประธาน คณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วยกับการแปรญัตติของผู้แปรญัตติก็เพราะเหตุว่า คณะกรรมาธิการได้ใช้คำว่า “ความมั่นคงของรัฐ” ความมั่นคงของรัฐนี้รวมถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย ซึ่งคณะกรรมาธิการก็ได้ใช้ในมาตราต่าง ๆ ในเรื่องสิทธิเสรีภาพมาแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของรัฐไว้หลายมาตราหลายหมวด และเกี่ยวกับการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ประเทศชาติและความสงบภายใน อันนี้ก็ถือว่าเป็นความมั่นคงของรัฐ เพราะเหตุนี้คณะกรรมาธิการจึงไม่เห็นว่าจะจำเป็นต้องเขียนไว้อีก เพราะถ้าจะเขียนไว้ในมาตรานี้แล้วจะต้องไปเขียนในมาตราอื่น ๆ ด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

นายประทีป เสียงหวาน : ท่านประธานครับ กระผมว่าการที่จะให้ทหารปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น การที่จะใช้คำว่า “ความมั่นคงของรัฐ” แทนคำนั้น กระผมเห็นว่าจะไม่ได้เน้นหลักลงไป ความมั่นคงของรัฐนี้จะเกิดจากการเศรษฐกิจก็ได้ เมื่อเศรษฐกิจสั่นคลอน ความมั่นคงของรัฐก็ไม่มี กระผมว่าคนละเรื่องกันครับ คนละเรื่องกัน กระผมไม่ทราบว่า คณะกรรมาธิการทำไมไปตีความหมายว่าความมั่นคงของรัฐนี้ทหารไม่ได้ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์นี้ กระผมว่าคนละเรื่องกันกับกรรมาธิการ นี้กระผมว่าอย่างนั้น ไม่ทราบว่าคุณมีความเห็นอย่างไร แต่กระผมขอยืนยันว่าอันนี้แหละครับเป็นหลักใหญ่และเป็นหัวใจ

ของประชาชน คือสถาบันพระมหากษัตริย์และกระผมคิดว่าทหารก็จะเกิดความพึงพอใจที่รู้ว่าตัวเลขมีหน้าที่ปกป้องดวงใจของประชาชน คือการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่นี้กระผมขอยืนยันครับว่ากำลังทหารจะต้องมีไว้เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย ไม่ว่าจะในยามสงครามหรือในยามสงบ กระผมยังจำได้ว่าเมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ถูกลอบปลงพระชนม์ รู้สึกว่าจะมีทหารเฝ้าวังอยู่ประมาณ ๕ คนในขณะนั้น กระผมคิดว่าอย่างนี้ ในขณะนั้นเราคงไม่มีรัฐธรรมนูญก็ได้ว่าให้ทหารปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ แล้วก็ถ้าหากว่าไม่ได้เขียนระบุชัดเจนอย่างนี้ กระผมคิดว่าเป็นการที่ไม่ถูกต้อง ที่นี้เราก็มีทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ เราจะดูได้ราบ ๑๑ รักษาพระองค์ ร. พันนั้น ร. พันนี้รักษาพระองค์มีครับ มีอยู่แล้ว แต่ว่าไม่ได้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่ทราบที่ท่านกรรมาธิการท่านจะสงสัยหรืออย่างไร กระผมก็ยังไม่ทราบ แล้วกระผมขอยืนยันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และขอยืนยันครับ ขอให้ท่านสมาชิกเห็นความจำเป็นนี้ด้วย ขอทูลพระคุณครับ

พลโท เฉลิมชัย จารุวัตร : ท่านประธานที่เคารพ กระผม พลโท เฉลิมชัย จารุวัตร กระผมเห็นด้วยกับท่านผู้ขอแปรญัตติแล้วได้อภิปรายจบลงเมื่อสักครู่นี้ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผล ๒ ประการ ประการที่ ๑ ตามที่กรรมาธิการอ้างว่ามีหน้าที่หรือพึงใช้เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐนั้น ก็เป็นคำกลาง ความมั่นคงของรัฐนั้นมันก็ขึ้นอยู่กับรัฐทั้งหลาย ถ้าเราไป ในรัฐที่เป็นคอมมิวนิสต์ ก็มีกำลังทหารใช้เพื่อความมั่นคงของรัฐเช่นเดียวกันในแต่ละประเทศ ถ้าใช้คำกลางอย่างนี้แล้ว ก็ยอมแล้วแต่พื้นฐานของการปกครองที่นั่น เพราะฉะนั้นคำนี้จึงเป็นคำกลางจะว่ารวมทั้งระบบหรือสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกกรณีไปหาได้ไม่ นี่ประการหนึ่ง ฉะนั้นเพื่อความให้มั่นคง และเพื่อที่จะให้ทหารทุกคนได้มีและรู้และมั่นใจในภารกิจของตน แม้แต่ว่าในเรื่องมาตรา ๖๖ เรายังระบุว่า กำลังทหารเป็นของชาติ ไม่ขึ้นต่อเอกชนหรือคณะบุคคลใด ๆ เรากล่าวเป็นคำปฏิเสธไว้ ก็ทำไมเล่าในมาตราถัดไป ในเมื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐนั้นก็ยังมีสิ่งที่ไม่แน่นอนอยู่ ยิ่งกว้างอยู่ เราจะเพิ่มไปอีกความหนึ่งตามที่ท่านสมาชิกผู้แปรญัตติได้กล่าวนั้นจะมีความเสียหายที่ใด กระผมขอสนับสนุนคำแปรญัตติของคุณประทีป เสียงหวาน ครับผม

นายอดุลย์ วิเชียรเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอตั้งท่านกรรมาธิการ

เมื่อตะกี้นี้ที่ชี้แจงว่า ที่คณะกรรมการเห็นว่าจะตัดค่าแปรญัตติของท่านผู้เสนอออกเสีย ก็เพราะเหตุว่า คำว่า “เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ” นั้น เป็นคำกว้างแล้วก็ครอบคลุมเพียงพอถ้าหากว่าจะตีความว่า ข้อความดังกล่าวกว้างคลุมเพียงพอละก็ ก็ไม่มีความจำเป็นเช่นกันที่จะกล่าวต่อไปว่า เพื่อการปราบปรามและการกบฏและการจลาจล ก่อนหน้านั้น เพราะเหตุว่าการปราบปรามการกบฏและการจลาจลนั้นยังเป็นความมั่นคงของรัฐในทางการเมืองอย่างชัดเจน ก็ถ้าหากว่าเป็นคำกว้างก็ใช้คำเดียวก็พอ แต่เมื่อมาใช้ชี้เฉพาะเจาะจงลงไปว่าใช้เพื่อการปราบปรามกบฏและจลาจลด้วย แล้วก็ความมั่นคงของรัฐด้วย ถ้าเช่นนั้นก็แสดงให้เห็นว่าความมั่นคงของรัฐนั้นเป็นคำซึ่งมีความหมายไม่ใช่กว้างอย่างที่ท่านว่า เป็นความหมายซึ่งจะต้องแคบเสียแล้ว และถ้าตั้งนั้นก็เกินประเด็นข้อที่ผู้แปรญัตติเสนอว่า ก็น่าจะระบุไว้เช่นกัน ถ้าหากว่าสมมติเห็นว่ากำลังทหารควรมีไว้เพื่อป้องกันระบบพระมหากษัตริย์ ก็ควรที่จะกล่าวไว้ เพราะฉะนั้นการกระทำของท่านกรรมการท่านหนึ่งที่กล่าวไว้นั้น กระผมจึงไม่เห็นด้วยในข้อนั้น ขอขอบคุณครับ

นายศักดิ์ สายบัว : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ผมเห็นด้วยกับท่านผู้แปรญัตติ เมื่อกี้เราโหวตนะครับ ให้ทหารนะใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเราก็ไม่รู้ว่ามีนัยความหมายอย่างไร แล้วอาจจะเป็นผลไม่ค่อยดีเราก็ยังบรรจุเข้าไปได้ อันนี้ผมว่าดีกว่าที่ “เพื่อการพัฒนาประเทศ” อีก เพราะผมคิดว่าก็ไม่เห็นจะมีเสียหายอะไร ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เชิญท่านประธานกรรมการครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม (ประธานกรรมการ) : ท่านผู้เป็นประธาน กระผมคิดว่าปัญหาเรื่องนี้มันเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนมาก ซึ่งเราไม่ควรจะโหวตกัน ฉะนั้นกรรมการไม่ขัดข้องอะไรถ้าจะเติมถ้อยคำอันนี้ลงไป กระผมคิดว่ามันไม่ดีหรอกในการโหวตกัน แพ้ก็ไม่ดี ชนะก็ไม่ดี มันจะกลายเป็นว่าฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย ฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วย แต่ความจริงแล้วทุกฝ่ายนะเห็นด้วยว่าจะต้องปฏิบัติอย่างนี้ทั้งนั้น ฉะนั้นขออย่ามีข้อความอันนี้มาให้โหวตกันเลย เรายินดีที่จะรับครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : กรรมการยอมรับนะครับ ความจริงผมก็ออกจะเดาใจกรรมการออก ต่อไปจะต้องแก้เป็นอย่างนี้ใช้ไหมครับ ให้อ่านว่า “กำลังทหาร

พึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์” เชิญคุณเสวตรครับ

นายเสวตร เบี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ) : จะเอาไว้ก่อนไม่ได้หรือครับ ท่านประธาน
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ดีซี ตามใจ ให้เอามาใส่ที่ไหนละ

นายเสวตร เบี่ยมพงศ์สานต์ (กรรมาธิการ) : กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศชาติ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านสมาชิกไม่ขัดข้องนะครับ อนุมัติให้กรรมาธิการเขียนอย่างนั้นนะครับ ขอขอบคุณครับ อันนี้ผมขอเลิกประชุม แล้วก็จะได้เปิดประชุมในวันพรุ่งนี้ต่อไป เวลา ๙.๓๐ นาฬิกา

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา

